

Procesbevillingsnævnet

Årsberetning 2007

Procesbevillingsnævnet

Årsberetning 2007

Udgivet af:

Procesbevillingsnævnet

Rådhuspladsen 45-47, 4. sal

1550 København V

Telefon 33 12 13 20

Telefax 33 12 10 77

www.procesbevillingsnaevnet.dk

Grafisk design og produktion: Rumfang.dk

Tryk: Arco Grafisk, Skive

Fotograf: Per Johansen

Oplag: 1.000 stk.

ISSN: 1604-3170

Indhold

Forord	6
1. Nævnets etablering, sammensætning og sekretariat	9
2. Sagsbehandling	15
3. Nævnets virksomhed i 2007 i afdelingen for appeltilladelser	21
3.1. 2. instansbevillinger i civile sager	24
3.1.1. <i>Ankesager</i>	24
3.1.2. <i>Kæresager</i>	25
3.2. 3. instansbevillinger i civile ankesager	25
3.3. 3. instansbevillinger i civile kæresager	27
3.4. 2. instansbevillinger i straffesager	28
3.4.1. <i>Tiltaltes ansøgninger</i>	28
3.4.2. <i>Anklagemyndighedens ansøgninger</i>	30
3.5. 3. instansbevillinger til anke i straffesager	30
3.5.1. <i>Tiltaltes ansøgninger</i>	31
3.5.2. <i>Anklagemyndighedens ansøgninger</i>	32
3.6. 3. instansbevillinger til straffeprocessuelle kæremål	33
4. Konkrete sager, hvori der er meddelt 3. instansbevilling i 2007	35
4.1. Civile sager	36
4.1.1. <i>Civile ankesager</i>	36
4.1.2. <i>Civile kæresager</i>	48
4.1.3. <i>Sagsomkostninger</i>	54
4.2. Straffesager	58
4.2.1. <i>Tilladelse til anke</i>	58
4.2.1.1. <i>Spørgsmål om udvisning</i>	65
4.2.2. <i>Tilladelse til kære i straffesager</i>	65
4.2.2.1. <i>Spørgsmål om varetægtsfængsling</i>	67
4.2.2.1.1. <i>Ungdomshus-komplekset</i>	68

5.	Nævnets virksomhed i 2007 i afdelingen for fri proces	71
5.1.	Fri proces til sager i 1. instans	73
	5.1.1. <i>Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 325</i>	73
	5.1.2. <i>Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 328</i>	74
	5.1.3. <i>Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 329</i>	76
5.2.	Fri proces til appelsager	76
	5.2.1. <i>Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 325</i>	76
	5.2.2. <i>Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 328</i>	77
	5.2.3. <i>Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 329</i>	78
5.3.	Klager over Civilstyrelsens afgørelser om aktindsigt	79
6.	Konkrete sager, der er afgjort i 2007 i afdelingen for fri proces	79
6.1.	Processuelle spørgsmål	80
	6.1.1. <i>Hjemmel/procesrisiko</i>	80
	6.1.2. <i>Kompetence</i>	84
	6.1.3. <i>Afvisning som følge af for sent søgt/påklaget</i>	85
	6.1.4. <i>Klagefristen overskredet</i>	86
6.2.	Retsplejelovens § 325	86
	6.2.1. <i>Økonomiske betingelser, indtægtsgrænser</i>	86
	6.2.2. <i>Økonomiske betingelser, uvæsentlige omkostninger</i>	88
	6.2.3. <i>Retshjælpsforsikring</i>	90
6.3.	Retsplejelovens § 328	90
	6.3.1. <i>Retsplejelovens § 328, stk. 1, jf. stk. 2, udsigt til medhold</i>	90
	6.3.2. <i>Retsplejelovens § 328, stk. 1, jf. stk. 2, administrative nævn m.v.</i>	91
	6.3.3. <i>Retsplejelovens § 328, stk. 1, jf. stk. 2, bagatelafslag</i>	92
	6.3.4. <i>Retsplejelovens § 328, stk. 1, jf. stk. 2, strafbart forhold</i>	94
	6.3.5. <i>Retsplejelovens § 328, stk. 3.</i>	95
	6.3.5.1. <i>Ophævelse/opsigelse af boliglejemaal</i>	95
	6.3.5.2. <i>Ophævelse/opsigelse af ansættelsesforhold</i>	96
	6.3.5.3. <i>Personskade</i>	97
	6.3.6. <i>Retsplejelovens § 328, stk. 4</i>	98
	6.3.6.1. <i>Retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1, erhvervsager</i>	98
	6.3.6.2. <i>Retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 2, injuriersager</i>	100
6.4.	Retsplejelovens § 329	100

7.	Litteratur om appeltilladelser	103

8.	Litteratur om fri proces	107

Bilag

	Retsplejelovens kapitel 1 a. Procesbevillingsnævnet.	110

	Bekendtgørelse nr. 151 af 23. februar 2001 af forretningsorden for Procesbevillingsnævnet (Ophævet).	111

	Bekendtgørelse nr. 1338 af 3. december 2007 om forretningsorden for Procesbevillingsnævnet.	114

	Oversigt over bestemmelser i retsplejeloven om meddelelse af appeltilladelse.	118

	Oversigt over bestemmelser i retsplejeloven om fri proces.	124

	Bekendtgørelse nr. 1295 af 8. december 2006 om fri proces.	129

Denne årsberetning bliver desuden offentliggjort på Procesbevillingsnævnets hjemmeside www.procesbevillingsnaevnet.dk.

Forord

Siden 1996, hvor Procesbevillingsnævnet blev oprettet, har nævnet alene – som navnet viser – behandlet sager om procesbevillinger. Pr. 1. januar 2007 blev nævnets arbejdsområde imidlertid udvidet – vel nærmest fordoblet, idet Procesbevillingsnævnet blev tillagt kompetencen til at behandle klager over Civilstyrelsens afslag på fri proces.

2007 har derfor været et særligt år for Procesbevillingsnævnet. Vores mødesal bliver nu ikke længere kun brugt til de traditionelle fredagsmøder for de 5 medlemmer af nævnets afdeling for appeltilladelser, men nu også om torsdagen, hvor de tre medlemmer af afdelingen for fri proces holder møde. På personalesiden er sekretariatet, der betjener begge nævn, også blevet næsten fordoblet med ny chefkonsulent, yderligere fuldmægtige og kontorphonale, og vi har naturligvis også haft øget behov for lokaler.

Udover at være et særligt år har 2007 også været et spændende år med mange gode udfordringer for nævnet og dets personale. Efter en hård start med nyansættelser og oplæring af personale, ombygningsprojekt mm. blev omvæltningerne samlet set en styrkelse af Procesbevillingsnævnet. For sekretariatet har det betydet større faglig bredde og større variation i arbejdsopgaverne, hvilket på længere sigt kan medvirke til fastholdelse af personalet. Ved udgangen af året var der en sagspukkel særligt for fri proces-sagerne. Det er en af målsætningerne for 2008 at få nedbragt denne pukkel. En hurtig behandling af sagerne er selvsagt af stor betydning for domstolene og dets brugere.

Med domstolsreformen kan ingen straffesager komme til Højesteret, medmindre Procesbevillingsnævnet giver tilladelse. Nævnets praksis er derfor af afgørende betydning for, på hvilke områder landets øverste domstol skal have indflydelse på behandlingen af straffesager og dommenes indhold. Også for de civile sagers vedkommende er Procesbevillingsnævnet blevet en mere central aktør, idet alle sager som udgangspunkt skal starte i byretten og dermed for langt den overvejende dels vedkommende kun kan blive behandlet i Højesteret med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Afdelingen for appeltilladelser ser frem til at tage denne udfordring op. Større reformer som Småsagsproces, Arvelovsreform, Forældremyndighedsreform mm. medfører også næsten nødvendigvis nye problemstillinger, der kan give anledning til såvel ansøgninger om fri proces som procesbevilling.

Vi er kommet godt igennem 2007 og ser frem til endnu flere varierede og interessante sager i 2008.

1. Nævnets etablering, sammensætning og sekretariat

1.1. Nævnets etablering

Procesbevillingsnævnet har siden 1. januar 1996 forestået behandlingen af ansøgninger om 2. og 3. instansbevillinger i civile sager og straffesager.

Procesbevillingsnævnet er oprettet ved lov nr. 390 af 14. juni 1995 om ændring af retsplejeloven (Oprettelse af et procesbevillingsnævn m.v.).

Ved lov nr. 1082 af 20. december 1995 om ændring af lov for Færøerne om rettens pleje, lov om rettens pleje i Grønland og forskellige andre lovbestemmelser om procesbevillinger (Ændringer som følge af oprettelsen af Procesbevillingsnævnet) gennemførtes de nødvendige konsekvensændringer i bestemmelser om procesbevillinger i særlovgivningen og i den særlige lovgivning for Grønland og Færøerne. Loven trådte i kraft for Danmark og Grønland den 1. januar 1996. Loven blev sat i kraft for Færøerne den 1. juli 1999 ved bekendtgørelse nr. 454 af 16. juni 1999.

Ved lov nr. 402 af 26. juni 1998 om ændring af retsplejeloven mv. (rekruttering af dommere m.v.) blev nævnet bevillingsmæssigt og administrativt henlagt under Domstolsstyrelsen.

Procesbevillingsnævnet fik med virkning fra 1. januar 2007 tillagt kompetencen til at behandle klager over Civilstyrelsens afslag på fri proces efter retsplejeloven. Den nye fri proces-ordning blev indført ved lov nr. 554 af 24. juni 2005 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Sagsomkostninger, retshjælp og fri proces).

Procesbevillingsnævnet består pr. 1. januar 2007 således af afdelingen for appel-tilladelser og afdelingen for fri proces.

Ved lov nr. 538 af 8. juni 2006 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Politi- og domstolsreform) blev Procesbevillingsnævnets opgaver i afdelingen for appektilladelser yderligere udvidet. Byretterne blev med virkning fra 1. januar 2007 den almindelige førsteinstans i alle civile sager, således at fri anke til

Højesteret kun vil kunne finde sted i de sager, der er henvist fra byret til landsret, og sager fra Sø- og Handelsretten. Ellers kræves nævnets tilladelse. Samtidig blev nævningsager med virkning fra 1. januar 2008 henlagt til behandling i byretten som 1. instans med appeladgang til landsretten. Anke til Højesteret kan kun ske med Procesbevillingsnævnets tilladelse.

Lovreglerne om Procesbevillingsnævnets virksomhed er placeret i kapitel 1 a i retsplejeloven. Kapitlet er medtaget som bilag 1 til årsberetningen. Af forarbejderne til bestemmelserne (FT 1994/95, tillæg A, side 2956 og 2959) fremgår, dels at Procesbevillingsnævnet ikke er en del af domstolssystemet, dels at nævnet ikke er en del af den offentlige forvaltning, hvilket bl.a. indebærer, at nævnet ikke er omfattet af offentlighedsloven, forvaltningsloven og ombudsmandsloven. For nævnets virksomhed gælder dog bestemmelserne i persondataloven.

Procesbevillingsnævnets forretningsorden er senest blevet ændret i 2007 med virkning fra 1. januar 2008. Den i 2007 gældende forretningsorden var bekendtgjort i Lovtidende ved bekendtgørelse nr. 151 af 23. februar 2001. Den nugældende forretningsorden er bekendtgjort i Lovtidende ved bekendtgørelse nr. 1338 af 3. december 2007. Begge forretningsordener er medtaget som henholdsvis bilag 2 og 3 til årsberetningen.

Som bilag 4 og 5 er desuden medtaget de bestemmelser i retsplejeloven, der giver hjemmel for meddelelse af apeltilladelse og fri proces. Bilag 6 til årsberetningen er bekendtgørelse nr. 1295 af 8. december 2006 om de økonomiske betingelser for fri proces.

1.2. Nævnets afdeling for apeltilladelser

Procesbevillingsnævnets afdeling for apeltilladelser består af en højesteretsdommer (formand), en landsdommer, en byretsdommer, en advokat med møderet for Højesteret og en universitetslærer i retsvidenskab eller en anden jurist med særlig videnskabelig uddannelse. Beskikkelsen af de 4 førstnævnte medlemmer sker efter indstilling til justitsministeren fra henholdsvis Højesteret, landsretterne, Den

Danske Dommerforening og Advokatrådet. Universitetslæreren beskikkes uden forudgående indstilling. Nævnets medlemmer kan kun afsættes efter de regler, der gælder for dommere, dvs. af Den Særlige Klageret. Medlemmerne bliver beskikket for en periode på to år med mulighed for genbeskikkelse for yderligere to år.

Nævnets afdeling for appeltilladelser bestod i perioden 1. januar – 31. december 2007 af følgende 5 medlemmer:

Højesteretsdommer Jytte Scharling (formand)

Landsdommer Claus Lütke Levy

Dommer Poul Holm

Advokat Ebbe Mogensen

Professor Peter Møgelvang-Hansen

Suppleanter for nævnsmedlemmerne:

Højesteretsdommer Niels Grubbe

Landsdommer Svend Bjerg Hansen

Byretspræsident dommer Vagn Kastbjerg

Advokat Hanne Gullitz

Professor Torsten Iversen

For tiden er det almindeligt, at nævnets formand (højesteretsdommeren) ikke søger genbeskikkelse efter de to år, men at de øvrige medlemmer virker i fire år.

I overensstemmelse med reglerne om beskikkelse er der pr. 1. januar og 1. juli 2008 sket udskiftning af medlemmer og suppleanter i nævnets afdeling for appeltilladelser, således at nævnet pr. 1. juli 2008 består af følgende 5 medlemmer:

Højesteretsdommer Marianne Højgaard Pedersen (formand)

Landsdommer Marie Mikkelsen

Byretsdommer Søren Hafstrøm

Professor Torsten Iversen

Advokat Søren Stenderup Jensen

Suppleanter for nævnsmedlemmerne:

Højesteretsdommer Jon Stokholm
Landsdommer Arne Brandt
Byretsdommer Steen Friis Nielsen
Professor Lars Bo Langsted
Advokat Jakob Juul
Advokat Lars Lindhard

1.3. Nævnets afdeling for fri proces

Procesbevillingsnævnets afdeling for fri proces består af en landsdommer (afdelingsformand), en byretsdommer og en advokat. Beskikkelsen af de 3 medlemmer sker efter indstilling til justitsministeriet fra henholdsvis landsretterne, Den Danske Dommerforening og Advokatrådet. Nævnets medlemmer kan kun afsættes efter de regler, der gælder for dommere, dvs. af Den Særlige Klageret. Medlemmerne bliver beskikket for en periode på to år med mulighed for genbeskikkelse for yderligere to år.

Nævnets afdeling for fri proces bestod i perioden 1. januar – 31. december 2007 af følgende 3 medlemmer:

Landsdommer Elisabeth Mejnertz (afdelingsformand)
Byretsdommer Charlotte Elmquist
Advokat Christian Alsøe

Suppleanter for nævnsmedlemmerne:

Landsdommer Henrik Bloch Andersen
Byretsdommer Poul Erik Nielsen
Advokat Pernille Backhausen
Advokat Tove Dahl
Advokat Helle Lokdam

1.4. Nævnets sekretariat

Procesbevillingsnævnet bistås af et sekretariat, der antages af nævnets formand, jf. forretningsordenens § 1, stk. 3.

Sekretariatet bestod pr. 31. december 2007 af følgende:

Sekretariatschef Hanne Kjærulff
Chefkonsulent Anne Horstmann
Chefkonsulent Harald Victor Micklander
Fuldmægtig Rune Jøhnk Abildgaard
Fuldmægtig Nanna Bolund
Fuldmægtig Martin Broms
Fuldmægtig Anne-Lie Grube
Fuldmægtig Inge Fabricius Hansen
Fuldmægtig Lone Kjær
Fuldmægtig Mia Staal Klintrup
Fuldmægtig Erik Mølenberg
Fuldmægtig Aleksander Pilgaard
Fuldmægtig Frederik H. Siegumfeldt
Fuldmægtig Vibeke Østergaard Tarpgaard
Fuldmægtig Katrine Gondolf Trebbien
Kontorfuldmægtig Tina S. Mundeling
Kontorfuldmægtig Pernille Kær Jensen
Kontorfuldmægtig Anja Sewohl
Overassistent Camilla Bjerg
Stud. jur. Anne Martha Malmgren-Hansen

2. Sagsbehandling

2.1. Forberedelse af nævnsbehandlingen

Reglerne om Procesbevillingsnævnets sagsbehandling findes i retsplejelovens kapitel 1 a og i nævnets forretningsorden. Det fremgår af retsplejelovens § 25, at nævnet selv fastsætter sin forretningsorden. I det følgende vil der alene være henvisninger til nævnets nyeste forretningsorden fra 2007, som trådte i kraft 1. januar 2008.

Efter § 2 i forretningsordenen drager nævnets formand og afdelingsformand omsorg for sagernes forberedelse med bistand fra nævnets sekretariat. En ansøgning om appeltilladelse og klage over afslag på fri proces skal efter forretningsordenens § 3 være skriftlig og angive de grunde, som ansøgeren eller klageren vil påberåbe sig. Henvendelsen skal ledsages af kopi af den eller de afgørelser, som er truffet vedrørende sagen, samt kopier af dokumenter, der i øvrigt er af betydning for sagens afgørelse.

Beregning af ansøgnings- eller klagefristen sker i overensstemmelse med retsplejelovens regler om anke- og kærefrister, jf. forretningsordenens § 3, stk. 3. Nævnet kan i en appeltilladelsessag bortse fra en fristoverskridelse, hvis retsplejelovens betingelser herfor er opfyldt. Ved en klage over afslag på fri proces kan nævnet bortse fra en fristoverskridelse, hvis denne er undskyldelig.

Procesbevillingsnævnet accepterer, at en ansøgning eller klage alene fremsendes pr. telefax. En ansøgning eller klage, der sendes pr. telefax, skal ikke (nødvendigtvis) følges op af en original ansøgning eller klage.

Procesbevillingsnævnets kontortid er blevet ændret med virkning fra 1. januar 2008. Ansøgninger eller klager skal være nævnets sekretariat i hænde senest kl. 15.00 den dag, ansøgnings- eller klagefristen udløber, jf. forretningsordenens § 3, stk. 3, 1. pkt.

Sekretariatet underretter efter forretningsordenens § 4 ansøgeren eller klageren om modtagelse af henvendelsen. En nærmere orientering om behandling af sager i Procesbevillingsnævnet kan ses på Procesbevillingsnævnets hjemmeside.

Alle ansøgninger og klager visiteres af sekretariatschefen eller dennes stedfortræder så vidt muligt samme dag, som de modtages.

Ved ansøgninger om appeltilladelse tilstræber sekretariatet at gøre ansøgere opmærksom på en eventuel mulighed for at appellere direkte i tilfælde, hvor dette er muligt, eller hvor det dog er tvivlsomt, om Procesbevillingsnævnets tilladelse er nødvendig.

Procesbevillingsnævnet medvirker som altovervejende hovedregel ikke ved oplysningen af de sager, der forelægges for nævnet.

Der bliver konkret taget stilling til, om en modpart skal anmodes om at fremkomme med eventuelle bemærkninger inden en nærmere angivet frist.

Formanden eller afdelingsformanden afgør efter forretningsordenens § 5, om akterne fra den forudgående behandling af sagen skal indhentes.

2.2. Nævnsbehandling

Nævnets afgørelser i afdelingen for appeltilladelser og i afdelingen for fri proces træffes efter forretningsordenens § 6 ved møder, der almindeligvis afholdes en gang om ugen. Nævnets behandling sker på grundlag af notater udarbejdet af sekretariatet for hver enkelt sag. Sagerne til behandling på mødet udsendes til medlemmerne ugedagen før. Hastende sager kan dog udsendes med kortere frist. Nævnets møder er ikke offentlige, og sagens parter har ikke adgang til møderne, jf. forretningsordenens § 7.

I begge nævnets afdelinger deltager samtlige nævnsmedlemmer i møderne, det vil sige 5 medlemmer i afdelingen for appeltilladelser og 3 medlemmer i afdelingen for fri proces. I tilfælde af et medlems forfald indkaldes om muligt medlemmets suppleant. Har et eller flere medlemmer og disses suppleanter forfald, kan nævnet træffe beslutning, hvis henholdsvis 3 medlemmer i afdelingen for appeltil-

ladelser og 2 medlemmer i afdelingen for fri proces er til stede, jf. forretningsordenens § 11, stk. 1, og § 14, stk. 1.

Beslutninger træffes af nævnet ved almindelig stemmeflerhed. jf. forretningsordenens § 11, stk. 2, og § 14, stk. 2. I afdelingen for appeltilladelser er formandens stemme afgørende i tilfælde af stemmelighed. I afdelingen for fri proces kræves enighed, hvis afgørelsen alene træffes af 2 medlemmer.

Nævnets afdeling for appeltilladelser har ikke i øvrigt fundet det hensigtsmæssigt at benytte den i retsplejelovens § 25, stk. 2, givne adgang til at afgøre sagerne med 3-mandsnævn bestående af en dommer, en advokat og en universitetslærer.

I forretningsordenens § 8 er fastsat, at formanden henholdsvis afdelingsformanden uden forelæggelse for nævnet kan tage stilling til behandlingen af henvendelser, som falder uden for nævnets kompetence. Formanden og afdelingsformanden kan herudover i særlige grupper af tilfælde i henhold til skriftlige retningslinier, fastsat af nævnet ved enstemmig beslutning, træffe afgørelse på nævnets vegne uden forelæggelse for nævnet.

Nævnets afdeling for appeltilladelser og afdeling for fri proces har bemyndiget formanden og afdelingsformanden til at afgøre visse sagstyper. Bemyndigelsen til formanden og afdelingsformanden omfatter bl.a. genoptagelsesanmodninger, når der ikke er grundlag for at genoptage behandling af sagen, idet der ikke foreligger nye væsentlige oplysninger.

2.3. Underretning og aktindsigt

Nævnets afgørelse meddeles efter forretningsordenens § 17 ansøgeren eller klageren uden angivelse af, hvilke medlemmer der har deltaget i sagens behandling, og hvordan de har stemt. På begæring oplyses, hvem der har deltaget i sagens behandling. Underretning om nævnets afgørelser sendes også til en modpart, der er underrettet eller hørt i anledning af klagen.

I sager vedrørende appeltilladelser bliver der tillige givet underretning til den eller de retter, der har truffet afgørelse i sagen. Hvis der meddeles tilladelse til anke eller kære til Højesteret, underrettes – som udgangspunkt – udgiver af Ugeskrift for Retsvæsen, Forlaget Thomson A/S.

I sager vedrørende fri proces bliver der tillige givet underretning til Civilstyrelsen.

Som forudsat i forarbejderne til lovgivningen om Procesbevillingsnævnets virksomhed begrundes nævnets afgørelser kun med henvisning til indholdet af de bestemmelser, der giver hjemmel for meddelelse af appeltilladelse eller fri proces. En særlig bestemmelse herom er optaget i forretningsordenens § 17, stk. 2.

Nævnsbehandlingen i begge nævnets afdelinger er gratis for ansøgeren eller klageren, og hverken disse eller modparten kan blive pålagt sagsomkostninger i anledning af nævnsbehandlingen.

Efter forretningsordenens § 18 meddeles aktindsigt af formanden eller afdelingsformanden i overensstemmelse med bestemmelserne i retsplejelovens §§ 41-41 g, § 255 a og §§ 729 a-729 d med de fornødne tillemplinger. Begæring om indsigt fra den registrerede i medfør af lov om behandling af personoplysninger behandles efter reglerne i lovens §§ 31-34.

3. Nævnets virksomhed i 2007 i afdelingen for appeltilladelser

Nævnet har i 2007 afholdt 34 møder i afdelingen for apPELLtilladelser.

Den 1. januar 2007 henstod 438 sager som uafsluttede.

Nævnet har i 2007 modtaget 1158 sager.

1379 sager er blevet afsluttet i 2007. Der er herefter ved årets udgang 217 uafsluttede sager.

Det bemærkes, at nævnets behandling af anmodning om genoptagelse mv. af nævnets afgørelser bliver journaliseret under den tidligere sag og er således ikke inkluderet i disse tal.

320 sager er blevet afgjort uden nævnsbehandling (tilbagekaldt, videresendt til anden myndighed, afvist som faldende uden for nævnets kompetence mv.).

Nævnet har i 2007 afgjort 1059 sager, der fordeler sig som følger:

	Bevillinger	Realitetsafslag	Fristafslag	I alt
2. instans civile sager	65	81	22	169
3. instans civile sager*	43	392	29	464
2. instans straffesager	38	69	7	114
3. instans straffesager	36	249	27	312

* I gruppen med 3. instans civile sager er medtaget følgende sagstyper, hvor appel til Højesteret i sager, der behandles af landsretterne som 1. instans og til dels SØ- og Handelsretten, kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse:

- appel af landsretternes afgørelser i sager om efterprøvelse af Den Sociale Ankestyrelses beslutninger om anbringelse af børn uden for hjemmet m.v., jf. servicelovens § 126.
- særskilt anke af sagsomkostninger i domme afsagt af landsretterne og SØ- og Handelsretten, jf. retsplejelovens § 368, stk. 5
- kære af landsretternes og SØ- og Handelsrettens kendelser og beslutninger, jf. retsplejelovens § 392, stk. 2.

Om antallet af sager, bevillinger mv. i tidligere år henvises til Procesbevillingsnævnets årsberetninger for årene 1996-2006.

En undersøgelse af sagsbehandlingstiden i oktober kvartal 2007 (399 sager) har givet følgende resultat:

Sagsbehandlingstid:	Sager	I alt
0 – 4 uger	95	24%
4 – 6 uger	44	35%
6 – 8 uger	24	41%
8 – 10 uger	20	46%
10 – 12 uger	24	52%
12 – 14 uger	16	56%
14 – 16 uger	20	61%
Over 16 uger	156	100%
I alt	399	100%

Det bemærkes, at der i sagsbehandlingstiden indgår den tid, som er medgået til kontradiktion og indhentelse af nødvendige bilag fra ansøgeren, retterne mv.

Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i afdelingen for appeltilladelser er for oktober kvartal 2007 på 14,2 uger. Der er tale om et fald på 3 uger i forhold til 2006, hvor den gennemsnitlige sagsbehandlingstid var 17,2 uger.

Det er nævnets mål, at den gennemsnitlige sagsbehandlingstid ikke overstiger 8 uger. Nævnet vil derfor i 2008 fortsat have fokus på at nedbringe den gennemsnitlige sagsbehandlingstid yderligere.

Antallet af modtagne sager i 2007 var lidt lavere end de foregående år. Det må antages at hænge sammen med, at selve implementeringen af politi- og domstolsreformen i 2007 var meget ressourcekrævende og medførte midlertidige sagspukler hos anklagemyndigheden og i retterne. Denne udvikling forventes at vende, når reformerne slår fuldt igennem, idet den overvejende del af sager herefter alene vil kunne behandles af Højesteret med Procesbevillingsnævnets tilladelse.

Nævnet har i 2007 til gengæld afsluttet et større antal sager end modtaget i året, og det har medført, at nævnet ved årets udgang havde et betydeligt lavere antal uafsluttede sager end i de foregående år.

Årsværksforbruget i Procesbevillingsnævnet i 2007 var på ca. 16. Der er tale om en stigning i forhold til tidligere år. Dette skyldes, at Procesbevillingsnævnet som nævnt med virkning fra 1. januar 2007 har fået tillagt kompetencen til at behandle klager over afslag på fri proces. Behandlingen af fri processager er nærmere behandlet i afsnit 5 og 6.

Procesbevillingsnævnets nettobevilling var i 2007 15,5 mio.kr., der omfatter begge nævnets afdelinger.

3.1. 2. instansbevillinger i civile sager

3.1.1. Ankesager

Nævnet har i 2007 realitetsbehandlet 54 ansøgninger om tilladelse til anke fra byret til landsret i sager angående krav, der efter påstanden har en økonomisk værdi af højst 10.000 kr., jf. retsplejelovens § 368, stk. 2. Bevilling blev meddelt i 15 sager.

Sagerne fordeler sig som følger:

	Bevillinger	Afslag
Aftaleret	6	15
Arbejdsforhold	1	2
Bilreparationer	1	2
Erstatning, andet	1	4
Foreningsforhold	2	2
Håndværkerregninger	0	2
Kommuner	0	1
Køb	1	1
Lejeret	0	2
Lejeforhold	2	2
Liberale erhverv, regninger	0	1
Privates køb	0	2
Regninger	0	1
Andet	1	2
I alt	15	39

En oversigt over antal bevillinger mv. i tidligere år fremgår af årsberetningerne for årene 1996-2006.

3.1.2. Kæresager

Nævnet har i 2007 realitetsbehandlet 80 ansøgninger om kæretiladelse i sager, hvor byretten har fastsat sagsomkostninger til højst 10.000 kr., jf. retsplejelovens § 389, stk. 2, § 391, stk. 2, og § 584 a, stk. 2. Bevilling blev meddelt i 40 sager.

Herudover har nævnet i 2007 realitetsbehandlet 12 ansøgninger om tilladelse til kære fra byret til landsret af afgørelser om udlæg, der har en økonomisk værdi af højst 10.000 kr., jf. retsplejelovens § 584, stk. 2. Bevilling blev meddelt i 10 sager.

En oversigt over antal bevillinger mv. i tidligere år fremgår af årsberetningerne for årene 1996-2006.

3.2. 3. instansbevillinger i civile ankesager.

Nævnet har i 2007 realitetsbehandlet 177 ansøgninger om tilladelse til at anke domme, som er afsagt af en landsret som 2. instans, til Højesteret, jf. retsplejelovens § 371. Bevilling blev meddelt i 19 sager.

Sagerne fordeler sig som følger:

	Bevillinger	Afslag
Adm. Bestemt frihedsberøvelse	0	2
Aftaleret	1	17
Andelsboligforhold	2	4
Arbejdsforhold	0	4
Arbejdsskader	0	1
Arveret	0	3
Byggesagkyndige	0	3
Ejerlejligheder	0	1
Erstatning, andet	1	7
Erstatning, personskade	2	8
Erstatning,rådgiver	0	2
Erstatningsret	1	3
Faderskab	0	1
Fast ejendom	0	5
Fast ejendom, mangler mv.	0	1
Forældelse	0	1
Forældremyndighed	4	36
Funktionærret	1	13
Hævd/vejret	0	3
Kommuner	0	2
Konkursret	1	2
Køb	1	1
Lejeforhold	2	14
Naboret	1	1
Pengeinstitutter	1	0
Privat straffesag	0	1
Retsplejelov	0	2
Salærer	0	2
Underholdsbidrag	0	1
Værgemål	0	1
Ægtefællebidrag	0	2
Ægteskab	0	3
Andet	1	11
I alt	19	158

Herudover har Procesbevillingsnævnet i 2007 realitetsbehandlet følgende ansøgninger om tilladelse til anke til Højesteret:

- 10 ansøgninger om tilladelse til særskilt anke af bestemmelser om sagsomkostninger i domme, som er afsagt af en landsret eller Sø- og Handelsretten, jf. retsplejelovens § 368, stk. 5. Nogle af sagerne vedrører domme, som er afsagt af landsretterne som 1. instans, jf. side 15 noten. Bevilling blev meddelt i 3 sager.
- 1 ansøgning i en konkursretlig sag, jf. konkurslovens § 254, jf. retsplejelovens § 371. Der blev ikke meddelt bevilling i sagen.
- 7 ansøgninger i sager om efterprøvelse af Ankestyrelsens beslutninger om anbringelse af børn uden for hjemmet m.v., jf. den dagældende § 126 i lov om social service. Der blev ikke meddelt bevilling i nogen af sagerne.
- 3 ansøgninger i skiftesager, jf. retsplejelovens § 665, stk.1, jf. § 371. Der blev meddelt ikke meddelt bevilling i nogen af sagerne.
- 4 ansøgninger efter den færøske retsplejelov. Der blev ikke meddelt bevilling i nogen af sagerne.

Et udvalg af de sager, hvori nævnet har meddelt tilladelse til anke til Højesteret, er refereret side 35 ff.

En oversigt over antal bevillinger mv. i tidligere år fremgår af årsberetningerne for årene 1996-2006.

3.3. 3. instansbevillinger i civile kæresager

Nævnet har i 2007 realitetsbehandlet:

- 179 ansøgninger om tilladelse til kære af landsretternes og Sø- og Handelsrettens kendelser og beslutninger, jf. retsplejelovens § 392, stk. 2. Nogle af sagerne vedrører kendelser og beslutninger, der er afsagt eller truffet af landsretterne i sager, der behandles af landsretten som 1. instans, jf. side 22 noten. Bevilling blev meddelt i 17 sager.
- 41 ansøgninger om tilladelse til kære til Højesteret af landsretternes afgørelser i fogsdsager, jf. retsplejelovens § 585. Bevilling blev meddelt i 3 sager.
- 8 sager om tilladelse til kære til Højesteret af landsrettens kendelser i sager efter konkursloven, jf. konkurslovens § 254, jf. retsplejelovens § 392, stk. 2. Der blev ikke meddelt bevilling i nogen af sagerne.
- 3 ansøgninger om kæretilladelse efter lov om dødsboskifte § 105, stk. 1, jf. retsplejelovens § 392, stk. 2. Der blev ikke meddelt bevilling i nogen af sagerne.

- 1 ansøgning om kærretilladelse efter straffuldbyrdelseslovens § 121, jf. retsplejelovens § 392, stk. 2. Der blev ikke meddelt bevilling i sagen.

Et udvalg af de sager, hvori nævnet har meddelt tilladelse til kære til Højesteret, er refereret side 48 ff.

En oversigt over antal bevillinger mv. i tidligere år fremgår af årsberetningerne for årene 1996-2006.

3.4. 2. instansbevillinger i straffesager

Nævnet har i 2007 realitetsbehandlet 107 ansøgninger om tilladelse til anke fra byret til landsret i sager, hvor ankeadgangen er begrænset i medfør af retsplejelovens § 903, stk. 1, jf. § 902, stk. 1 og 2.

92 af ansøgningerne var indgivet af tiltalte, mens 15 ansøgninger var fra anklagemyndigheden.

Bevilling er blevet meddelt i 38 sager, heraf 24 bevillinger til tiltalte og 14 til anklagemyndigheden.

En oversigt over antal bevillinger mv. i tidligere år fremgår af årsberetningerne for årene 1996-2006.

3.4.1. Tiltaltes ansøgninger

Oversigt over ansøgninger om 2. instansbevillinger fra tiltalte, som nævnet har realitetsbehandlet i 2007:

Sager om overtrædelse af straffeloven:

	Bevillinger	Afslag
§ 119 – Vold mod tjenestemand, hindring af anholdelse mv.	1	1
§ 121 – Ringeagtsytring	1	2
§ 171 – Dokumentfalsk	1	0
§ 232 – Blufærdighedskrænkelse	1	0
§ 265 – Fredskrænkelse	1	2
§ 266 – Trussel	2	1
§ 276 – Tyveri	5	9
§ 291 – Hærværk	4	8
I alt	16	23

Sager om overtrædelse af særlovgivningen:

	Bevillinger	Afslag
Dyreværn	0	1
Euforiserende stoffer	0	2
Færdselslov – andet	1	17
Færdselslov – hastighed	1	19
Færdselslov – svingning/vigepligt mv.	0	1
Politivedtægt/ordensbekendtgørelsen	3	1
Restaurationslov	1	0
Våben og fyrværkeri	0	1
Andet	2	3
I alt	8	45

En oversigt over antal bevillinger mv. i tidligere år fremgår af årsberetningerne for årene 1996-2006.

3.4.2. Anklagemyndighedens ansøgninger

Oversigt over ansøgninger om 2. instansbevillinger fra anklagemyndigheden i straffesager, som nævnet har realitetsbehandlet i 2007:

	Bevillinger	Afslag
Dyreværn	1	0
Fiskeri	4	0
Færdselslov – andet	5	0
Færdselslov – svingning/vigepligt mv.	0	1
Andet	4	0
I alt	14	1

En oversigt over antal bevillinger mv. i tidligere år fremgår af årsberetningerne for årene 1996-2006.

3.5. 3. instansbevillinger til anke i straffesager

Nævnet har i 2007 realitetsbehandlet 183 ansøgninger om tilladelse til at anke domme, som er afsagt af en landsret som 2. instans, til Højesteret, jf. retsplejelovens § 932. 182 ansøgninger var indgivet af tiltalte*, mens 1 var indgivet af anklagemyndigheden. Bevilling til tiltalte blev meddelt i 14 sager og til anklagemyndigheden i 1 sag.

Procesbevillingsnævnet har realitetsbehandlet 2 sager efter den grønlandske retsplejelov. Der blev ikke givet bevilling i nogen af sagerne.

Et udvalg af de sager, hvori nævnet har meddelt tilladelse til anke til Højesteret, er refereret side 58 ff.

En oversigt over antal bevillinger mv. i tidligere år fremgår af årsberetningerne for årene 1996-2006.

* Evt. tredjemænd.

3.5.1. Tiltaltes ansøgninger

Oversigt over ansøgninger fra tiltalte, jf. retsplejelovens § 932, som nævnet har realitetsbehandlet i 2007:

Sager om overtrædelse af straffeloven:

	Bevillinger	Afslag
§ 66 – Overtrædelse af vilkår om samfundstjeneste	0	2
§ 119 – Vold mod tjenestemand	1	15
§ 121 – Ringeagtsytring	0	2
§ 123 – Påvirkning af vidner mv.	1	2
§ 152 – Tavshedspligt	0	1
§ 171 – Dokumentfalsk	0	3
§ 191 – Narkotika	0	6
§ 210 – Incest	0	2
§ 215 – Børnebortførelse	0	1
§ 216 – Voldtægt	0	1
§ 222 – Samleje med mindreårig	0	5
§ 232 – Blufærdighedskrænkelse	0	2
§ 235 – Salg/besiddelse af børnepornografi	0	2
§ 244 – Vold	2	15
§ 245 / § 246 – Grov vold	1	6
§ 249 – Uagtsom grov legemsbeskadigelse	0	1
§ 252 – Fareforvoldelse	0	2
§ 265 – Fredskrænkelse	0	0
§ 266 – Trussel	0	3
§ 266 b – Racediskrimination mv.	0	1
§ 276 – Tyveri	0	5
§ 278 – Underslæb	0	1
§ 279 – Bedrageri	0	4
§ 280 – Mandatsvig	1	1
§ 283 – Skyldnersvig	0	1
§ 288 – Røveri	0	4
§ 289 – Grov skattesvig	0	2
§ 293 – Brugstyveri	1	0
Udvisning*	1	24
I alt	8	114

* Sager, hvori der har været spørgsmål om udvisning, er i modsætning til årsberetningerne for 1996-2005 opgjort særskilt i rubrikken udvisning.

Sager om overtrædelse af særlovgivningen:

	Bevillinger	Afslag
Byggelov	0	1
Dyreværn	0	2
Euforiserende stoffer	0	2
Erstatning i anledning af strafferetlig forfølgelse	0	7
Færdselslov	3	19
Landbrugslov	0	1
Miljøbeskyttelseslov	0	4
Momslov	0	2
Registreringsafgiftsloven	0	1
Skattekontrollov	0	4
Udlændingelov	0	1
Våben og fyrværkeri	1	2
Andet	2	8
I alt	6	54

3.5.2. Anklagemyndighedens ansøgninger

Oversigt over ansøgninger om 3. instansbevillinger fra anklagemyndigheden i straffesager, som nævnet har realitetsbehandlet i 2007:

	Bevillinger	Afslag
§ 216 – Voldtægt	1	0
I alt	1	0

3.6. 3. instansbevillinger til straffeprocessuelle kæremål

Nævnet har i 2007 realitetsbehandlet 100 ansøgninger om tilladelse til kære af landsretternes kendelser og beslutninger i ankesager, jf. retsplejelovens § 968 a, stk. 1, landsretternes afgørelser i kæresager, jf. retsplejelovens § 973 og landsrettens afgørelser om vederlag til forsvarere, jf. retsplejelovens § 1013, stk. 3. Bevilling blev meddelt i 21 sager.

Ansøgning var indgivet af tiltalte* i 96 sager, heraf 56 sager vedrørende varetægtsfængsling**. Bevilling blev meddelt i 19 sager. 15 af disse sager vedrørte varetægtsfængsling.

Ansøgning var indgivet af anklagemyndigheden i 2 sager. Der blev meddelt bevilling i begge sager.

Et udvalg af de sager, hvori nævnet har meddelt tilladelse til kære til Højesteret, er refereret side 65 ff.

En oversigt over antal bevillinger mv. i tidligere år fremgår af årsberetningerne fra årene 1996-2006.

* Evt. tredjemænd.

** Af disse sager vedrørte 36 sager det sagskompleks, der er omtalt side 67 f. Der blev meddelt bevilling i 13 af sagerne.

4. Konkrete sager, hvori der i 2007 er meddelt 3. instansbevilling i nævnets afdeling for appeltilladelser

Årsberetningen for 2007 indeholder alene referater af udvalgte sager, hvori der er meddelt tilladelse til anke eller kære til Højesteret.

4.1. Civile sager

4.1.1. Civile ankesager

Hvornår stiftes et krav på tilbagebetaling af et beløb, der viser sig at være betalt med urette?

Den 12. maj 2003 foretog en kommune, K, pantefogedudlæg i et bankindestående på 297.283 kr. tilhørende en kvinde, C, for restskat for indkomståret 1999. Banken udbetalte den 15. maj 2003 det udlagte beløb, som herefter blev afskrevet C's skatterestancer. Den 8. september 2003 blev C erklæret konkurs med 15. august 2003 som frisdag, og ved afgørelse af 8. marts 2004 nedsatte Skatteankenævnet C's skattepligtige indkomst for 1999 svarende til den forhøjelse, som K havde foretaget. C skulle således alligevel ikke betale restskat for 1999. Ved kendelse af 7. januar 2005 ophævede fogedretten udlægget i C's bankindestående, hvorefter konkursboet krævede de 297.283 kr. tilbagebetalt. Dette afviste K imidlertid under henvisning til, at der var foretaget modregning i andre skattekrav mod C stiftet før frisdagen. Kurator anlagde herefter sag mod K med påstand om tilbagebetaling af de 297.283 kr., idet man gjorde gældende, at der først på tidspunktet for fogedrettens kendelse af 7. januar 2005 var stiftet et krav på tilbagebetaling, at modregningen var sket med skattekrav stiftet før konkursen, og at konkurslovens § 42 derfor var til hinder for modregningen. Byretten frifandt K, idet byretten anså tilbagebetalingskravet for stiftet, da bankindeståendet blev udbetalt til kommunen den 15. maj 2003. Både hovedkrav og modkrav var herefter stiftet før frisdagen. Landsretten ændrede byrettens afgørelse, idet landsretten fandt, at tilbagebetalingskravet først blev stiftet, da Skatteankenævnet traf afgørelse den 8. marts 2004. K indbragte med Procesbevillingsnævnets tilladelse sagen for Højesteret, som ved dom af 16. april 2008 stadfæstede byrettens afgørelse. Højesteret udtalte, at stiftelsestidspunktet for krav på tilbagebetaling af et beløb, der senere viser sig at være betalt med urette, er betalingstidspunktet. C's krav mod K opstod således allerede ved betalingen den 15. maj 2003, dvs. før frisdagen, og modregningen var derfor sket med rette.

U 2006.2811 Ø.

Tilladelse til anke til Højesteret af 30. januar 2007 (PBN 2006-22-2664).

U 2008.1635 H.

Hvor hurtigt skal man reklamere for at overholde reklamationsfristen i købelovens § 52, stk. 1, hvorefter der i handelskøb skal reklameres straks?

V, der var vognmand, købte den 28. marts 2002 en lastbil af virksomheden L for 1.256.250 kr. Efter leveringen monterede V forskelligt ekstraudstyr på lastbilen, hvorefter han tog den i brug til kørsel med bl.a. grus og sten. Den 11. juni 2002 væltede lastbilen i forbindelse med aflæsning af grus. Lastbilen blev beskadiget i forbindelse med uheldet og blev indbragt til et værksted. Der hersker uenighed om, hvorvidt V allerede i en telefonsamtale med L's direktør en af de følgende dage reklamerede over mangler ved lastbilen, men det er ubestridt, at V i et brev af 24. juni 2002 meddelte L, at han hævede købet. L fandt ikke, at V var berettiget til at hæve købet, og V indbragte herefter sagen for retten med påstand om, at L – mod udlevering af lastbilen – skulle betale 1.674.368 kr. med tillæg af renter. L påstod frifindelse. Ved byrettens dom blev L dømt til at betale 1.178.163,85 kr. med tillæg af renter og sagsomkostninger, idet byretten fandt det godtgjort, at lastbilen led af så væsentlige mangler, at V var berettiget til at hæve handlen. L ankede dommen til landsretten, som ligesom byretten fandt, at lastbilen ved leveringen havde været mangelfuld. Landsretten frifandt imidlertid L under henvisning til, at V ikke havde reklameret straks, jf. købelovens § 52, stk. 1. Landsretten henviste til, at det senest dagen efter uheldet måtte have stået klart for V, at lastbilen var mangelfuld, og at det – efter L's direktørs forklaring – måtte lægges til grund, at V tidligst i en telefonsamtale den 20. juni 2002 reklamerede over lastbilen. Procesbevillingsnævnet meddelte V tilladelse til anke til Højesteret.

Retten i Århus' dom 2. februar 2004 (BS 5-6723/2002).

Vestre Landsrets dom af 21. juni 2006 (5. afd., nr. B-0389-04).

Tilladelse til anke til Højesteret af 22. marts 2007 (PBN 2006-22-2590).

Har en boligafdeling i Grønland processuel partsevne til at anlægge sag mod hjemmestyret?

En boligafdeling i Grønland havde anlagt sag mod Grønlands Hjemmestyre med påstand om, at hjemmestyret skulle anerkende, at man i en årrække havde opkrævet kapitalafkast i strid med grundlovens § 43. Under sagen blev der rejst spørgsmål om boligafdelingens partsevne. Det var oplyst, at de såkaldte boligafdelinger er oprettet ved landstingsforordning i 1995, og at afdelingerne, som ledes af en bestyrelse og har egen økonomi, har til formål at varetage beboernes og afdelingens interesser over for udlejer, dvs. hjemmestyret. Grønlands Landsret fandt ikke, at boligafdelingen havde processuel partsevne og afviste derfor

søgsmålet. Østre Landsret fandt derimod, at boligafdelingen utvivlsomt måtte have processuel partsevne i relation til søgsmål vedrørende de rettigheder og beføjelser, som i medfør af landstingsforordningen er tillagt afdelingen. Landsretten fandt endvidere, at boligafdelingen måtte anses at have processuel partsevne i det aktuelle søgsmål om lovligheden af udlejers huslejeopkrævning, idet man tillige lagde vægt på oplysninger om, at boligafdelingen almindeligvis hører forud for påtænkte huslejeforhøjelser. En dissenterende landsdommer fandt ikke, at boligafdelingen udgjorde en juridisk enhed af en sådan karakter, at den kunne anlægge en retssag. Procesbevillingsnævnet meddelte i medfør af den grønlandske retsplejelovs § 12, stk. 3, 2. pkt., Grønlands Hjemmestyre tilladelse til at anke sagen til Højesteret.

Grønlands Landsrets dom af 28. april 2005 (sag nr. A 64/04).

Østre Landsrets dom af 21. september 2006 (3. afd. a.s. nr. B-1864-05).

Tilladelse til anke til Højesteret af 16. maj 2007 (PBN 2006-22-2751).

Kan landsretten afsige afvisningsdom under henvisning til appellants udeblivelse fra et retsmøde, selv om det ikke kan dokumenteres, at appellanten på sædvanlig vis var indkaldt til retsmødet?

M havde anlagt sag mod sin tidligere arbejdsgiver, A, med påstand om, at A skulle anerkende erstatningsansvaret for en ulykke, som M havde været udsat for under udførelsen af sit arbejde. Ved byrettens dom af 11. juli 2005 blev A frifundet. M ankede dommen til landsretten, som indkaldte parterne til et berammelsesmøde, der skulle finde sted den 30. august 2006. I landsrettens retsbog var den 9. august 2006 anført, at manglende fremmøde ved berammelsesmødet den 30. august 2006 kunne medføre udeblivelsesvirkning. Hverken M eller dennes advokat gav møde den 30. august 2006, og landsretten afviste ved dom afsagt samme dag anken i medfør af retsplejelovens § 386, stk. 1. M ansøgte herefter Procesbevillingsnævnet om tilladelse til at anke afvisningsdommen til Højesteret. I ansøgningen var navnlig henvist til, at hverken M, hans advokat eller dennes kontor var telefonisk eller skriftligt underrettet om retsmødet. Landsretten havde således

telefonisk oplyst, at der ikke var udarbejdet et sædvanligt fremsendelsesbrev til sagens parter med underretning om retsmødet 30. august 2006, og landsretten kunne endvidere ikke dokumentere, at retsbogen af 9. august 2006 var sendt til M eller dennes advokat, uanset at landsretten angav, at dette var tilfældet. Procesbevillingsnævnet meddelte M tilladelse til at anke landsrettens dom til Højesteret.

Københavns Byrets dom af 11. juli 2005 (BS-1B-1249/2004).

Østre Landsrets dom af 30. august 2006 (5. afd. a.s. nr. B-2408-05).

Tilladelse til anke til Højesteret af 24. maj 2007 (PBN 2006-22-2765).

Kan man som sælger af en andelslejlighed lovligt betinge sig en efterregulering af andelsværdien?

I to sager var det centrale spørgsmål, om man ved salg af en andelsbolig lovligt kan betinge sig en efterregulering af salgsprisen på baggrund af den senest fastsatte ejendomsværdi, hvis ikke værdien er kendt for køber og sælger på tidspunktet for købsaftalens indgåelse. I begge sager var andelskronen på førstkomende generalforsamling efter overdragelsen blevet forhøjet betydeligt, hvorfor sælgerne – under påberåbelse af forbeholdet for efterregulering – fremsatte krav om betaling af yderligere 170.720 kr. henholdsvis 132.816 kr. I den første sag (PBN 2006-22-2818) frifandt både byretten og landsretten (dissens) køberne for påstanden om yderligere betaling, idet man navnlig henviste til, at udtrykket ”den senest ansatte ejendomsværdi” i andelsboligforeningslovens § 5, stk. 2, litra c, efter en ordlydsfortolkning må forstås som den senest kendte værdi. I den anden sag (PBN 2007-22-2914) gav både byretten og landsretten sælger medhold i påstanden om, at købesummen skulle efterreguleres. Landsretten anførte bl.a., at der ikke er holdepunkter for at antage, at udtrykket ”senest fastsatte ejendomsværdi” skal forstås som den senest kendte ejendomsværdi. Landsretten anførte desuden, at eftersom den ejendomsvurdering, der dannede grundlag for forhøjelsen af andelskronen på den første generalforsamling efter salget, var foretaget (men dog ikke bekendtgjort for parterne) før overdragelsesaftalens indgåelse, indebar efterreguleringen ikke, at køberne skulle betale en pris, der oversteg andelens værdi på

overdragelsestidspunktet. Procesbevillingsnævnet meddelte henholdsvis sælger og køber tilladelse til anke til Højesteret i de to sager.

Retten på Frederiksbergs dom af 3. februar 2006 (BS-3-625/2005).

Østre Landsrets dom af 31. oktober 2006 (20. afd. a.s. nr. B-732-06).

Tilladelse til anke til Højesteret af 13. juni 2007 (PBN 2006-22-2818)

Københavns Byrets dom af 11. januar 2006 (BS 1C-8178/2005).

Østre Landsrets dom af 2. februar 2007 (6. afd. a.s. nr. B-2581-06).

Tilladelse til anke til Højesteret af 20. juni 2007. (PBN 2007-22-2914).

Hvornår er man beskæftiget med undervisnings- og forskningsvirksomhed?

En kvinde, K, havde i perioden 1996-2002 været ansat i en tidsbegrænset stilling som projektkoordinator ved en uddannelsesinstitution. Hun fratrådte sin stilling i august 2002, men hun genansattes den 10. december 2002 i en ny tidsbegrænset stilling med samme stillingsindhold. Ansættelsen skulle udløbe pr. 31. august 2003, men blev i maj 2003 forlænget frem til 31. december 2003. I november 2003 blev K's stilling slået op for en periode på 5 år. K søgte stillingen, men fik afslag. K's fagforbund anlagde herefter som mandatar for K sag mod arbejdsgiveren, idet man særligt gjorde gældende, at der var sket en krænkelse af K's rettigheder i henhold til lov nr. 370 af 28. maj 2003 om tidsbegrænset ansættelse. Efter § 5, stk. 1, i loven, der gennemfører Rådets direktiv af 28. juni 1999, kan der kun ske forlængelse af flere på hinanden følgende ansættelsesforhold, hvis fornyelsen er begrundet i objektive forhold. Det var således K's synspunkt, at forlængelsen af hendes tidsbegrænsede ansættelse i maj 2003 ikke var begrundet i "objektive forhold", at hun derfor måtte betragte sig som fastansat, og at hendes deraf følgende rettigheder blev krænkede, da hendes stilling i efteråret 2003 blev opslået til besættelse og efterfølgende besat til anden side. Arbejdsgiveren påstod frifindelse, idet man særligt henviste til, at K havde været beskæftiget med undervisnings- og forskningsvirksomhed, og at der derfor i medfør af undtagelsesbestemmelsen i § 5, stk. 2, i lov om tidsbegrænset ansættelse, kunne ske to på hinanden

følgende forlængelser af hendes tidsbegrænsede ansættelse. Både byretten og landsretten frifandt arbejdsgiveren, idet man fandt det godtgjort, at K netop havde været beskæftiget med undervisnings- og forskningsvirksomhed i lovens forstand, og at der alene var sket én forlængelse af hendes tidsbegrænsede ansættelse. Procesbevillingsnævnet meddelte fagforbundet s.m.f. for K tilladelse til anke til Højesteret.

Københavns Byrets dom af 18. januar 2006 (B.S. 1B-8054/04).

Østre Landsrets dom af 18. oktober 2006 (1. afd. a. s. nr. B-376-06).

Tilladelse til anke til Højesteret af 20. juni 2007 (PBN 2006-22-2820).

Skal varsling om forhøjelse af den omkostningsbestemte leje indeholde oplysning om ejendommens indtægter?

En udlejer, U, havde over for 8 lejere i en ejendom med i alt 16 lejemål varslet forhøjelse af den omkostningsbestemte husleje. For hvert lejemål var der udarbejdet særskilt varslingskrivelse, der indeholdt en beregning af forhøjelsen for den pågældende lejlighed. Varslingen var vedlagt et varslingsbudget, der viste det aktuelle udgiftsbudget og et tidligere. Lejerne protesterede mod lejeforhøjelsen, der herefter blev indbragt for huslejenævnet, hvor flertallet fandt, at betingelserne for at kræve lejeforhøjelse ikke var opfyldt, idet varslingerne også skulle indeholde oplysninger om ejendommens indtægter. Sagen blev af U indbragt for boligretten, der fandt, at boligreguleringslovens § 12, stk. 1, skal fortolkes således, at en varsling skal indeholde oplysninger om ejendommens indtægter, og at det var af væsentlig betydning for lejernes stillingtagen til forhøjelsen, at oplysningen fremgik. Varslingen var derfor ugyldig. Landsretten stadfæstede boligrettens dom af de grunde, som boligretten havde anført. Procesbevillingsnævnet meddelte U tilladelse til at indbringe sagen for Højesteret.

U 2007,566 V.

Tilladelse til anke til Højesteret af 27. juni 2007 (PBN 2007-22-2795).

Er en passagers tilskadekomst ved fald i en bus under buskørsel et færdselsuheld i færdselslovens § 101's forstand?

En kvinde faldt, da hun havde rejst sig fra sit sæde for at stige af en bus, og pådrog sig i den forbindelse bl.a. et brud på sit ene knæ. Kvinden, der angav, at faldet skyldtes en hård opbremsning, anlagde sag mod busselskabet med påstand om, at selskabet skulle anerkende at bære erstatningsansvaret for hendes tilskadekomst. Ved byrettens dom blev busselskabet frifundet. Byretten henviste til, at det på baggrund af de afgivne forklaringer ikke var godtgjort, at faldet "...skyldtes, at bussen satte i gang med et hop med åbne døre eller anden unormal kørsel, mens hun var ved at stå af," og at det derfor ikke var bevist, at faldet var forårsaget af et færdselsuheld i færdselslovens § 101's forstand. Landsretten lagde vægt på kvindens forklaring om, at "bussen ligesom hoppede" og fandt det herefter godtgjort, at hendes tilskadekomst var en følge af bussens bevægelse, mens bussen benyttedes som trafikmiddel. Der forelå derfor et færdselsuheld i færdselslovens § 101's forstand, hvorfor kvindens påstand blev taget til følge. Procesbevillingsnævnet meddelte busselskabet tilladelse til anke til Højesteret.

Københavns Byrets dom af 24. november 2006 (B.S. 6E-4119/2006).

Østre Landsrets dom af 28. marts 2007 (23. afd. a. s. nr. B-3663-06).

Tilladelse til anke til Højesteret af 14. september 2007. (PBN 2007-22-3018).

Kunne Fødevarestyrelsen udstede en instruks til fødevareregionerne om, at burhøns ikke måtte transporteres til slagtning?

I foråret 2003 bad Justitsministeriet på baggrund af en udtalelse fra Dyreværnsrådet Fødevarestyrelsen om at overveje at instruere fødevareregionerne om ved vurderingen af burhøns' transportegnethed at anlægge en "endog særdeles skærpet bedømmelse". Fødevarestyrelsen udsendte herefter den 3. juli 2003 en instruks til de lokale fødevareregioner, hvori anførtes, at burhøns på det foreliggende grundlag ikke kunne anses for transportegnede, og at der derfor fremover ikke kunne transporteres burhøns til slagtning hverken i Danmark eller i udlandet. Det anførtes yderligere, at evt. tilsidesættelser efter styrelsens opfattelse måtte medføre politianmeldelse, og at alternativet til at transportere burhøns til slagtning måtte være at lade dem aflive på bedriften. Virksomheden G, der producerede æg, aflivede i foråret 2004 24.000 fjerkræ frem for at sende dem til slagtning. G anlagde herefter sag mod Fødevarestyrelsen med påstand om erstatning af tab opgjort til 87.944,91 kr. G gjorde navnlig gældende, at styrelsen havde nedlagt et forbud mod transport af burhøns uden at have den fornødne klare og utvetydelige lov-

hjemmel, at den skærpede praksis stred mod EU-regler om varernes frie bevægelighed og forbudet mod handelshindringer i EF-traktatens art. 29, og at styrelsen ikke havde kompetence til at udstede et generelt forbud, men derimod havde pligt til at udføre kontrol i hvert enkelt tilfælde. Ved byrettens dom blev Fødearestyrelsen frifundet. Retten afviste således, at Fødearestyrelsen havde pådraget sig et erstatningsansvar over for G allerede fordi, instruksen af 3 juli 2003 ikke var et forbud rettet mod G, men derimod et pålæg til underordnede fødevarer- og veterinærchefer om at foretage politianmeldelse, hvis de blev bekendt med, at burhøns blev transporteret til slagting. Landsretten, der ligeledes frifandt Fødearestyrelsen, fandt, at de påberåbte EU-regler ikke var til hinder for, at der blev fastsat regler om midlertidigt forbud mod transport af burhøns. Landsretten fandt endvidere, at styrelsen havde haft kompetence til at udstede instruksen af 3. juli 2004, og at der – i lyset af Dyreværnsrådets udtalelse – havde været belæg for at indføre et midlertidigt transportforbud. Procesbevillingsnævnet meddelte G tilladelse til anke til Højesteret.

Gladsaxe Rets dom af 14. november 2005 (B.S. 1-136/2005).

Østre Landsrets dom af 12. marts 2007 (21. afdeling, a.s. nr. B-3770-05).

Tilladelse til anke til Højesteret af 15. november 2007 (PBN 2007-22-2998).

Hvornår står en kautionsforpligtelse i et sådant misforhold til kautionisternes økonomiske formåen, at den ikke kan gøres gældende?

Et forældrepar havde påtaget sig en selvskyldnerkaution i forbindelse med, at deres søn i 2001 optog et lån hos en sparekasse. Sønnen drev en landbrugsejendom, som i gennem længere tid havde givet negativt resultat, og han forsøgte nu at få en akkordordning i stand. Forældreparret havde foruden kautionserklæringen underskrevet en tillægserklæring, hvoraf blandt andet fremgik, at der var risiko for, at kautionen ville blive gjort gældende, og at de (forældreparret) havde kendskab til landbrugsejendommens budgetter for 2001 og 2002, tidligere årsregnskaber, tidligere finansieringsproblemer samt den nu gennemførte akkordordning. Da kautionsforpligtelsen blev aktuel, afviste forældreparret at være bundet af kautionserklæringen. Sparekassen anlagde sag mod dem med påstand om betaling af beløbet. Forældreparret påstod frifindelse. Byretten gav sparekassen medhold, idet retten fandt, at forældrene havde haft et særdeles godt kendskab til sønnens økonomi og forudsætningerne for den fremtidige drift af landbrugsejendommen, at de var meget optaget af at hjælpe sønnen, og at låne- og kautionsdokumenterne blev grundigt gennemgået i forbindelse med kautionsløftet. Forældreparret ankede byrettens dom til landsretten, hvor flertallet ville stadfæste byrettens

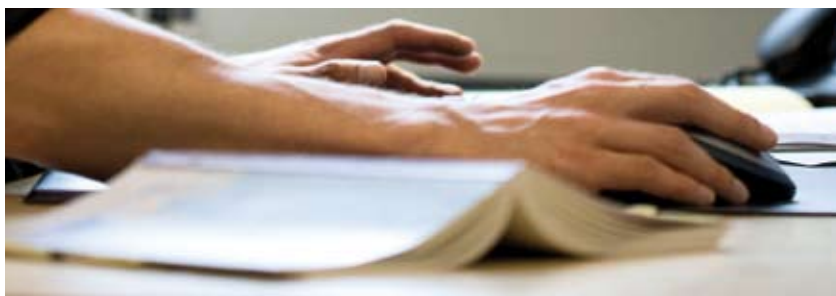
dom bl.a. fordi man fandt, at der ikke var et sådant misforhold mellem kautionen og forældreparrets økonomiske formåen og formueforhold, at der var grundlag for at tilsidesætte kautionsaftalen. En dissenterede dommer fandt derimod, at kautionsaftalen skulle tilsidesættes efter aftalelovens § 36, idet kautionen stod i et åbenbart misforhold til forældreparrets formue og fremtidige indtjeningsmuligheder. Procesbevillingsnævnet meddelte forældreparret tilladelse til anke til Højesteret.

U 2007.1988 V.

Tilladelse til anke til Højesteret af 28. november 2007 (PBN 2007-22-3020).

Er et anpartsselskabs køb af en ejendom, hvorpå der er tinglyst et ejerpantebrev, som står til sikkerhed for anpartsselskabets direktørs gæld til tredjemand, og som efter købet forbliver indestående til sikkerhed for direktørens gæld til tredjemand, omfattet af forbudet mod, at anpartsselskaber stiller sikkerhed for direktører i selskabet, jf. anpartsselskabslovens § 49, stk. 1?

I 2001 håndpantatte D til sin bank B et ejerpantebrev med sikkerhed i D's ejendom. I 2002 blev D direktør i anpartsselskabet A. I 2003 solgte D ejendommen til sin samlevers forældre, som kort efter videresolgte ejendommen til A. Ejerpantebrevet forblev i forbindelse med begge ejendomshandler indestående i ejendommen, mens en håndpantætningserklæring over for B blev ændret, således at ejerpantebrevet over for B stod til sikkerhed for primært A's gæld til B, sekundært D's gæld til B. Efter anpartsselskabets erhvervelse af ejendommen stod dets ejendom således til sikkerhed for dets direktørs private gæld til B. A nedlagde påstand om, at B tilpligtes at anerkende, at ejerpantebrevet ikke kunne ligge til sikkerhed for gæld vedrørende D. B nedlagde principalt påstand om frifindelse. Byretten fandt, at den håndpantætningserklæring, der blev afgivet i forbindelse med salget af ejendommen til anpartsselskabet, måtte "karakteriseres som en ny håndpantætning", som var ugyldig, idet D på tidspunktet for håndpantætningserklæringens afgivelse var direktør i anpartsselskabet, og idet B var bekendt hermed. Byretten gav således A medhold. Landsretten anførte, at der ikke ved D's salg af ejendom-

men til din samlevers forældre og ved deres videresalg til anpartsselskabet skete nogen ændring i B's sikkerhed i det håndpantede ejerpantebrev for D's gæld til B, og at der derfor ikke ved håndpantætningserklæringen blev stillet sikkerhed for noget nyt engagement med D. Landsretten frifandt herefter B. Procesbevillingsnævnet meddelte A tilladelse til at indbringe sagen for Højesteret.

Retten i Mariagers dom af 28. november 2005 (BS 432/2004).

Vestre Landsrets dom af 15. februar 2007 (4. afd. B-2669-05).

Tilladelse til anke til Højesteret af 3. december 2007 (PBN 2007-22-2926).

Hvilke gener må en nabo til en vindmøllepark tåle?

I 1990 opførtes en vindmøllepark med i alt 27 møller hver med en højde på 45 meter. En lodsejer A accepterede, at der blev opstillet 5 vindmøller på hans ejendom og modtog i den forbindelse 131.708 kr. fra energiselskabet. I 1993 tilkendte en voldgiftsret A yderligere 100.000 kr. i erstatning for den værdiforringelse, som opstillingen af vindmøllerne måtte antages at have påført hans ejendom. I 2002 udskiftede energiselskabet de eksisterende 27 vindmøller med 10 langt større vindmøller hver med en højde på 100 meter. A kvitterede i den forbindelse for modtagelsen af en såkaldt "deklarationserstatning" på 413.200 kr. og tog ikke forbehold for krav om yderligere erstatning. A anlagde efterfølgende sag mod energiselskabet med påstand om, at selskabet skulle betale yderligere 100.000 kr. i erstatning for værdiforringelse af hans ejendom. Energiselskabet påstod frifindelse, idet man bl.a. henviste til, at A ikke havde taget forbehold for yderligere erstatning, og at A i øvrigt ikke var påført gener, som oversteg den naboetlige tålegrænse. Byretten fandt på baggrund af en syns- og skønserklæring, at udskiftningen af vindmøllerne i 2002 havde medført en værdiforringelse af A's ejendom i størrelsesordenen 100.000 kr. Da byretten tillige fandt, at opstillingen af de nye møller udgjorde et sådant særligt forhold, at D kunne kræve erstatning på naboetligt grundlag, blev A's påstand taget til følge. Landsretten fastslog indledningsvis, at A ikke havde afskåret sig fra at fremsætte krav om yderligere erstatning og var tillige enig med byretten i, at et erstatningskrav i givet fald måtte foreligge på

naboretligt grundlag. Landsretten fandt imidlertid i modsætning til byretten, at A ikke som følge af udskiftningen af vindmøllerne i 2002 var påført sådanne gener, at der forelå sådanne ganske særlige forhold, der kunne begrunde et krav på erstatning. Landsretten frifandt derfor energiselskabet. Procesbevillingsnævnet meddelte A tilladelse til anke til Højesteret.

U 2008.2 V.

Tilladelse til anke til Højesteret af 17. december 2007 (PBN 2007-22-0006).

Indebærer et tilsagn om at lufte en andens hund en accept af risiko for tilskadekomst under hundeluftningen?

En mand, J, kom til skade, da han blev væltet omkuld af en hund, som han luftede for en bekendt. Uheldet opstod, fordi hunden blev skræmt af et kanonslag og pludselig gav sig til at løbe hurtigt i den modsatte retning. Som følge af sin tilskadekomst modtog A i en periode dagpenge fra kommunen, som rejste krav om dækning af udgifterne hertil over for hundeejerens ansvarsforsikringsselskab. Forsikringsselskabet afviste kravet, idet man anførte, at J ved at gå tur med hunden havde accepteret risikoen for den indtrufne skade, og at han tillige ved at stikke sin hånd ind i hundesnoren løkke, således at han vanskeligt kunne vriste sig fri, havde udvist egen skyld. Byretten fandt, at den indtrufne skade skyldtes omstændigheder, som J ikke havde indflydelse på eller kunne påregne, og retten fandt ikke, at J havde udvist egen skyld. Byretten pålagde derfor hundeejerens forsikringsselskab at erstatte kommunens udgifter til dagpenge. Forsikringsselskabet ankede dommen til landsretten, hvor flertallet stadfæstede byrettens dom. Den dissenterende dommer var enig med flertallet i, at skadelidte ikke havde udvist egen skyld. Denne dommer fandt imidlertid, at skadelidte ved at tilbyde at lufte hunden havde accepteret risikoen for den indtrufne skade, som skyldtes en adfærd fra hundens side, som ikke var ganske upåregnelig. Procesbevillingsnævnet meddelte forsikringsselskabet tilladelse til anke til Højesteret.

Retten i Vejles dom af 29. november 2006 (BS 2-680/06).

Vestre Landsrets dom af 31. oktober 2007 (B-2749-06).

Tilladelse til anke til Højesteret af 27. december 2007. (PBN 2007-22-0067).

Kan en udlejer af et erhvervslejemål kræve betaling for udgifter til istandsættelse og retablering af det lejede, selv om istandsættelses- og retableringsarbejderne ikke udføres, og selv om manglende udførelse er uden betydning for salgsprisen ved efterfølgende salg af ejendommen?

Et arkitektfirma, A, indgik over en årrække 4 erhvervslejeaftaler med en udlejer, U. I henhold til lejeaftalerne var A forpligtet til ved lejemålets ophør at aflevere det lejede nyistandsat og nymalet og at sørge for fornøden retablering af det lejede uden udgift for U. A betalte til sikkerhed for opfyldelsen af sine forpligtelser et depositum svarende til 3 måneders husleje. I 2004 opsigde A samtlige 4 lejemål. Efter lejemålets ophør var parterne enige om, at der skulle gennemføres en række istandsættelses- og renoveringsarbejder med henblik på at bringe det lejede i kontraktlig stand og forhandlede i en periode om prisfastsættelsen heraf. I 2005 solgte U ejendommen til en tredjemand, som ønskede at gennemføre en omfattende ombygning af ejendommen. A anlagde herefter sag mod U med påstand om udbetaling af det fulde depositum. Parterne var under sagen enige om, at det var uden betydning for den pris, som U opnåede i forbindelse med salget af ejendommen, at istandsættelses- og retableringsarbejderne ikke var blevet udført. U nedlagde påstand om frifindelse og gjorde til støtte herfor bl.a. gældende, at størrelsen af dennes erstatningskrav måtte fastlægges ud fra forholdene på fraflytnings-tidspunktet. Byretten tog A's påstand til følge og lagde i den forbindelse vægt på, at U ikke havde godtgjort, at han havde lidt et formuetab i forbindelse med salget af ejendommen, og at han derfor ville opnå en ugrundet berigelse, hvis arkitektfirmaet skulle betale for den ikke gennemførte renovering. Landsretten stadfæstede byrettens dom under henvisning til, at U ikke havde lidt et tab som følge af den manglende istandsættelse, idet salgsprisen for ejendommen ville have været den samme, selv om istandsættelsesarbejderne var blevet udført. Procesbevillingsnævnet meddelte U tilladelse til at indbringe sagen for Højesteret.

U2007.1984 V.

Tilladelse til anke til Højesteret af 27. december 2007 (PBN 2007-22-3051).

4.1.2. Civile kæresager

Kan fordelingsnøglen til fordeling af anlægs- og etableringsudgifter i en ejerlejlighedsforening ændres med kvalificeret flertal?

Generalforsamlingen i en ejerforening besluttede med det flertal, der sædvanligt krævedes til vedtægtsændringer, at ændre en vedtægtsbestemmelse om udgiftsfordeling efter fordelingstal. Ændringen indebar, at udgiftsfordelingen skulle fraviges for visse særlige udgifter til bredbånd til brug for højhastigheds-internetforbindelse, ip-telefoni og tv-signal, således at disse udgifter i overensstemmelse med betalingerne til eksterne leverandører skulle fordeles med lige store beløb pr. lejlighed og efter den enkelte ejerlejlighedsejers adgang til at udnytte bredbåndets muligheder. Vedtægtsændringen blev tinglyst mod protest fra en ejerlejlighedsejer, P. P kærede tinglysningen til landsretten, som stadfæstede afgørelsen. Procesbevillingsnævnet meddelte P tilladelse til kære til Højesteret, som fandt, at der ikke var sikkert holdepunkt for at antage, at vedtægtsændringen krævede enstemmighed, og at tinglysningen derfor var foretaget med rette på det foreliggende grundlag.

Tilladelse til kære til Højesteret 1. februar 2007 (PBN 2006-22-2659).

U 2007.3038 H.

Kan sagsøger mod modpartens protest fremlægge en speciallægeerklæring, der er indhentet før sagens anlæg?

En kvinde, K, pådrog sig en skade i forbindelse med en operation for discusprolaps i 2004. Patientforsikringen traf afgørelse om, at K's skade var omfattet af patientforsikringsloven, og at K som følge heraf havde krav på godtgørelse for varigt mén svarende til 5 %. K påklagede afgørelsen til Patientskadeankenævnet P, som stadfæstede afgørelsen, dog med den ændring, at K tilkendtes godtgørelse for svie og smerte. K anlagde herefter ved stævning af 26. maj 2006 sag mod P med påstand om, at P skulle anerkende, at K som følge af patientskaden var påført varigt mén på 10 % og et erhvervsevnetab på 65 %. Under sagens forberedelse anmodede K landsretten om tilladelse til at fremlægge en speciallægeerklæring af 18. april 2006 udarbejdet af overlæge H samt om tilladelse til at indkalde overlæge H som vidne. Landsretten tillod ikke erklæringen fremlagt under henvisning til, at den var ensidigt indhentet. Landsretten afviste tillige at lade

overlæge H udarbejde en ny erklæring til brug for sagen. K kærede med Procesbevillingsnævnets tilladelse afgørelsen til Højesteret. Højesteret udtalte, at en part som udgangspunkt ikke er afskåret fra at fremlægge udtalelser og erklæringer om forhold af teknisk karakter, der inden sagsanlægget er indhentet hos rådgivere og sagkyndige. Højesteret fandt, at speciallægeerklæringen fra overlæge H var en sådan sagkyndig erklæring, og fandt, at hverken dens indhold eller tilblivelse gav grundlag for at fravige udgangspunktet. Højesteret tillod derfor erklæringen fremlagt. Højesteret tiltrådte landsrettens afgørelse om, at der ikke var grundlag for at indkalde overlæge H som vidne i sagen under henvisning til, at der var truffet beslutning om at indhente udtalelser fra Arbejdsskadestyrelsen og Retslægerådet.

Tilladelse til kære til Højesteret af 16. maj 2007. (PBN-2006-22-1814).

U 2008.2193 H.

Retssag mod forsikringselskab om udbetaling af arbejdsskadeserstatning udsat i medfør af retsplejelovens § 345 på udfaldet af retssag mellem forsikringselskabet og Ankestyrelsen om fastsættelse af erhvervsevnetab.

Forsikringselskabet, F, havde gjort indsigelse mod Ankestyrelsens afgørelse om, at A havde været udsat for en arbejdsulykke og derved pådraget sig et erhvervsevnetab på 35 %, og da Ankestyrelsen i september 2005 fastholdt afgørelsen, anlagde F den 1. marts 2006 sag mod Ankestyrelsen med påstand om, at A's skade ikke var en arbejdsskade og subsidiært, at erhvervsevnetabsprocenten var fastsat for højt. Da F herefter ikke ville udbetale erstatningen til A, anlagde A sag mod F med påstand om, at erstatningen skulle udbetales. Landsretten udsatte efter begæring fra F den af A anlagte sag på udfaldet af den sag, som F havde anlagt mod Ankestyrelsen. A indbragte med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens kendelse for Højesteret. Højesteret udtalte bl.a., at Ankestyrelsens afgørelse i realiteten angik retsforholdet mellem A og F, og at F havde anlagt sag mod Ankestyrelsen inden rimelig tid efter afgørelsen fra september 2005. Landsrettens afgørelse i sagen mellem F og Ankestyrelsen kunne få indflydelse på udfaldet af sagen mellem A og F, og efter en vurdering af sagens omstændigheder fandtes det påkrævet at udsætte den sidste sag på den første, jf. retsplejelovens § 345.

Tilladelse til kære til Højesteret af 5. juli 2007 (PBN 2007-22-2795).

U 2008.1113 H.

Hvornår må en stævning forkyndes i Statstidende?

Et par havde anlagt sag mod sælgeren af deres faste ejendom, idet de havde konstateret mangler ved ejendommen. De havde forinden korresponderet med sælger herom, men sælger havde afvist, at ejendommen skulle være mangelfuld. Sagsøgernes breve i den forbindelse, var sendt til sælgers folkeregisteradresse. Den 6. december 2005 blev der forgæves forsøgt stævningsmandsforkyndelse på samme adresse. Stævningsmanden anførte i forkyndelsespåtegningen, som er dateret 6. december 2005, at sagsøgte ikke var at træffe, og at ”der aldrig er flyttet nogen ind på adressen, efter at huset blev solgt for 1 år siden.” Retten tillod herefter, at stævningen med fire ugers frist for afgivelse af svarskrift blev forkyndt for sagsøgte ved bekendtgørelse i Statstidende, jf. retsplejelovens § 159, stk. 1, nr. 1. Da sagsøgte ikke reagerede, blev der den 15. februar 2006 afsagt udeblivelsesdom. Sagsøgte fik efter det oplyste først kendskab til afgørelsen den 19. marts 2007, og han anmodede ved brev af 22. marts 2007 om genoptagelse af sagen. Dette afviste byretten ved beslutning af 30. marts 2007 med henvisning til, at anmodningen var fremsat mere end et år efter dommens afsigelse, jf. retsplejelovens § 367, stk. 1. Landsretten stadfæstede byrettens kendelse i henhold til grundene. Procesbevillingsnævnet meddelte sagsøgte tilladelse til kære til Højesteret, som fandt, at betingelserne for forkyndelse i Statstidende ikke havde været opfyldt, idet der ikke forinden var forsøgt forkyndelse ved politiet og brevforkyndelse. Da stævningen således ikke var lovligt forkyndt, og da anmodningen om genoptagelse af sagen var modtaget i retten mindre end 4 uger efter, at sagsøgers advokat modtog dommen, fandt Højesteret, at anmodningen om genoptagelse i medfør af retsplejeloven, § 367, stk. 1, nr. 1, burde være taget til følge. Sagen hjemvistes derfor til realitetsbehandling i byretten.

Retten i Roskildes beslutning af 30. marts 2007 (BS 19-1-791/2005).

Østre Landsrets kendelse af 1. maj 2007(18. afd. kære nr. B-808-07).

Højesterets kendelse af 17. juli 2008 (sag 480/2007).

Ikke ophævelse af lejemål som følge af mistanke om, at et mindreårigt medlem af husstanden havde begået kriminalitet i den bebyggelse, hvor lejemålet lå.

Lejers 14-årige søn, J, havde til politirapport tilstået, at han sammen med M havde deltaget i fire ildspåsættelser i den bebyggelse, som han boede i sammen med sin familie. Udlejer, U, ophævede på den baggrund i medfør af almentelejovens § 90, stk. 1, nr. 12, lejemålet. Da lejer og hendes husstand ikke frivilligt fraflyttede lejligheden, anmodede U fogedretten om at udsætte lejer ved en umiddel-

bar fogedforretning, idet man anførte, at politirapporterne udgjorde fornødent dokumentbevis. M var forinden i byretten blevet dømt for brandstiftelse, selv om J som vidne havde fragået sin forklaring til politirapport. Fogedretten fremmede fogedforretningen, idet man – i lyset af J's forklaringer til politirapport sammenholdt med domfældelsen af M – fandt det godtgjort, at ophævelsen havde hjemmel i almenlejelovens § 90, stk. 1, nr. 12. Landsretten stadfæstede fogedrettens kendelse i henhold til grundene. Der var på dette tidspunkt afsagt frifindende dom i landsretten i ankesagen mod M. Lejer indbragte med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens afgørelse for Højesteret. Højesteret henviste til, at J havde trukket sin tilståelse tilbage, og at landsretten havde frifundet den formodede medgerningsmand M, og fandt på den baggrund, at politirapporterne ikke udgjorde tilstrækkeligt dokumentbevis til at fremme udsættelsesforretningen, jf. retsplejelovens § 597, stk. 1, sammenholdt med § 597, stk. 3.

Tilladelse til kære til Højesteret af 23. november 2007 (PBN 2007-22-3127).

Højesterets kendelse af 1. juli 2008 (sag 507/2007).

Adgangen til at begære en afvist ankesag genoptaget i medfør af retsplejelovens § 372, stk. 3.

En ankesag mellem to erhvervsdrivende om et økonomisk mellemværende var efter flere omberammelser berammet til domsforhandling i landsretten den 22. november 2006. Dagen før anmodede appellanten (et selskab) om ny udsættelse af sagen, idet selskabets direktør var blevet syg og derfor ikke ville kunne give møde og afgive supplerende forklaring. Modparten protesterede, idet man bestred, at en supplerende forklaring fra den pågældende ville være af betydning for sagen. Ingen af parterne mødte op til domsforhandlingen den 22. november 2006, og landsretten anmodede herefter appellanten om at indsende dokumentation for direktørens sygdom. Ved dom af 14. februar 2007 afviste landsretten ankesagen, idet man særligt henviste til, at en fremlagt lægeerklæring var utilstrækkelig. Ved brev af 21. februar 2007, som var vedlagt ny ankestævning, anmodede appellanten om genoptagelse af sagen i medfør af retsplejelovens § 372, stk. 3. Landsretten fandt ved kendelse af 24. april 2007, at der ikke forelå omstændigheder, der kunne begrunde en genoptagelse af sagen. Procesbevillingsnævnet meddelte appellanten tilladelse til kære til Højesteret, som ved kendelse af 30. juni 2008 ændrede landsrettens afgørelse. Højesteret henviste til, at det fremgår af forarbejderne til lov nr. 260 af 8. juni 1979 om ændring af retsplejeloven mv., at der ikke ved bestemmelsen i § 372, stk. 3, er tilsigtet nogen afgørende ændring af retstilstanden efter den tidligere bestemmelse i § 399, hvorefter genoptagelse

kunne kræves, når ny stævning blev indleveret inden for den angivne frist, dog således at adgangen til genoptagelse kun kunne benyttes én gang. Da appellantens anmodning var fremsat inden for tidsfristen og var vedlagt ny ankestævning, var betingelserne for genoptagelse efter § 372, stk. 3, således opfyldt.

Østre Landsrets kendelse af 24. april 2007 (B 3537-05).

Tilladelse til kære til Højesteret af 3. december 2007 (PBN 2007-22-3012).

Højesterets kendelse af 30. juni 2008 (sag 522/2007).

Er der efter 1. januar 2007 hjemmel til at afvise en af sag på grund af udeblivelse som følge af manglende indlevering af ekstrakt, hvis sagen er anlagt før 1. januar 2007?

En civil ankesag blev i et retsmøde den 14. november 2006 berammet til hovedforhandling den 2. januar 2007 med tilkendegivelse om, at ekstrakt skulle indleveres senest den 20. december 2006, og at det kunne tillægges udeblivelsesvirkning i medfør af retsplejelovens § 365, stk. 3 og 4, hvis indlevering ikke skete rettidigt. Der blev ikke indleveret ekstrakt, og i et retsmøde den 2. januar 2007 oplyste appellanten, at han ikke ville indlevere genparter, hvorefter landsretten afviste sagen på grund af manglende indlevering af ekstrakt. Landsrettens beslutning blev af appellanten med Procesbevillingsnævnets tilladelse indbragt for Højesteret. Højesteret fastslog, at da sagen var anlagt før den 1. januar 2007 fandt retsplejelovens kapitel 33 som affattet forud for lovændringen ved lov nr. 528 af 8. juni 2006 anvendelse. Reglerne om indlevering af ekstrakter blev ved denne lovændring flyttet fra kapitel 34 til kapitel 33, og efter forarbejderne var der ikke medtaget nogen særlig overgangsregel, selv om der som følge heraf ikke efter ændringslovens ikrafttræden var hjemmel til at tillægge manglende indlevering af ekstrakt til hovedforhandlingen i første instans udeblivelsesvirkning i sager anlagt inden lovens ikrafttræden. På denne baggrund var der ikke hjemmel til at afvise sagen, og kendelsen herom blev ophævet.

Tilladelse til kære til Højesteret af 4. december 2007 (PBN 2007-22-3075).

U 2008.2251 H.

Er der hjemmel til at lade fri proces omfatte udgifter til sagkyndig bistand, når der indtræder en mandatar for den, der er meddelt fri proces?

Forbrugerrådet havde som mandatar for en forsikringstager anlagt sag mod et forsikringsselskab, som havde indført nye gebyrer, forhøjet administrationsgebyr og ændret bonusdefinition. Forsikringstageren var efter sagens anlæg meddelt fri proces til søgsmålet af Civilstyrelsen. Under sagens forberedelse anmodede Forbrugerrådet s.m.f. forsikringstageren landsretten om tilladelse til at antage aktuarmæssig bistand med dækning af udgifterne under den bevilgede fri proces. Landsretten afslog anmodningen med henvisning til, at der hverken i retsplejelovens kapitel 31 eller i øvrigt var hjemmel dertil. Procesbevillingsnævnet meddelte Forbrugerrådet s.m.f. forsikringstageren tilladelse til at kære afgørelsen til Højesteret. Højesteret udtalte, at eftersom forsikringstageren havde fået fri proces til at føre sagen fandt de almindelige regler om dækning af udgifter under fri proces anvendelse. Det forhold, at Forbrugerrådet som mandatar havde påtaget sig at føre sagen for forsikringstageren, ændrede ikke derpå. Da der endvidere var rimelig grund til at afholde udgifter til forsikringsteknisk og aktuarmæssig bistand, gav Højesteret forhåndstilsagn om, at udgifterne kunne dækkes under bevillingen, jf. retsplejelovens § 331, stk. 1, nr. 3, dog således at landsretten skulle fastsætte en beløbsramme.

Tilladelse til kære til Højesteret af 27. december 2007 (PBN 2007-22-3073).

U 2008.1973 H.

4.1.3. Sagsomkostninger

Kan man pålægge en tabende part, som inden sagens anlæg og under sagen har tilbudt forlig med et beløb, der lige akkurat er mindre end det beløb, parten dømmes til at betale, at bære sagens omkostninger (One penny less-princippet)?

I en sag mellem to tidligere samlevende om krav i forbindelse med samlivsophævelsen, havde H påstået M dømt til at betale hende 93.600 kr. M havde inden sagsanlægget tilbudt H 25.000 kr. til fuld og endelig afgørelse, men H havde afvist tilbudet. Under sagen, hvor M i øvrigt påstod frifindelse, gentog M sit forligstilbud, som nok engang afvistes af H. I byretten blev M dømt til at betale H 26.250 kr. og blev endvidere pålagt at bære sagens omkostninger på 9.590 kr. Procesbevillingsnævnet meddelte M tilladelse til, at omkostningsafgørelsen blev indbragt for landsretten, som pålagde H at bære sagens omkostninger, som fastsattes til 10.000 kr. Landsretten lagde herved vægt på, at M forud for sagsanlægget havde fremsat et forligstilbud, som stort set svarede til det, der blev dommens resultat, jf. retsplejelovens § 312, stk. 3. Procesbevillingsnævnet meddelte efterfølgende H tilladelse til at kære til Højesteret, som ved kendelse af 3. oktober 2007 stadfæstede landsrettens kendelse i henhold til grundene.

Tilladelse til kære til Højesteret af 20. juni 2007 (PBN 2007-22-2856).

U 2008.129/1H.

Hvordan fastsættes sagsomkostninger i en sag med påstand om udveksling af ydelser med samme værdi?

Selskabet, S, anlagde sag ved landsretten mod Andelsboligforeningen, A, med påstand om, at A mod betaling af ca. 11,4 mio. kr. skulle tilskøde en ejendom til S. På foranledning af S blev hovedforhandlingen i sagen omberammet med kort varsel, og umiddelbart før den derpå berammede hovedforhandling meddelte S, at man ikke ville give møde, hvad S heller ikke gjorde. Efter påstand fra A afviste landsretten sagen, og S blev pålagt at betale 47.475 kr. i sagsomkostninger til A. Procesbevillingsnævnet meddelte A tilladelse til særskilt anke til Højesteret, hvor A nedlagde påstand om, at S skulle betale 125.000 kr. i sagsomkostninger for landsretten. Højesteret fandt ved dom af 7. maj 2008, at der i en sag som den foreliggende med påstand om udveksling af ydelser af samme værdi i kraft af en sådan sags karakter ved fastsættelsen af sagsomkostningerne skulle tages udgangspunkt i det opnåede resultat og den økonomiske betydning heraf samt advokatarbejdets omfang. Der skulle derfor også tillægges værdien af den ejendom, der var blevet

påstået tilskødet, en vis betydning. Efter sagens resultat og betydning for andels-haverne i A blev S i overensstemmelse med A's påstand dømt til at betale 125.000 kr. i sagsomkostninger for landsretten. Desuden blev S pålagt at betale 28.260 kr. i sagsomkostninger for Højesteret.

Tilladelse til særskilt anke til Højesteret af 25. juli 2007 (PBN 2007-22-2871).

U 2008.1848 H.

Landsrettens afvisning af kære af byrettens omkostningsafgørelse med henvisning til, at der ikke var taget kæreforbehold.

En sag blev hævet som forliget. Parterne var enige om at få forliget tilført retsbogen og overlod det til byretten at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Byretten bestemte, at sagsøgte skulle betale sagens omkostninger med 24.340 kr. Sagsøgte kærede afgørelsen til landsretten, der – i overensstemmelse med hidtidig praksis – afviste kæremålet med den begrundelse, at parterne ikke havde taget kæreforbehold. Sagsøgte indbragte med Procesbevillingsnævnets tilladelse sagen for Højesteret. Højesterets flertal fandt, at sagsøgte ved forliget – og på trods af at der ikke var taget kæreforbehold – ikke var afskåret fra at kære byrettens omkostningsafgørelse til landsretten. Højesteret henviste til, at det i forarbejderne til lov nr. 554 af 24. juni 2005 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Sagsomkostninger, retshjælp og fri proces) er forudsat, at praksis ændres, således at en rets afgørelse om sagsomkostninger i en sag, hvor det som led i et forlig er overladt retten at træffe afgørelse herom, kan kæres efter samme regler som andre afgørelser om sagsomkostninger. Højesteret fandt, at den ordning, der er forudsat i forarbejderne, er hensigtsmæssig, således at rettens omkostningsafgørelse også i forligte sager kan kæres, medmindre parterne udtrykkeligt har frafaldet kære.

Tilladelse til anke til Højesteret af 25. juli 2007 (PBN 2006-22-2813).

U 2008.926 H.

Hvornår kan retten i medfør af retsplejelovens § 332, stk. 2, pålægge en part, der er meddelt fri proces, at erstatte statens udgifter ved den fri proces?

I en justifikationssag om produktefterligning blev der indgået forlig mellem parterne, hvorved virksomheden E anerkendte et nedlagt fagedforbud mod produktion og salg af en række produkter og forpligtede sig til at betale 200.00 kr. i

erstatning til selskabet P. Statsamtet havde meddelt E fri proces til sagen. Sø- og Handelsretten bestemte imidlertid i medfør af retsplejelovens § 332, stk. 2, at E skulle erstatte statskassen halvdelen af udgifterne svarende til 152.016,25 kr. Retten lagde herved bl.a. vægt på, at E's indehaver, som tidligere havde haft ansættelse hos P, retsstridigt havde anvendt P's filer til at udvikle og markedsføre produkter, som havde en påfaldende lighed med P's, og at indehaverens hustru under bevisskringsforretningen forsætligt havde destrueret bevismateriale. Disse oplysninger forelå, da Statsamtet traf afgørelse om fri proces. Procesbevillingsnævnet meddelte E tilladelse til kære til Højesteret, som stadsfæstede Sø- og Handelsrettens kendelse af de anførte grunde.

Sø- og Handelsrettens kendelse af 1. februar 2007 (V-132-02 og V 107-03).

Tilladelse til kære til Højesteret af 25. september 2007 (PBN 2007-22-2933).

Højesterets kendelse af 17. juli 2008 (sag 437/2007).

Kan en parts udgifter til patentkyndig og sagkyndig bistand under fogedforbudssag, der er hævet, kræves dækket særskilt?

En medicinalproducent, A, havde begæret fogedforbud mod medicinalgrossisten N's salg af et lægemiddel, som efter A's opfattelse krænkede A's patent. Efter, at N havde fremlagt nye laboratorieresultater, som angiveligt svækkede påstanden om patentkrænkelse, trak A forbudsbegæringen tilbage. Fogedretten afsagde herefter i medfør af retsplejelovens § 647, stk. 2, kendelse om sagsomkostninger til N, som nedlagde påstand om i alt 2.866.887 kr., hvoraf ca. 1,5 mio. vedrørte udgifter til patentteknisk og anden teknisk ekspertbistand. Fogedretten tilkendte N 450.000 kr. til dækning af advokatomkostninger og 59.400 kr. til dækning af omkostningerne til teknisk ekspertbistand. N kærede afgørelsen til landsretten, som afviste, at N kunne kræve sine udgifter til patentkyndig bistand og sagkyndig bistand i øvrigt dækket særskilt. Landsretten stadfæstede dog fogedrettens afgørelse, idet A alene havde nedlagt påstand herom. Landsretten henviste særligt til afgørelsen U 2007.688 Ø, hvor landsretten ikke fandt grundlag for at ændre hidtidig praksis, hvorefter udgifter til ensidigt indhentede sagkyndige erklæringer og patentkyndig bistand ikke kan dækkes særskilt som en sagsomkostning under en fogedsag. N indgav herefter ansøgning om tilladelse til at kære landsrettens kendelse til Højesteret. A indgav tillige ansøgning om kære tilladelse for det tilfælde, at N's ansøgning måtte blive imødekommet. Procesbevillingsnævnet meddelte både N og A tilladelse til kære til Højesteret.

Fogedretten i Københavns kendelse af 30. maj 2006 (F1-8608-2005).

Østre Landsret kendelse af 29. juni 2007 (10. afd. kære nr. B-2042-06).

Tilladelse til kære til Højesteret af 17. oktober 2007. (PBN 2007-22-3125 & 3126).

Hvordan fastsættes sagsomkostninger i sager om fast ejendom efter den ændring af retsafgiftsloven, som trådte i kraft 1. januar 2005?

To søskende (sagsøgerne) havde under en sag mod deres bror (sagsøgte) nedlagt påstand om, at han skulle tilpligtes at overdrage den ham tilhørende fjerdedel af en landbrugsejendom til dem for et kontantbeløb på 1.137.500 kr. Retten tog påstanden herom til følge, dog således at kontantbeløbet blev fastsat til 1.212.500 kr. Retten tilkendte de to sagsøgere 80.000 kr. i omkostninger, hvoraf 27.600 kr. udgjorde retsafgift og det resterende beløb advokatombkostninger. Sagsøgte kærede omkostningsafgørelsen til landsretten, som nedsatte beløbet til 36.000 kr., hvoraf 6.000 kr. udgjorde retsafgift og de resterende 30.000 kr. advokatsalær. Landsretten henviste til, at efter ændringen af retsafgiftsloven pr. 1. januar 2005 (lov nr. 1436 af 22. december 2004), skal der ved beregning af retsafgift i sager om fast ejendom lægges vægt på værdien og den konkrete påstand, og i sager hvor der skal tages stilling til en påstand, som er betinget af en modydelse, tages hensyn til nettoværdien af påstanden. Procesbevillingsnævnet meddelte de to sagsøgere tilladelse til kære til Højesteret, som ved kendelse af 30. juni 2008 stadfæstede byrettens afgørelse. Højesteret udtalte, at det ved Højesterets dom af 7. maj 2008 (se U 2008.1848 H ovf.) er fastslået, at der ved sagsomkostninger i almindelighed skal tages udgangspunkt i sagens værdi og karakter, men samtidig tages hensyn til det opnåede resultat, betydningen heraf og advokatarbejdets omfang. Ud fra det opnåede resultat og betydningen herfor for sagsøgerne, herunder advokatarbejdets skønnede omfang og værdien af den ideelle ejerandel, fandt Højesteret, at de tilkendte omkostninger til dækning af udgifter til advokat skulle forhøjes. Henset til parternes påstande sammenholdt med sagens udfald, fandt Højesteret tillige, at sagsøgerne var berettiget til at få godtgjort udgiften til retsafgift med 27.600 kr.

Tilladelse til kære til Højesteret af 27. december 2007 (2007-22-0089).

Højesterets kendelse af 30. juni 2008 (sag 24/2008).

Fastsættelse af sagsomkostninger i en sag, der er forliget under anke med andet resultat end den indankede dom.

Under en boligretssag om afregning i forbindelse med fraflytning af et erhvervslejemål havde udlejeren, U, påstået betaling af 100.000.kr. og lejeren, L, frifindelse. L blev dømt til at betale 65.000 kr. samt 25.000 kr. i sagsomkostninger. L ankede sagen til landsretten med påstand om frifindelse. Påstanden blev senere ændret til betaling af 10.000 kr. U påstod stadfæstelse. Under sagen indgik parterne forlig om betaling af 30.000 kr. og anmodede landsretten om at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Landsretten bestemte, at ingen af parterne skulle betale sagsomkostninger til den anden part for landsretten. Der blev imidlertid ikke taget udtrykkelig stilling til omkostningerne for boligretten. L indbragte med Procesbevillingsnævnets tilladelse omkostningsafgørelsen for Højesteret, som udtalte, at landsretten efter forligets indhold burde have taget udtrykkelig stilling til sagsomkostningerne for boligretten, jf. retsplejelovens § 315. Parterne havde anmodet landsretten om at tilføre retsbogen forliget og træffe afgørelse om sagens omkostninger. Højesteret fandt, at landsretten under disse omstændigheder måtte kunne gå ud fra, at parterne i tilknytning til anmodningen af egen drift fremkom med de oplysninger og procedurebemærkninger, som burde tillægges betydning ved afgørelsen, og at retten derfor ikke var forpligtet til at indhente udtalelse fra parterne derom. Højesteret stadfæstede afgørelsen om ophævelse af sagens omkostninger for landsretten og besluttede at ophæve sagsomkostningerne for boligretten, idet Højesteret ikke blot tog hensyn til det beløbsmæssige resultat i forhold til påstandene, men tillige lagde vægt på, at U havde haft grundlag for at rejse et krav.

Tilladelse til kære til Højesteret af 27. december 2007 (PBN 2007-22-003).

U 2008.1946 H.

4.2. Straffesager

4.2.1. Tilladelse til anke i straffesager

Strider bekendtgørelse nr. 611 af 4. juli 1994 om regulering af sejlads med vandscootere mv. mod EU-retten?

T var i byretten blevet idømt en bøde på 1.500 kr. for overtrædelse af § 6 i bekendtgørelse nr. 611 af 4. juli 1994 om regulering af sejlads med vandscootere mv. T havde under sagen erkendt at have sejlet med den pågældende vandscooter som beskrevet i anklageskriftet, men bestridt, at dette var ulovligt. T ankede med

Procesbevillingsnævnets tilladelse byrettens dom til landsretten. Landsrettens flertal fandt, at bekendtgørelse nr. 611/1994 opfylder EU-direktivets betingelser for begrænsning af sejladsen med vandscootere mv., herunder de, der følger af henvisningen til traktaten, navnlig artikel 28 og det gældende proportionalitetsprincip, som T havde påberåbt sig. Dissens af én landsdommer, som ville frifinde T. Den dissenterende dommer anførte, at bekendtgørelsen og den særdeles restriktive praksis med hensyn til udstedelse af tilladelser til sejlads med vandscootere, reelt indebærer, at der gælder et generelt forbud mod sejlads med vandscootere i dansk farvand, og at dette er uforeneligt med EU-reglerne på området. Procesbevillingsnævnet meddelte T tilladelse til anke til Højesteret.

U 2007.54 V.

Tilladelse til anke Højesteret af 1. juni 2007 (PBN 2006-25-1413).

Strafudmåling i sag om fuldbyrdet voldtægt begået af en buschauffør mod en 15-årig pige, som var passager i bussen

T, der på gerningstidspunktet var 34 år, var i byret og landsret idømt 2 års fængsel for voldtægt ved i november 2006 at have tiltvunget sig anden kønslig omgængelse end samleje med en pige på 15 år. Overgrebet fandt sted i en bus, hvor T var chauffør og forurettede passager. Anklagemyndigheden indbragte med Procesbevillingsnævnets tilladelse sagen for Højesteret, som forhøjede straffen til fængsel i 2 år og 6 måneder. Højesteret udtalte, at straffen for fuldbyrdet overfaldsvoldtægt i normaltildældene er fængsel i 2 år og 6 måneder. Ved vurderingen af grovheden af det begåede forhold tog Højesteret hensyn til, at T ikke havde udøvet egentlig vold, og til forurettedes forklaring om, hvordan overgrebet ophørte, men også til at forholdet blev begået i en bus, hvor den 34-årige T var chauffør og den 15-årige forurettede passager.

Tilladelse til anke til Højesteret af 25. juni 2007 (PBN 2007-25-1594).

U 2008.690 H.

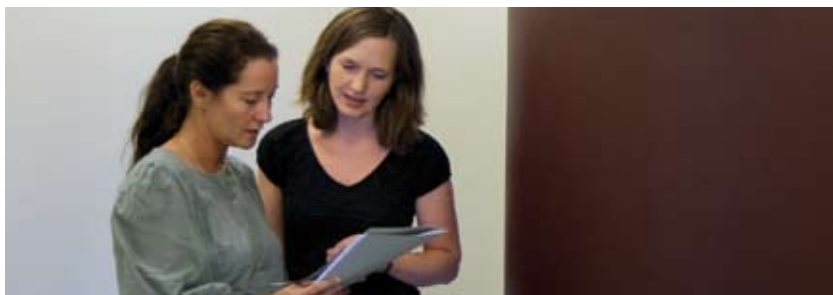
Tidligere borgmester idømt 2 års ubetinget fængsel for mandatsvig af særlig grov beskaffenhed.

T var i byretten og landsretten idømt 2 års ubetinget fængsel for mandatsvig af særlig grov beskaffenhed ved som borgmester i 2000-2001 at have ladet kommunen, K, betale en entreprenørvirksomhed, E, 9 mio. kr. i merpris for byggearbejder

for K vedrørende en sportshal, mod at merprisen skulle anvendes til sponsorstøtte til en sportsklub i K. Procesbevillingsnævnet meddelte T tilladelse til at indbringe sagen for Højesteret. For Højesteret bestred T bl.a., at han var skyldig i mandatsvig, idet han havde erklæret sig inhabil under byggesagen, hvilket medførte, at hans rettigheder og forpligtelser som borgmester var overgået til viceborgmesteren, O, der havde underskrevet aftalesedlen om merprisen på 9 mio. kr. Dommen skulle endvidere ophæves på grund af rettergangsfejl i landsretten, ligesom straffen skulle nedsættes væsentligt og gøres betinget. Højesteret fastslog, at eftersom landsretten havde lagt til grund, at T faktisk havde handlet i sin egenskab af borgmester i K, var det uden betydning for strafansvaret efter straffelovens § 280, at han i økonomiudvalget og i kommunalbestyrelsen erklærede sig inhabil i en sag om K's leje af sportshal og i en sag om driften af sportshallen, selv om dette forstås således, at T tillige havde erklæret sig inhabil i byggesagen. Det var endvidere uden betydning, at aftalesedlen om forhøjet pris ikke blev underskrevet af T, men af O. Højesteret tiltrådte herefter, at T's handling var omfattet af straffelovens § 280 om mandatsvig. Der forelå ikke fejl eller mangler, som kunne føre til ophævelse af landsrettens dom. Forholdet angik et betydeligt beløb – 9 mio. kr. – og måtte allerede af denne grund anses for at være af særlig grov beskaffenhed, jf. § 286, stk. 2. Der var ikke grundlag for at antage, at T's handling havde været motiveret af et ønske om at opnå personlig økonomisk vinding. Det måtte på den anden side tillægges en væsentligt skærpende betydning, at han ved sin handling groft havde misbrugt sin stilling som borgmester, jf. herved straffelovens § 81, nr. 8. Sigtelse blev rejst i marts 2002, men sagens varighed kunne henset til dens karakter og omfang, samt til at den havde været behandlet i tre instanser, ikke ved straffastsættelsen betragtes som en formildende omstændighed. Efter en samlet vurdering tiltrådte Højesteret, at straffen var fastsat til fængsel i 2 år, og at der ikke var grundlag for at gøre nogen del af straffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

Tilladelse til anke til Højesteret af 16. august 2007 (PBN 2007-25-1555).

U 2008.1607 H.

Tobaksproducents annonce, som særligt angik virksomhedens bestræbelser på at udvikle mindre skadelige cigarettetyper, anset for omfattet af forbudet mod tobaksreklame.

T, et selskab som producerede tobaksvarer, indrykkede i 4 landsdækkende dagblade 2 annoncer under overskrifterne ”Er det muligt at producere en cigaret, der er mindre skadelig?” og ”Tro ikke, at cigaretter med mindre tjæreindhold er mere sikre eller bedre for dig.” Efter anmeldelse fra Forbrugerstyrelsen rejste politiet tiltale for overtrædelse af lov om forbud mod tobaksreklame. Byretten fandt, at begge annoncer reelt havde haft som formål at fremme afsætningen af tobaksvarer, og at T derfor med begge annoncer havde overtrådt reklameforbudet i lovens § 3, stk. 1. Byretten idømte T en bøde på 850.000 kr. I landsretten var dommerne enige om, at den annonce, der omtalte betydningen af tjæreindholdet i cigaretter, ikke havde som formål at fremme salget af tobaksvarer, og derfor ikke kunne anses for omfattet af reklameforbudet. Flertallet på to dommere fandt derimod, at den anden annonce, som omtalte T’s bestræbelser på at udvikle en mindre skadelig cigarettype, indirekte havde som formål at fremme salget af tobaksvarer, idet den fremstillede T som en særlig ansvarlig tobaksproducent. Den dissenterende dommer henviste til, at annoncen – udover omtale af bestræbelserne på at udvikle en mindre skadelig cigaret – i realiteten blot gentog de politiske synspunkter om voksnes selvbestemmelsesret mv., som T havde fremført over for Folketinget, da lovforslaget var under behandling, og fandt derfor, at heller ikke denne annonce indebar en overtrædelse af reklameforbudet. Landsrettens flertal nedsatte bøden til 200.000 kr. Procesbevillingsnævnet meddelte T tilladelse til anke til Højesteret.

U 2007.1665 Ø.

Tilladelse til anke til Højesteret af 11. oktober 2007 (PBN 2007-25-1575).

Strafudmåling i en sag om vold efter straffelovens § 245, stk. 1, begået af en taxaCHAUFFØR mod en kunde, som forinden havde været voldelig over for taxaCHAUFFØREN.

En taxaCHAUFFØR, T, var tiltalt for legemsangreb af særlig rå, brutal eller farlig karakter efter straffelovens § 245, stk. 1. Efter en uoverensstemmelse havde en kunde, K, der stod ved taxaen, slået T i hvert fald én gang i hovedet, mens han sad i taxaen, hvorefter T havde bidt et stykke af det yderste fingerled af K's finger af, dog uden at bide fingerknoglen over. Byretten idømte T 3 måneders betinget fængsel med vilkår om 80 timers samfundstjeneste. Landsretten stadfæstede dommen, dog med den ændring, at straffen blev gjort ubetinget. T indbragte med Procesbevillingsnævnets tilladelse sagen for Højesteret, som uanset K's uretmæssige angreb fandt, at der ikke var tilstrækkeligt grundlag for at anse T's handling for rimeligt begrundet i den skræk eller ophidselse, som angrebet forårsagede. Forholdet var derfor ikke straffrit efter straffelovens § 13, stk. 2. Højesteret fandt imidlertid, at der forelå formildende omstændigheder som anført i straffelovens § 82, nr. 3 og 5, hvorfor sagen blev afgjort med en betinget dom uden straffastsættelse.

Tilladelse til anke til Højesteret af 22. marts 2007 (PBN 2006-25-1426).

U 2007.2219 H.

Strafudmåling i en sag, hvor anklagemyndighedens kontraanke ikke var rettidigt forkyndt for tiltalte.

T blev ved en byretsdom idømt betinget fængsel i 7 dage for trusler. Han ankede dommen til landsretten med påstand om frifindelse, og anklagemyndigheden kontraankede til skærkelse. Landsretten idømte T en ubetinget fængselsstraf på 20 dage. T ansøgte herefter om tilladelse til anke til Højesteret, idet han særligt henviste til, at det under sagens behandling i landsretten var blevet overset, at anklagemyndighedens ankestævning var forkyndt for ham 7 dage for sent. Procesbevillingsnævnet meddelte T tilladelse til anke til Højesteret, hvor T nedlagde påstand om ophævelse af landsrettens dom og stadfæstelse af byrettens dom. For Højesteret var der enighed om, at anken var iværksat for sent, og at landsretten derfor burde have afvist anklagemyndighedens anke og alene behandlet T's anke. Højesteret fandt ikke grundlag for at antage, at overholdelse af reglerne for landsrettens ankebehandling kunne have medført en anden bevisbedømmelse end byrettens. Højesteret fandt derfor ikke grundlag for at ophæve landsrettens dom, men korrigerede fejlen ved at fastsætte straffen for det forhold, T var blevet dømt

for ved byrettens dom, under iagttagelse af den dagældende bestemmelse i retsplejelovens § 965a, stk. 2, jf. den dagældende § 959, stk. 1, nr. 2 (nu § 927, stk. 1, nr. 1). Da Højesteret ikke fandt grundlag for at fastsætte en mildere straf end sket ved byrettens dom, stadfæstede Højesteret denne dom med den ændring, at prøvetiden blev fastsat til 1 år i stedet for 2 år regnet fra Højesterets dom.

Tilladelse til anke til Højesteret af 13. april 2007 (PBN 2006-25-1434).

U 2008.391/1H.

Journalists overtrædelse af våbenloven ved at besidde en kniv i transitområdet i Københavns Lufthavn.

En journalist, T, blev i byretten fundet skyldig i overtrædelse af våbenlovens § 4, stk. 1, ved i Københavns Lufthavn i transitområdet at have besiddet en grillkniv. Med henblik på at afdække brister i lufthavnens sikkerhedsforhold havde T taget kniven med sig fra en restaurant i transitområdet og bragt den til en gate, hvor han lod sig fotografere med kniven, inden han bragte den tilbage til restauranten. Byretten idømte T en bøde på 3.000 kr., og landsretten stadfæstede dommen. T indbragte med Procesbevillingsnævnets tilladelse sagen for Højesteret, der ligesom byretten og landsretten fandt, at T's besiddelse af kniven ikke havde haft "et andet lignende anerkendelsesværdigt formål", og derfor tiltrådte, at T var fundet skyldig i overtrædelse af våbenlovens § 4, stk. 1. Højesteret udtalte, at en domfældelse for overtrædelse af § 4 ikke var i strid med art. 10 i Menneskerettighedskonventionen. Imidlertid kunne den nærmere rækkevidde af undtagelsen om et lignende anerkendelsesværdigt formål i våbenlovens § 4, stk. 1, 1. pkt., give anledning til tvivl, og under henvisning hertil og til T's formål med den kortvarige besiddelse af kniven fandt Højesteret, at der forelå sådanne formildende omstændigheder, at straffen burde bortfalde i medfør af straffelovens § 83 (dissens for at frifinde T).

Tilladelse til anke til Højesteret af 25. juni 2007 (PBN 2006-25-1467).

U 2008.671 H.

Afgrænsningen mellem privat og erhvervmæssig personbefordring

To sager, som blev indbragt for Procesbevillingsnævnet, vedrørte afgrænsningen mellem privat og erhvervmæssig personbefordring. T1 var i byretten og landsretten dømt for erhvervmæssig personbefordring uden tilladelse ved at have

kørt med sine tre nære venner i sin bus (en stor personbil). T2 var på tilsvarende vis i både by- og landsret dømt for uden tilladelse til erhvervmæssig personbefordring at have kørt med en kollega, der også var hans nabo, i en 10 personers folkevogn, som var indregistreret til privat buskørsel. Procesbevillingsnævnet meddelte både T1 og T2 tilladelse til anke til Højesteret. Det fremgår af buskørselsloven, at der ved erhvervmæssig personbefordring bl.a. forstås kørsel med motorkøretøj indrettet til mere end 9 personer, hvis der køres med personer uden nærmere tilknytning til den, der udfører kørslen. Af forarbejderne til loven fremgår, at den nærmere tilknytning foreligger med hensyn til den nærmeste familie, men ikke ved befordring af f.eks. naboer, venner og bekendte. Højesteret udtalte, at begrebet "nærmere tilknytning" sprogligt og begrebsmæssigt ikke kan begrænses til "nærmeste familie". Da begrænsningen ikke fremgår af lovteksten, var det Højesterets opfattelse, at T1 ved at have befordret sine tre nære venner og T2 ved at have befordret sin kollega og nabo ikke havde overtrådt buskørselsloven. De blev derfor begge frifundet.

Tilladelser til anke til Højesteret af 5. juli 2007 (PBN 2006-25-1518 og PBN 2006-25-1498).
U 2008.1404 H og U 2008.1408/1H.

Strafudmåling i sag om brugstyveri af lejet bil og trailer.

T blev ved en byretsdom straffet med fængsel i 14 dage for overtrædelse af straffelovens § 293a, ved uberettiget at have brugt en udlejningsbil, som han selv havde lejet, men ikke rettidigt leveret tilbage, og for brugstyveri af en trailer, som han på et andet tidspunkt ligeledes havde lejet, men ikke rettidigt leveret tilbage. Landsretten stadfæstede byrettens dom. Procesbevillingsnævnet meddelte T tilladelse til at anke dommen til Højesteret. Højesteret udtalte, at der efter forarbejderne til ændringen af straffelovens § 293 a i 2002 i normale førstegangstilfælde som udgangspunkt skal fastsættes en kortere ubetinget straf på 14 dages fængsel for brugstyveri af en bil. Imidlertid fandt Højesteret, at brugstyveri af en lejet bil i almindelighed må anses for at være af en anden karakter end de tilfælde, som strafskærpelsen umiddelbart tog sigte på med § 293 a. Højesteret fandt derfor, at udgangspunktet om en ubetinget fængselsstraf kunne fraviges i sagen, og straffen på fængsel i 14 dage blev derfor gjort betinget alene med vilkår om en prøvetid.

Tilladelse til anke til Højesteret af 4. december 2007 (2007-25-1589).
U 2008.1823 H.

4.2.1.1. Spørgsmål om udvisning

Spørgsmål om udvisning af herboende 47-årig serbisk mand, som var idømt 10 måneders fængsel for forsikringsbedrageri.

En nu 47-årig serbisk mand var i by- og landsretten idømt 10 måneders fængsel og udvisning med indrejseforbud i 5 år for bl.a. flere tilfælde af forsikringsbedrageri. T indbragte med Procesbevillingsnævnets tilladelse sagen for Højesteret. Højesteret fandt, at der i ét af de pådømte forhold rettelig var tale om forsøg og var endvidere ikke enig med by- og landsretten i, at forholdene havde en sådan grovhed, at den skærpede strafferamme i straffelovens § 286, stk. 2, fandt anvendelse. Højesteret stadfæstede dog straffens udmåling. T blev imidlertid frifundet for påstanden om udvisning, idet Højesteret bl.a. lagde vægt på, at T havde boet i Danmark siden 1992, og at hans hustru gennem 25 år havde oplyst, at hun – af hensyn til en hjemmeboende mindreårig datter – ville blive boende i Danmark.

Tilladelse til anke til Højesteret af 23. maj 2007 (PBN 2006-25-1442).

U 2008.356 H.

4.2.2. Tilladelse til kære i straffesager

Kan statsadvokaten inden domsafsigelsen i byretten bemyndige den mødende anklager til på stedet at anke dommen til landsretten ?

T blev i august 2006 i byretten idømt 4 måneders fængsel for bl.a. flugt fra vare-tægtsarrest og brug af falsk pas, men frifundet for at have medvirket til indsmugling af ca. 625 kg hash. Forud for domsafsigelsen havde statsadvokaten bemyndiget den mødende anklager til at anke dommen, såfremt T måtte blive frifundet for nogen af forholdene. Umiddelbart efter dommens afsigelse ankede den mødende anklager dommen, idet anklageren oplyste, at statsadvokaten havde bemyndiget ham til det. Landsretten afviste anken med den begrundelse, at bemyndigelse til at anke en byretsdom ikke kunne gives forud for dommens afsigelse.

Anklagemyndigheden indbragte med Procesbevillingsnævnets tilladelse sagen for Højesteret, som fastslog, at bestemmelsen i den dagældende retsplejelovs § 962, stk. 1, om statsadvokatens kompetence til at anke byretsdomme, ikke var til hinder for, at statsadvokaten delegerer ankebeføjelsen til politidirektøren, når særlige grunde taler for det, bl.a. hvis det forventes, at der ellers kan opstå vanskeligheder med rettidig forkyndelse af ankemeddelelse. Delegation kan i så fald ske, inden byrettens afgørelse foreligger. I det foreliggende tilfælde var delegation af

ankebøjelsen berettiget, og sagen blev derfor hjemvist til realitetsbehandling i landsretten.

Tilladelse til anke til Højesteret af 20. juni 2007 (PBN 2007-25-1596).

U 2008.1605/2H.

Generhvervelse af førerretten i medfør af færdselslovens § 132 inden for frakendelsestidens udløb efter ændring af bestemmelserne i 2005

A var i 1994 blevet frakendt førerretten i 5 år for promillekørsel. A blev efterfølgende frakendt førerretten ubetinget i 10 år fra den 26. oktober 1999 for at have kørt spirituskørsel i frakendelsesperioden, jf. den dagældende bestemmelse i færdselslovens § 117, stk. 6. A's advokat fremsatte på vegne af A den 18. april 2006 begæring om generhvervelse af førerretten under henvisning til overgangsreglen i § 3, stk. 3, i lov nr. 363 af 24. maj 2005 om ændring af færdselsloven, hvorefter personer, der har fået frakendt førerretten for bestandig, kan generhverve førerretten, når der er gået 10 år fra den seneste dom, medmindre hensynene i færdselslovens § 128, stk. 3, taler imod det. Byretten afviste anmodningen, idet der efter de gældende regler i færdselslovens § 132, stk. 1, ikke forelå de for generhvervelse nødvendige særlige omstændigheder. A kærede kendelsen til landsretten, der med dissens stadfæstede byrettens afgørelse. Procesbevillingsnævnet meddelte A tilladelse til kære til Højesteret. Højesteret udtalte, at det ikke kunne antages at have været hensigten med overgangsreglen, at personer, der - som A - før 1. september 2005 var frakendt førerretten i 10 år, men hvor frakendelsesperioden som følge af sammenlægning med en tidligere frakendelsesperiode blev længere end 10 år fra dommens afsigelse, skulle være ringere stillet end de, der var frakendt førerretten for altid. Da der var forløbet mere end 10 år, siden A senest fik frakendt førerretten, skulle han have tilladelse til at generhverve førerretten.

Tilladelse til kære til Højesteret af 20. september 2007 (PBN 2007-25-1598).

U 2008.313 H.

*Tiltaltes anke i en straffesag efter omstændighederne tilladt, selv om ankemedde-
lsen fejlagtigt var indleveret til landsretten*

T var i byretten dømt i en straffesag. T's forsvarer ankede dommen ved brev, som blev faxet til landsretten inden ankefristens udløb samme dag. Landsretten

videresendte den følgende dag ankemeddelelsen til anklagemyndigheden, som modtog meddelelsen 2 dage senere. Trods anklagemyndighedens protest afviste landsretten ikke anken. Landsretten henviste til, at det – trods den ny affattelse af retsplejelovens § 908 – ikke kunne antages at have været hensigten at afskære tiltalte fra at stile sin anke til ankeinstansen. Anklagemyndigheden indbragte med Procesbevillingsnævnets tilladelse spørgsmålet for Højesteret, som udtalte, at en skriftlig ankemeddelelse fra tiltalte efter retsplejeloven skal indgives til enten anklagemyndigheden eller byretten. T's anke var derfor ikke indgivet rettidigt til rette myndighed. Efter omstændighederne blev anken dog tilladt. Dissens af to dommere, som ville stadfæste landsrettens afgørelse i henhold til grundene.

Tilladelse til kære til Højesteret af 14. november 2007 (PBN 2007-25-1680).

Højesterets kendelse af 20. august 2008 (sag 495/2007).

4.2.2.1 Spørgsmål om varetægtsfængsling

Fortsat varetægtsfængsling i medfør af udlændingelovens § 35 af udvist iraker, som efter prøveløsladelse ikke ville medvirke til frivillig udsendelse ?

En irakisk mand, M, som var indrejst i 1999, blev i 2003 idømt 2 års fængsle for menneskesmugling og udvist for bestandig. I 2004 blev han yderligere idømt 4 måneders fængsel for vold. I august 2005 blev han prøveløsladt med en reststraf på 1 år og samtidig varetægtsfængslet i medfør af udlændingelovens § 35, stk. 1, nr. 1, med henblik på udsendelse. M ønskede ikke at medvirke til sin udsendelse. Varetægtsfængslingen blev forlænget flere gange – senest ved landsrettens kendelse af 11. januar 2007, som med Procesbevillingsnævnets tilladelse blev indbragt for Højesteret. M blev den 9. maj 2007 – inden Højesterets kendelse – løsladt af landsretten. Højesteret lagde til grund, at der ved varetægtsfængslingens opretholdelse den 15. januar 2007 reelt ikke var udsigt til at gennemføre en tvangsmæssig udsendelse til Irak inden for en nær fremtid. På den baggrund og henset til, at M på dette tidspunkt havde været varetægtsfængslet i 16 måneder siden sin prøveløsladelse, fandt Højesteret uanset M's manglende medvirken og karakteren af den begåede kriminalitet, at M burde have været løsladt den 15. januar 2007.

Tilladelse til kære til Højesteret af 13. april 2007 (PBN-25-1532).

U 2007.2798 H.

4.2.2.1.1. Ungdomshus-komplekset

I forbindelse med Københavns Politis rydning af det daværende ungdomshus på Jagtvej 69 i København om morgenen den 1. marts 2007 foretog politiet anholdelse af et større antal personer, som befandt sig inde i huset. Efter politiaktionen opstod der uroligheder flere steder i København. Urolighederne strakte sig over flere dage og afstedkom anholdelser af flere hundrede personer. Et stort antal af de anholdte blev efterfølgende fremstillet i grundlovsforhør og varetægtsfængslet.

Procesbevillingsnævnet modtog i de følgende måneder i alt 41 ansøgninger om tilladelse til kære til Højesteret fra arrestanter, som var blevet varetægtsfængslet i forbindelse med Ungdomshusets rydning og de efterfølgende gadeuroligheder. Alene på nævnets møde den 30. marts 2007 behandledes 16 ansøgninger om kærretilladelse fra arrestanter i Ungdomshus-komplekset. Herudover var yderligere 5 ansøgninger blevet tilbagekaldt umiddelbart før mødet.

På mødet gav Procesbevillingsnævnet kærretilladelse til 6 arrestanter, som alle var varetægtsfængslet i medfør af retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 2 (gentagelsesfare) som sigtede for bl.a. overtrædelse af straffelovens § 134 a om grov forstyrrelse af den offentlige orden. Landsretten havde som begrundelse for, at der forelå gentagelsesfare, henvist til den fortsat anspændte situation i byen.

Højesteret, som behandlede kæremålene samlet, udtalte i kendelsen af 13. juni 2008 generelt, at mistankekravet i retsplejelovens § 762, stk. 1, ved varetægtsfængsling i anledning af en sigtelse for overtrædelse af straffelovens § 134 a, indebærer, at mistanken om, at den sigtede har tilsluttet sig gruppen af uromagere og fredsforstyrre og ikke blot været passiv tilskuer mv., skal være rimelig begrundet i sagens omstændigheder, således at det fremstår som mere sandsynligt, at sigtede var deltager end tilskuer. Højesteret udtalte endvidere, at bestemmelsen i retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 2, om gentagelsesfare efter sin ordlyd, formål og forarbejder må forstås således, at det ikke er udelukket at varetægtsfængsle efter denne bestemmelse, selv om den sigtede ikke tidligere er straffet. Højesteret fandt således, at der er hjemmel i retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 2, til at varetægtsfængsle personer, som ved deres deltagelse i ulovligheder må anses at have solidariseret sig med en gruppe, hvis urolighederne ikke er ophørt, og den sigtedes forhold gør det nærliggende at antage, at den pågældende fortsat vil deltage i urolighederne.

Efter en konkret vurdering af de 6 sager, stadfæstede Højesteret landsrettens kendelser om varetægtsfængsling i 3 sager, mens Højesteret i de øvrige 3 sager (den ene med dissens) fandt, at der ikke havde været grundlag for varetægtsfængsling.

Højesterets kendelse er gengivet i U 2007.2350 H.

På Procesbevillingsnævnets møde den 25. maj 2007 blev der meddelt yderligere 6 tilladelser til kære til Højesteret til arrestanter i Ungdomshus-komplekset. De pågældende havde alle opholdt sig inde i huset, da politiet iværksatte rydningen den 1. marts 2007, og var blevet anholdt i den forbindelse. De var alle sigtede for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, jf. § 245, og varetægtsfængslet i medfør af retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 3, om kollussionsfare. Ved landsrettens kendelser af 27. april 2007 om fortsat fængsling, havde arrestanterne været fængslet i 8 uger, og det var oplyst, at det – navnlig af kapacitetmæssige grunde – ikke havde været muligt at holde dem effektivt adskilt i de arresthuse, hvor de var anbragt.

Arrestanterne gjorde over for Højesteret navnlig gældende, at der på grund af anbringelsesforholdene ikke (længere) forelå kollussionsfare, og at den efterforskning, der udestod, var af en sådan karakter, at arrestanterne selv ikke på fri fod ville kunne påvirke den. Desuden gjordes det gældende, at fortsat varetægtsfængsling ville stride mod proportionalitetsprincippet i retsplejelovens § 762, stk. 3.

Højesteret, som også behandlede disse kæremål samlet, stadfæstede ved kendelse af 23. august 2007 landsrettens kendelser. Højesteret fandt, at der for alle kærendes vedkommende var begrundet mistanke om overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, jf. § 245, jf. til dels § 21. Højesteret lagde bl.a. vægt på, at der fortsat pågik efterforskning, hvorved der kunne komme nye oplysninger frem af betydning for sagen, som politiet kunne have behov for at afhøre de sigtede og andre om, uden at de sigtede havde mulighed for at påvirke efterforskningen gennem samstemning af forklaringer, bortskaffelse af effekter mv. Højesteret henviste desuden til, at arrestanterne med en enkelt undtagelse ikke havde villet udtale sig under sagen, og at det derfor måtte antages, at de på fri fod ville bestræbe sig på og have mulighed for at vanskeliggøre efterforskningen i videre omfang end under fortsat varetægtsfængsling, uanset de muligheder for at afstemme forklaringer, de hidtidige anbringelsesforhold havde givet. Højesteret fandt endvidere ikke, at fortsat fængsling for nogen af de sigtedes vedkommende ville være uproportional.

Højesterets kendelse er gengivet i U 2007.2830 H.

På mødet den 25. maj 2007 blev der tillige givet kærertiladelse til en arrestant, som var blevet anholdt i en lejlighed på Jagtvej i København i forbindelse med en støttedemonstration til fordel for Ungdomshuset i december 2006. Hun blev løsladt den følgende dag. Efterfølgende blev der i et vaskeri i nærheden af lejligheden fundet en rygsæk med malingbomber, kremper, citronsaft og et brev stilet til arrestanten, og hun blev den 7. februar 2007 på ny anholdt for de samme forhold som ved den tidligere anholdelse. Hun blev sigtet for overtrædelse af straffelovens § 19, stk. 1, § 245, § 134 a og § 291, stk. 1, til dels jf. § 21, og varetægtsfængslet i medfør af retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 2, ved byrettens kendelse af 8. februar 2007. Byretten henviste som begrundelse for, at der forelå gentagelsesfare til ”den nuværende anspændte situation og forestående rydning af Ungdomshuset.” Landsretten stadfæstede den 1. marts 2007 kendelsen i henhold til grundene.

Højesteret henviste i kendelsen af 23. august 2007 til de generelle bemærkninger om varetægtsfængsling efter retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 2, i Højesterets kendelse af 13. juni 2007. Højesteret tiltrådte, at der var begrundet mistanke om, at arrestanten havde gjort sig skyldig i den rejste sigtelse. Højesteret fandt imidlertid, at betingelserne for varetægtsfængsling i medfør af § 762, stk. 1, nr. 2, ikke havde været opfyldt, idet man lagde vægt på, at der ikke i perioden fra arrestantens løsladelse den 17. december 2006 og indtil den 7. februar 2007 havde været tilsvarende uroligheder.

Højesterets kendelse er gengivet i U 2007.2827 H.

I de øvrige sager, der blev indbragt for nævnet, blev der meddelt afslag på ansøgningerne om tilladelse til kære til Højesteret.

5. Nævnets virksomhed i 2007 i afdelingen for fri proces

De nye regler om fri proces og dermed etableringen af nævnets afdeling for fri proces trådte som nævnt først i kraft med virkning fra 1. januar 2007.

Nævnet har i 2007 afholdt 38 møder i afdelingen for fri proces.

Nævnet har i 2007 modtaget 1.023 sager.

633 sager er blevet afsluttet i 2007. Der er herefter 390 uafsluttede sager ved årets udgang.

Det bemærkes, at nævnets behandling af anmodning om genoptagelse mv. af nævnets afgørelser bliver journaliseret under den tidligere sag og er således ikke inkluderet i disse tal.

86 sager er blevet afgjort uden nævnsbehandling (tilbagekaldt, videresendt til anden myndighed, afvist som faldende uden for nævnets kompetence mv.).

Nævnet har i 2007 afgjort 547 sager, der fordeler sig som følger:

	Bevillinger	Stadfæstelse	Hjemvisning	Fristafslag	Afvisning*	I alt
Fri proces til sager i						
1. instans	89	301	35**	4	23	452
Fri proces til appel	12	58	2	4	9	85
Aktindsigtsklager	6	4	0	0	0	10

* Gruppen dækker bl.a. over sager, hvor nævnet har afvist at behandle sagen under henvisning til, at ansøgningen eller klagen er indgivet for sent i forhold til retssagens hovedforhandling, hvor retssagen er afsluttet ved forlig, der omfatter sagens omkostninger eller hvor ansøgeren har hævet retssagen.

** Heraf blev 10 sager vedrørende afslag efter retsplejelovens § 325 hjemvist under henvisning til, at klager ikke havde retshjælpsforsikring, der dækkede omkostninger forbundet med sagen. 10 sager blev hjemvist under henvisning til, at sagen var omfattet af retsplejelovens § 328, stk. 3.

En undersøgelse af sagsbehandlingstiden i oktober kvartal 2007 (274 sager) har givet følgende resultat:

Sagsbehandlingstid	Sager	I alt
0 – 4 uger	33	12 %
4 – 6 uger	11	16 %
6 – 8 uger	27	26 %
8 – 10 uger	11	30 %
10 – 12 uger	8	33 %
12 – 14 uger	8	36%
14 – 16 uger	6	38 %
Over 16 uger	170	100%
I alt	274	100%

Det bemærkes, at der i sagsbehandlingstiden indgår den tid, som er medgået til kontradiktion og indhentelse af nødvendige bilag fra klageren, Civilstyrelsen og retterne mv.

Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i afdelingen for fri proces er for oktober kvartal 2007 på 18,3 uger. Den meget lange sagsbehandlingstid skyldes i høj grad Procesbevillingsnævnets samlede ressourcemæssige situation i 2007.

Det er nævnets mål, at den gennemsnitlige sagsbehandlingstid ikke overstiger 8 uger. Nævnet vil derfor i 2008 fortsat have fokus på at nedbringe den gennemsnitlige sagsbehandlingstid yderligere.

5.1. Fri proces til sager i 1. instans

5.1.1. Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 325

Nævnet har i 2007 realitetsbehandlet 80 sager efter retsplejelovens § 325. Heraf omhandlede 37 sager betingelsen om, at ansøger ikke må have en retshjælps-

forsikring, der dækker omkostninger forbundet med sagen. Nævnet stadfæstede under henvisning til, at denne betingelse ikke var opfyldt, 28 afgørelser og hjemviste 9 sager til Civilstyrelsen. I 1 af sagerne traf nævnet tillige afgørelse om stadfæstelse i henhold til retsplejelovens § 329, og nævnet hjemviste 5 af sagerne til Civilstyrelsen med henblik på behandling efter denne bestemmelse.

43 sager vedrørte opfyldelsen af de økonomiske betingelser for fri proces. Nævnet stadfæstede 37 afgørelser under henvisning til, at de økonomiske betingelser ikke var opfyldt, og hjemviste 6 sager. I 12 af sagerne traf nævnet tillige afgørelse om stadfæstelse af afslag i henhold til retsplejelovens § 329, og nævnet hjemviste 4 af sagerne til Civilstyrelsen med henblik på behandling efter denne bestemmelse.

5.1.2. Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 328

Nævnet realitetsbehandlede 313 sager efter retsplejelovens § 328 i 2007. Nævnet meddelte bevilling i 79 sager, heraf 28 under henvisning til bestemmelsen i retsplejelovens § 328, stk. 3, hvorefter lejere, arbejdstagere og skadelidte anses for at have rimelig grund til at føre proces i retssager i 1. instans om opsigelse eller ophævelse af boliglejemål eller ansættelsesforhold eller om personskade, medmindre forhold som nævnt i § 328, stk. 2, nr. 2-5, klart taler imod.

Nævnet stadfæstede efter § 328 222 afslag på fri proces, heraf 54 i sager, der var omfattet af retsplejelovens § 328, stk. 3. I 20 sager blev fri proces afslået under henvisning til, at retssagen udsprang af ansøgerens erhvervsvirksomhed, jf. retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1, og i 9 sager blev der meddelt afslag til sagsøgeren i retssager om ærekrænkelse, jf. retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 2.

12 sager blev hjemvist til Civilstyrelsen med henblik på fornyet behandling, heraf 10 sager under henvisning til, at sagen var omfattet af reglen i retsplejelovens § 328, stk. 3. 1 sag blev hjemvist, idet nævnet fandt, at ansøgningen ikke kunne afslås under henvisning til, at retssagen udsprang af ansøgerens erhvervsvirksomhed.

Af de i alt 313 sager vedrørende retsplejelovens § 328 blev der i 28 sager tillige meddelt afslag efter retsplejelovens § 329, og nævnet hjemviste 2 sager til Civilstyrelsen med henblik på behandling efter denne bestemmelse.

Sagerne fordeler sig som følger:

	Bevillinger	Stadsfæstelse	Hjemvisning
Andelsboliger	1	2	0
Ansættelsesret	11	8	4
Erhvervsforhold	1	20	1
Erstatningsret	5	18	1
Fast ejendom	0	4	0
Formueret	5	24	0
Forældremyndighed	7	15	0
Injurier	2	11	0
Isoleret bevisoptagelse	1	0	0
Lejeret	16	19	1
Personskade	21	47	5
Sociale ydelser	3	19	0
Strafbare forhold	3	19	0
Udlændingeret	0	14	0
Ægtefælle/arv/skifte	8	13	0
Andet	0	6	0
I alt	84	239	12

5.1.3. Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 329.

Nævnet har i 2007 realitetsbehandlet 23 sager om fri proces efter retsplejelovens § 329. I 10 sager blev der meddelt bevilling*. I 13 sager stadfæstede nævnet afslag på fri proces alene i medfør af retsplejelovens § 329.

Sagerne fordeler sig som følger:

	Bevillinger	Stadfæstelse	Hjemvisning
Andelsboliger	1	0	0
Erhvervsforhold	1	0	0
Erstatningsret	0	3	0
Fast ejendom	1	0	0
Formueret	0	1	0
Forældremyndighed	1	2	0
Injurier	0	1	0
Personskade	1	4	0
Strafbare forhold	0	1	0
Udlændingeret	2	0	0
Andet	3	1	0
I alt	10	13	0

* Heri indgår også sager, hvor Civilstyrelsen i den påklagede afgørelse tillige havde meddelt afslag på fri proces efter enten retsplejelovens § 325 eller § 328.

5.2. Fri proces til appelsager

5.2.1. Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 325

Nævnet har i 2007 realitetsbehandlet 11 sager efter retsplejelovens § 325. Heraf omhandlede 2 sager betingelsen om, at ansøger ikke må have en retshjælpsforsikring, der dækker omkostninger forbundet med sagen. Nævnet meddelte afslag på fri proces i begge sager under henvisning til, at denne betingelse ikke var opfyldt. I 1 af sagerne traf nævnet tillige afgørelse om stadfæstelse i henhold til retsplejelovens § 329, og nævnet hjemviste 1 af sagerne til Civilstyrelsen med henblik på behandling efter denne bestemmelse.

9 sager vedrørte opfyldelsen af de økonomiske betingelser for fri proces. Nævnet afslog fri proces i 8 sager under henvisning til, at de økonomiske betingelser ikke var opfyldt og hjemviste 1 sag. I 4 af sagerne traf nævnet tillige afgørelse om stadfæstelse af afslag i henhold til retsplejelovens § 329, og nævnet hjemviste 1 af sagerne til Civilstyrelsen med henblik på behandling efter denne bestemmelse.

5.2.2. Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 328

Nævnet realitetsbehandlede i 2007 50 sager efter retsplejelovens § 328. Nævnet meddelte bevilling i 8 sager.

Nævnet afslog fri proces i 42 sager under henvisning til retsplejelovens § 328. I 1 af sagerne udsprang sagen af ansøgerens erhvervsvirksomhed, jf. retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1.

Af de i alt 50 sager blev der i 11 sager også meddelt afslag efter retsplejelovens § 329.

Sagerne fordeler sig som følger:

	Bevillinger	Stadsfæstelse	Hjemvisning
Andelsboliger	0	2	0
Ansættelsesret	0	1	0
Erhvervsforhold	1	0	0
Erstatningsret	1	12	0
Fast ejendom	1	2	0
Formueret	0	2	0
Forældremyndighed	1	8	0
Lejeret	1	3	0
Personskade	2	6	0
Sociale ydelser	0	3	0
Udlændingeret	0	1	0
Ægtefælle/arv/skifte	1	12	0
Andet	0	1	0
I alt	8	42	0

5.2.3. Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 329.

Nævnet har i 2007 realitetsbehandlet 10 sager om fri proces efter retsplejelovens § 329. Nævnet meddelte fri proces i 4 sager*. Der blev i 6 sager meddelt afslag alene i medfør af denne bestemmelse.

Sagerne fordeler sig som følger:

	Bevillinger	Stadsfæstelse	Hjemvisning
Erstatningsret	0	1	0
Fast ejendom	1	0	0
Forældremyndighed	0	1	0
Lejeret	1	0	0
Personskade	0	2	0
Skatteret	1	0	0
Ægtefælle/arv/skifte	0	1	0
Andet	1	1	0
I alt	4	6	0

* Heri indgår også sager, hvor Civilstyrelsen i den påklagede afgørelse tillige havde meddelt afslag på fri proces efter enten retsplejelovens § 325 eller § 328.

5.3. Klager over Civilstyrelsens afgørelser om aktindsigt

Procesbevillingsnævnet har i 2007 behandlet 10 klager over Civilstyrelsens afgørelse om aktindsigt. I 4 sager stadfæstede nævnet styrelsens afgørelse, og nævnet ændrede delvist 6 af Civilstyrelsens afgørelser.

6. Konkrete sager, der er afgjort i 2007 i afdelingen for fri proces

Årsberetningen for 2007 indeholder referater af udvalgte sager, der er afgjort i afdelingen for fri proces i 2007.

Retsplejelovens regler om fri proces er placeret i lovens kapitel 31 og § 500. Reglerne er medtaget som bilag 5 til årsberetningen.

6.1. Processuelle spørgsmål

6.1.1. Hjemmel/procesrisiko

Indgået forlig der omfattede sagsomkostninger

Klager havde anmodet om fri proces til en lejesag. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces, jf. retsplejelovens § 328 under henvisning til, at klager ikke havde udsigt til medhold i sagen. Klager oplyste under Procesbevillingsnævnets behandling af klagen, at der var indgået forlig i sagen, og at det som led i forliget var aftalt, at hver part skulle bære egne omkostninger. Procesbevillingsnævnet anførte ved sin afgørelse, at i sager, hvor der meddeles fri proces, træffer retten efter retsplejelovens § 332 afgørelse om sagsomkostninger, og at forliget indebar, at § 332 ikke kunne finde anvendelse. Nævnet fandt allerede af den grund, at der ikke kunne meddeles fri proces, hvorfor nævnet afviste klagen.

Afgørelse af 1. juni 2007 (PBN 2007-31-0106) (Civilstyrelsen 07-210-02667)

Mandatarer ikke parter i ankesag

I en ankesag mellem blandt andre to elever og deres tidligere arbejdsgivere (praktiksteder) havde klagerne, der var to arbejdsgiverforeninger, som mandatarer for de to arbejdsgivere anmodet om fri proces til ankesagen. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces i medfør af retsplejelovens § 329 under henvisning til, at der ikke var grundlag for at se bort fra sagens erhvervmæssige karakter. Procesbevillingsnævnet afviste klagen under henvisning til, at klagerne som mandatarer ikke var parter i ankesagen, hvorfor der allerede af den grund ikke kunne meddeles klagerne fri proces.

Afgørelse af 1. juni 2007 (PBN 2007-32-0023) (Civilstyrelsen 06-210-01665)

Afslag på fri proces til sag om ekstraordinær anke, jf. retsplejelovens § 399

Klager havde anmodet om fri proces til en sag om ekstraordinær anke efter retsplejelovens § 399 af en dom afsagt af Østre Landsret. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces, jf. retsplejelovens § 328 under henvisning til, at der ikke var udsigt til, at Højesteret ville tillade sagen genoptaget eller anket efter retsplejelovens § 399. Procesbevillingsnævnet stadfæstede Civilstyrelsens afgørelse.*

Afgørelse af 21. juni 2007 (PBN 2007-34-0008) (Civilstyrelsen 07-210-02125)

Fri proces til sag om isoleret bevisoptagelse

Klagerne havde anmodet om fri proces til isoleret bevisoptagelse, jf. retsplejelovens § 343. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces, jf. retsplejelovens § 328 blandt andet under henvisning til, at klager ikke i tilstrækkelig grad havde sandsynliggjort, at der ved isoleret bevisoptagelse kunne opnås fornødent bevis til gennemførelse af et krav mod modparten. Procesbevillingsnævnet meddelte fri proces.

Afgørelse af 9. juli 2007 (PBN 2007-31-0316) (Civilstyrelsen 07-210-04457)

Anmodning om fri proces fra person bosat i USA til en sag i Danmark

Klager, der var bosat i USA, havde blandt andet anmodet om fri proces til en sag om personskade mod to selskaber med værneting i Danmark. Civilstyrelsen meddelte afslag herpå under henvisning til, at det klart talte imod at give klager fri proces, at han ikke havde udsigt til medhold, jf. retsplejelovens § 328, stk. 3. Procesbevillingsnævnet stadfæstede Civilstyrelsens afgørelse.

Afgørelse af 11. juli 2007 (PBN 2007-31-0211) (Civilstyrelsen 07-210-02304)

* Vedrørende muligheden for fri proces henvises til retsafgiftslovens § 58.

Anmodning om fri proces til subsidiær afhøring i Danmark til brug for en sag ved en ukrainsk domstol

Klager var sagsøgt ved en ukrainsk domstol, og i den forbindelse var Retten i Roskilde på foranledning af den ukrainske domstol blevet anmodet om at foretage en afhøring af klager til brug for retssagen i Ukraine. Klager havde anmodet om fri proces til den subsidiære afhøring. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces blandt andet under henvisning til, at området for retsplejelovens regler om fri proces er borgerlige retssager, der behandles i den borgerlige retsplejes former. Procesbevillingsnævnet bemærkede i sin afgørelse, at reglerne i retsplejelovens kapitel 31 om fri proces finder anvendelse på retssager, der føres ved de danske domstole, og at det fremgår af forarbejderne til retsplejelovens kapitel 31 (betænkning 1436/2004 om reform af den civile retspleje III, side 161), at der udelukkende gives fri proces til førelse af retssager i Danmark. På den baggrund fandt Procesbevillingsnævnet, at der ikke er hjemmel til at meddele fri proces i sager, der er anlagt i udlandet. Nævnet stadfæstede derfor Civilstyrelsens afgørelse.

Afgørelse af 25. september 2007 (PBN 2007-31-0513) (Civilstyrelsen 07-210-05600)

Anmodning om fri proces til biintervention

Klager havde anmodet om fri proces til en sag, hvor klager havde modtaget en procesunderretning med opfordring til at indtræde som biintervenient i sagen. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces, jf. retsplejelovens § 328 under henvisning til, at der ikke forelå en aktuell procesrisiko, idet klager endnu ikke var inddraget i sagen. Procesbevillingsnævnet fandt, at det må bero på en konkret vurdering, om der er rimelig grund til at indtræde som biintervenient, og nævnet hjemviste sagen til Civilstyrelsen med henblik på stillingtagen hertil.

Afgørelse af 14. august 2007 (PBN 2007-31-0334) (Civilstyrelsen 07-210-03814)

Afslag på fri proces hvor sag ikke var indbragt for huslejenævnet

Klager havde anmodet om fri proces til en sag mod sin tidligere udlejer med påstand om tilbagebetaling af depositum i forbindelse med fraflytning af lejemålet. Civilstyrelsen bemærkede, at området for retsplejelovens regler om fri proces er borgerlige retssager, der behandles i den borgerlige retsplejes former, og

det er således forudsat ved reglerne om fri proces, at der foreligger en aktuell procesrisiko. Under hensyntagen hertil afviste Civilstyrelsen at tage stilling til ansøgningen om fri proces under henvisning til, at afgørelsen kunne indbringes for huslejenævnet, jf. lejelovens § 106, nr. 4 og 7, og at tvister om lejeforhold efter lejelovens § 107, stk. 1, kun kan indbringes for byretten i 1. instans, hvis spørgsmålet ikke efter loven kan indbringes for huslejenævnet. Procesbevillingsnævnet realitetsbehandlede klagen, idet nævnet fandt, at muligheden for indbringelse af sagen for huslejenævnet ikke i sig selv var til hinder for at meddele fri proces til sagen, idet denne mulighed ikke i sig selv på det foreliggende grundlag var til hinder for en domstolsprøvelse af kravet. Procesbevillingsnævnet fandt imidlertid, at den manglende indbringelse af sagen for huslejenævnet medførte, at der ikke var rimelig grund til at føre proces, og nævnet meddelte afslag på fri proces i medfør af retsplejelovens § 328, stk. 2, nr. 5.

Afgørelse af 12. oktober 2007 (PBN 2007-31-0533) (Civilstyrelsen 07-210-05449)

Anmodning om fri proces til en ankesag vedrørende krav om tortgodtgørelse, som var pådømt under straffesag

Klager havde anmodet om fri proces til en ankesag vedrørende et krav om tortgodtgørelse, som var pådømt under en straffesag. Tiltalte var under straffesagen blevet frifundet for klagers krav om tortgodtgørelse. Tiltalte havde ikke anket straffedommen. Under straffesagen havde klager fået beskikket en bistandsadvokat, jf. retsplejelovens § 741 a. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces under henvisning til, at klager ikke havde udsigt til medhold i ankesagen, jf. retsplejelovens § 328, og der forelå ikke særlige grunde, jf. retsplejelovens § 329. Efter retsplejelovens § 995 a kan retten under en straffesag under nærmere angivne betingelser give den forurettede fri proces. Da en anke af byrettens frifindelse af tiltalte for klagers krav om tortgodtgørelse under de anførte omstændigheder skulle ske i den borgerlige retsplejes former, jf. retsplejelovens § 996, fandt Procesbevillingsnævnet, at anmodningen om fri proces skulle behandles efter reglerne i retsplejelovens kapitel 31. Nævnet stadfæstede Civilstyrelsens afgørelse.

Afgørelse af 21. december 2007 (PBN 2007-32-0017) (Civilstyrelsen 07-210-05060)

6.1.2. Kompetence

Mandatarindtræden medførte ikke manglende procesrisiko

Klager havde anmodet om fri proces til en sag om etnisk forskelsbehandling. Det fremgik af sagen, at klagers fagforbund under retssagen var indtrådt som mandatar for klager. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces, jf. retsplejelovens § 328 under henvisning til, at mandataren hæfter for sagsomkostninger, og at det ikke fremgik, at klager i øvrigt skulle hæfte for omkostninger i forbindelse med sagen, hvorfor der ikke forelå en procesrisiko for klager. Procesbevillingsnævnet fandt, at ansøgningen om fri proces ikke kunne afslås under henvisning til manglende procesrisiko, og nævnet hjemviste sagen til Civilstyrelsen med henblik på, at styrelsen tog stilling til, om klager i øvrigt opfyldte betingelserne for fri proces.

Afgørelse af 12. juni 2007 (PBN 2007-31-0115) (Civilstyrelsen 07-210-03164)

Civilstyrelsen/Procesbevillingsnævnet havde ikke kompetence til at meddele fri proces til fogsedsag, hvor de økonomiske betingelser var opfyldt)

Klager havde anmodet om fri proces til en fogsedsag. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces under henvisning til, at de økonomiske betingelser ikke var opfyldt, idet omkostningerne ved sagen måtte antages at blive uvæsentlige i forhold til klagerens indtægtsgrundlag jf. retsplejelovens § 325, stk. 1 og 2. Klagers indtægtsgrundlag oversteg ikke de i retsplejelovens § 325, stk. 3-5 nævnte beløb. Procesbevillingsnævnet afviste klagen under henvisning til, at nævnet ikke har kompetence til at behandle sagen, da det af retsplejelovens § 500, stk. 2, fremgår, at fogedretten** kan give en person, der opfylder de økonomiske betingelser efter § 325, fri proces. Nævnet hjemviste klager til at søge fogedretten om fri proces.

Afgørelse af 12. juni 2007 (PBN 2007-31-0139) (Civilstyrelsen 07-210-02872)

* Betænkning 1436/2004, Reform af den civile retspleje III, s. 368 og 394 f.

** Fogedretten kan kun meddele fri proces i tilfælde, hvor de økonomiske betingelser er opfyldt, jf. rpl § 500, stk. 2. I tilfælde hvor indtægtsgrænsen er overskredet, er Civilstyrelsen og Procesbevillingsnævnet de kompetente myndigheder, jf. retsplejelovens § 329.

Fri proces bevilling uanset beskikkelse af advokat, jf. retsplejelovens § 259, stk. 3, 3. pkt.

Klager havde anmodet om fri proces til en lejesag anlagt af udlejer med påstand om ophævelse/opsigelse af klagers lejemål. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces under henvisning til, at det klart talte imod at give klager fri proces, at han ikke havde udsigt til medhold, jf. retsplejelovens § 328, stk. 3, og at der ikke forelå særlige grunde, jf. retsplejelovens § 329. På et tidspunkt efter klagens indgivelse til Procesbevillingsnævnet beskikkede retten en advokat for klager, jf. retsplejelovens § 259, stk. 3, 3. pkt. Procesbevillingsnævnet meddelte fri proces, jf. § 328.

Afgørelse af 2. november 2007 (PBN 2007-31-0036) (Civilstyrelsen 07-210-06049)

6.1.3. Afvisning som følge af for sent søgt/påklaget

Klage modtaget efter hovedforhandling i sagen

Klager havde ved brev af 19. januar 2007 anmodet om fri proces til en ankesag om forældremyndighed. Civilstyrelsen meddelte ved afgørelse af 23. januar 2007 afslag på fri proces, jf. retsplejelovens § 328, jf. § 325 under henvisning til, at klager ikke opfyldte de økonomiske betingelser for at få fri proces. Klager anmodede den 29. januar 2007 telefonisk Civilstyrelsen om at genoptage sagen og meddele fri proces. Ved afgørelse af 31. januar 2007 fastholdt Civilstyrelsen afgørelsen af 23. januar 2007. Klagen over Civilstyrelsens afgørelse blev modtaget i Procesbevillingsnævnet den 13. februar 2007. Det var oplyst, at ankesagen var blevet hovedforhandlet i Østre Landsret den 5. februar 2007, og at der var blevet afsagt dom i ankesagen den 12. februar 2007. Procesbevillingsnævnet bemærkede i sin afgørelse blandt andet, at efter praksis er det som udgangspunkt en betingelse for at meddele fri proces efter retsplejelovens § 328, jf. § 325, samt efter § 329, at ansøgningen herom er modtaget i tilstrækkelig god tid inden hovedforhandlingen, således at fri proces myndighederne med rimelighed kan nå at behandle ansøgningen forinden. Nævnet fandt, at der ikke var oplyst om forhold, der gjorde, at

det kunne anses for undskyldeligt, at klagen over Civilstyrelsens afgørelse først var modtaget efter, at hovedforhandling og domsafsigelse i ankesagen havde fundet sted. Allerede af den grund fandt nævnet, at der ikke kunne meddeles fri proces til ankesagen.

Afgørelse af 12. juni 2007 (PBN 2007-32-0014) (Civilstyrelsen 07-210-03066)

6.1.4. Klagefristen overskredet

Klage modtaget efter klagefristens udløb

Klagerne havde anmodet om fri proces til en ankesag mod Udlændingesservice. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces, jf. retsplejelovens § 328, ved afgørelse af 2. april 2007. Det fremgik af sagen, at klagernes advokat havde modtaget Civilstyrelsens afgørelse den 3. april 2007. Klagen over Civilstyrelsens afgørelse blev modtaget i Procesbevillingsnævnet den 7. maj 2007. Klagen var således indgivet efter udløbet af klagefristen i retsplejelovens § 328, stk. 5, 2. pkt. Procesbevillingsnævnet bemærkede i sin afgørelse, at der ikke var oplyst om forhold, der gjorde, at det kunne anses for undskyldeligt, at klagen først var indgivet efter klagefristens udløb, og nævnet afviste derfor klagen.

Afgørelse af 11. juni 2007 (PBN 2007-32-0028) (Civilstyrelsen 07-210-04506)

6.2. Retsplejelovens § 325

6.2.1. Økonomiske betingelser, indtægtsgrænser

Ikke væsentlig ændring af indtægtsgrundlaget

Klager ønskede fri proces til to sager om manglende indbetalinger på en virksomhedskonto. Civilstyrelsen meddelte ved afgørelse af 29. januar 2007 afslag på fri proces, jf. retsplejelovens § 325, stk. 1, under henvisning til, at klagers indtægtsgrundlag ifølge hans og hans ægtefælles årsopgørelser for 2005 var 386.651 kr. og således oversteg indtægtsgrænsen for fri proces på 358.000, og at det fremgik af klagers og hans ægtefælles seneste lønsedler, at deres aktuelle årlige indkomstgrundlag udgjorde ca. 337.625 kr. Civilstyrelsen fandt på dette grundlag, at klagerens aktuelle indkomstforhold ikke var væsentligt ændrede i forhold til indkomstgrundlaget i 2005, jf. § 2 i bekendtgørelse nr. 1295 af 8. december 2006

om fri proces. Procesbevillingsnævnet indhentede nye oplysninger om klagers aktuelle indkomstforhold og lagde til grund, at klagers aktuelle indtægtsgrundlag var 342.398 kr. Procesbevillingsnævnet stadfæstede Civilstyrelsens afgørelse.

Afgørelse af 10. maj 2007 (PBN 2007-31-0062) (Civilstyrelsen 07-210-03318)

Klager og dennes samlever havde ikke modstående interesser i skiftesag mod klagers tidligere ægtefælle

Klager havde anmodet om fri proces til en skiftesag mod sin tidligere ægtefælle. Civilstyrelsen meddelte afslag under henvisning til, at de økonomiske betingelser ikke var opfyldt, jf. retsplejelovens § 325, stk. 1. Ved Civilstyrelsens beregning af klagerens indtægtsgrundlag indgik klagers nye samlevers indtægt. Procesbevillingsnævnet fandt, at klager og dennes nye samlever ikke havde modstående interesser i skiftesagen, hvorfor klagers samlevers indtægt skulle medregnes i klagers indtægtsgrundlag, jf. retsplejelovens § 325, stk. 4, og nævnet stadfæstede Civilstyrelsens afgørelse.*

Afgørelse af 23. maj 2007 (PBN 2007-31-0110) (Civilstyrelsen 07-210-02826)

Ikke grundlag for forhøjelse af indtægtsgrænsen som følge af ”delebarn”, der havde folkeregisteradresse hos klagers tidligere ægtefælle

Klager havde anmodet om fri proces til en forældremyndighedssag. Klagers indtægtsgrundlag var 269.578 kr., og klager havde et barn under 18 år. Barnet, som tvisten angik, havde folkeregisteradresse hos klagers tidligere ægtefælle, og de tidligere ægtefæller havde fælles forældremyndighed over barnet. De tidligere ægtefæller havde ifølge klagerens oplysninger en deleordning, således at barnet opholdt sig lige meget hos hver af dem, og de delte ligeligt udgifterne til barnet. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces, jf. retsplejelovens § 325, stk. 1, under henvisning til, at indtægtsgrænsen for klager var 248.000 kr., jf. bekendtgørelse nr. 1295 af 8. december 2006 om fri proces § 1, stk. 3, idet der under de angivne omstændigheder ikke var grundlag for at forhøje beløbet med 43.000 kr., da barnet ikke boede hos klager eller i overvejende grad forsørgedes af denne, jf. bekendtgørelsens § 1, stk. 4. Procesbevillingsnævnet stadfæstede Civilstyrelsens afgørelse.

Afgørelse af 24. maj 2007 (PBN 2007-32-0035) (Civilstyrelsen 07-210-04252)

* Lovforslag nr. 132 af 30. marts 2005 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Sagsomkostninger, retshjælp og fri proces), FT 2004/2005, tillæg A, s. 5560

6.2.2. Økonomiske betingelser, uvæsentlige omkostninger

Sagsomkostninger ikke uvæsentlige i forhold til indtægtsgrundlag, uanset at klager var sagsøgt sammen med sin tidligere ægtefælle

Klager havde anmodet om fri proces til en sag, hvor hun var sagsøgt med påstand om betaling af 38.964,53 kr. in solidum med sin tidligere samlever. Klagers indtægtsgrundlag var 207.686 kr., og hun havde et hjemmeboende barn. Indtægtsgrænsen var således 291.000 kr. for hende. Hendes tidligere samlevers indtægtsgrundlag var 227.614 kr. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces, jf. retsplejelovens § 325, stk. 1 og 2, under henvisning til, at Civilstyrelsen fandt, at klager og hendes tidligere samlever i fællesskab kunne bære omkostningerne ved sagen, som Civilstyrelsen forventede ville udgøre omkring 20.000 kr. Procesbevillingsnævnet fandt, at klager opfyldte de økonomiske betingelser, idet omkostningerne i sagen ikke kunne antages at blive uvæsentlige i forhold til klagers indtægtsgrundlag, jf. retsplejelovens § 325, stk. 2. Nævnet hjemviste derfor sagen til Civilstyrelsen, således at Civilstyrelsen kunne tage stilling til, om klager i øvrigt opfyldte betingelserne for fri proces.

Afgørelse af 11. juli 2007 (PBN 2007-31-0294) (Civilstyrelsen 07-210-01075)

Sagsomkostninger ikke uvæsentlige i forhold til indtægtsgrundlag, uanset at sagens udfald eventuelt kunne få betydning for flere

Klager havde anmodet om fri proces til en sag mod en uddannelsesinstitution om tilbagebetaling af uddannelsesafgift og depositum på i alt 10.500 kr. som følge af, at klager havde set sig nødsaget til at ophæve uddannelseskontrakten henset til uddannelsesinstitutionens væsentlige misligholdelse af kontrakten. Det fremgik af sagen, at flere andre studerende på tilsvarende vis havde ophævet deres uddannelseskontrakt. Klagers indtægtsgrundlag oversteg ikke de i retsplejelovens § 325 nævnte beløb. Det fremgik af klagers stævningsudkast, at der foreløbig alene ville blive udtaget stævning i klagers sag, idet hændelsesforløbet var identisk for flere af de medstuderende. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces, jf. retsplejelovens § 325, stk. 1 og 2, under henvisning til, at omkostningerne ved sagen skønnedes at blive uvæsentlige i forhold til klagers indtægtsgrundlag, idet sagens udfald tillige ville have betydning for to af de medstuderende, og Civilstyrelsen fandt, at klager og de to medstuderende i fællesskab kunne bære de omkostninger, der var forbundet med sagen. I klagen til Procesbevillingsnævnet oplyste klagers advokat, at de medstuderende ikke ville forfølge deres krav yderligere.

Procesbevillingsnævnet fandt, at klager opfyldte de økonomiske betingelser for fri proces, og nævnet hjemviste sagen til Civilstyrelsen, således at Civilstyrelsen kunne tage stilling til, om klager i øvrigt opfyldte betingelserne for fri proces.

Afgørelse af 25. september 2007 (PBN 2007-31-0250) (Civilstyrelsen 07-210-04067)

Sagsomkostninger skønnedes uvæsentlige henset til muligheden for inddrivelse af kravet efter reglerne i retsplejelovens kapitel 44 a om betalingspåkrav

Klager havde anmodet om fri proces til en sag mod sin tidligere udlejer med påstand om betaling af 21.000 kr. Det fremgik af sagen, at modparten erkendte at skyldte beløbet. Klagers indtægtsgrundlag var 158.930 kr. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces, jf. retsplejelovens § 325, stk. 1 og 2, under henvisning til, at omkostningerne ved sagen skønnedes at blive uvæsentlige, idet kravet under de anførte omstændigheder ville kunne inddrives ved en fogedretssag efter reglerne i retsplejelovens kapitel 44 a om betalingspåkrav. Procesbevillingsnævnet stadfæstede Civilstyrelsens afgørelse.

Afgørelse af 1. november 2007 (PBN 2007-31-0149) (Civilstyrelsen 07-210-03032)

Sagsomkostninger skønnedes at blive uvæsentlige i lejesag med 47 sagsøgere

Fire klagere havde anmodet om fri proces til en sag om huslejeforhøjelse på grundlag af forbedring af ejendommen mod deres udlejer. Samtlige 47 lejere i ejendommen var parter i sagen mod udlejer. De øvrige 43 lejere havde retshjælpsdækning. Klagernes indtægtsgrundlag oversteg hver især ikke de i retsplejelovens § 325 nævnte beløb. Civilstyrelsen havde meddelt afslag på fri proces, jf. retsplejelovens § 325, stk. 1 og 2, under henvisning til, at omkostningerne ved sagen skønnedes at blive uvæsentlige i forhold til klagernes indtægtsgrundlag, idet klagerne og de øvrige lejere i fællesskab kunne bære omkostningerne ved sagen. Procesbevillingsnævnet stadfæstede Civilstyrelsens afgørelse.

Afgørelse af 18. december 2007 (PBN 2007-31-0580 og PBN 2007-31-0634) (Civilstyrelsen 07-210-05789)

6.2.3. Retshjælpsforsikring

Afslag på fri proces, jf. retsplejelovens § 325. Forsikrings-selskab kunne ikke tage stilling til anmodning om retshjælpsdækning, der ikke var indgivet af advokat

Klager havde anmodet om fri proces til en sag mod kommune og region vedrørende betydningen af en fredningskendelse fra 1956. Civilstyrelsen meddelte afslag under henvisning til, at klager ikke havde udsigt til medhold, jf. retsplejelovens § 328, stk. 1 og 2. Det fremgik af sagen, at klagers retshjælpsforsikrings-selskab havde meddelt, at man ikke kunne tage stilling til klagers anmodning om retshjælpsdækning, da dette forudsatte, at anmodningen var indgivet af en advokat, som havde påtaget sig at føre sagen, jf. § 11 i Forsikringsbetingelser for retshjælpsforsikring. Klager havde over for Civilstyrelsen oplyst, at han af økonomiske grunde ikke kunne involvere en advokat i sagen, før end der var meddelt fri proces. Procesbevillingsnævnet stadfæstede Civilstyrelsens afslag på fri proces under henvisning til, at det er en betingelse for at meddele en person fri proces, at vedkommende ikke har en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, der dækker omkostninger ved sagen, jf. retsplejelovens § 325, stk. 1. Klageren opfyldte de økonomiske betingelser for fri proces og var således berettiget til retshjælp, jf. retsplejelovens § 323.

Afgørelse af 18. december 2007 (PBN 2007-31-0484) (Civilstyrelsen 06-210-00941)

6.3 Retsplejelovens § 328

6.3.1. Retsplejelovens § 328, stk. 1, jf. stk. 2, udsigt til medhold

Klage over afslag på fri proces i sag hvor ankefristen var udløbet

Klager havde anmodet om fri proces til en ankesag. Byretten havde afsagt dom den 23. januar 2007. Ved afgørelse af 14. februar 2007 meddelte Civilstyrelsen afslag på fri proces, jf. retsplejelovens § 328 under henvisning til, at klager ikke havde udsigt til medhold i ankesagen. Klagen over Civilstyrelsens afgørelse blev modtaget i Procesbevillingsnævnet den 23. februar 2007. Det var oplyst, at sagen ikke var anket inden ankefristens udløb den 20. februar 2007. Procesbevillingsnævnet realitetsbehandlede sagen og stadfæstede Civilstyrelsens afgørelse.

Afgørelse af 23. maj 2007 (PBN 2007-32-0018) (Civilstyrelsen 07-210-03408)

Civilstyrelsen havde ikke udøvet egentligt fejlskøn, hvor styrelsen havde meddelt afslag på fri proces og klager efterfølgende havde fået medhold i retten

Klager havde anmodet om fri proces til en ankesag om hæftelse for betaling for samleverens køb af en brændeovn. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces, jf. retsplejelovens § 328 under henvisning til, at klager ikke havde udsigt til at vinde sagen i landsretten. Klager fik efterfølgende medhold i sagen i landsretten og anmodede på den baggrund Civilstyrelsen om at genoptage sagen og meddele klager fri proces. Civilstyrelsen traf på ny afgørelse i sagen og bemærkede, at i tilfælde, hvor en ansøgning om fri proces tidligere er afslået, men hvor ansøger senere får medhold i retten, vil der normalt ikke blive givet fri proces, medmindre der var tale om et egentligt fejlskøn fra Civilstyrelsens side. Civilstyrelsen fandt, at der ikke var udøvet et egentligt fejlskøn og fastholdt den tidligere afgørelse. Procesbevillingsnævnet stadfæstede Civilstyrelsens afgørelse.

Afgørelse af 14. august 2007 (PBN 2007-32-0004) (Civilstyrelsen 06-210-01605)

6.3.2. Retsplejelovens § 328, stk. 1, jf. stk. 2, administrative nævn m.v.

Afslag på fri proces hvor sag ikke var indbragt for huslejenævnet

Sagen er gengivet under 6.1.1. Hjemmel/procesrisiko

Afgørelse af 12. oktober 2007 (PBN 2007-31-0533) (Civilstyrelsen 07-210-05449)

Afslag på fri proces hvor administrativ klageadgang ikke var udnyttet

Klager havde anmodet om fri proces til en sag mod Det Sociale Nævn med påstand om, at klager var berettiget til førtidspension fra den 1. august 2005. Det Sociale Nævn havde stadfæstet kommunens afgørelse om afslag på førtidspension. Klager havde indbragt det Sociale Nævns afgørelse for Ankestyrelsen, som havde afvist at behandle klagen, idet klagen ikke havde principiel eller generel betydning. Mens ansøgningen om fri proces var under behandling hos Civilstyrelsen, traf kommunen afgørelse om at tilkende klager førtidspension fra den 1. april 2007. Kommunen vejledte klager om, at afgørelsen inden 4 uger kunne indbringes for Beskæftigelsesankenævnet. Klager udnyttede ikke klageadgangen. Klagers advokat meddelte Civilstyrelsen, at ansøgningen om fri proces herefter alene drejede

sig om, hvorvidt pensionen skulle være tildelt med tilbagevirkende kraft. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces, jf. retsplejelovens § 328, stk. 1 og 2, under henvisning til, at klager ikke havde rimelig grund til at føre proces, idet klager ikke havde udnyttet den administrative klageadgang. Procesbevillingsnævnet stadfæstede Civilstyrelsens afgørelse.*

Afgørelse af 5. november 2007 (PBN 2007-31-0364) (Civilstyrelsen 07-210-03458)

Manglende udnyttelse af mulighed for indbringelse af sag for domstolene, jf. udlændingelovens § 52 ikke i sig selv til hinder for fri proces

Klagerne havde anmodet om fri proces til en sag mod Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration med påstand om, at ministeriets afgørelse om afslag på familiesammenføring med klagerens far, der var bosiddende i Danmark, blev ophævet, og sagen blev hjemvist til fornyet behandling. I forbindelse med ministeriets afslag blev klagerne vejledt om muligheden for inden 14 dage at kræve afgørelsen indbragt for domstolene i medfør af udlændingelovens § 52. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces, jf. retsplejelovens § 328, stk. 1, under henvisning til, at klagerne ikke havde krævet sagen indbragt for domstolene inden for fristen i udlændingelovens § 52, ifølge hvilken bestemmelse klagerne endvidere havde mulighed for at få beskikket en advokat. Procesbevillingsnævnet fandt, at den manglende udnyttelse af muligheden for indbringelse af sagen for domstolene, jf. udlændingelovens § 52 ikke var til hinder for at meddele fri proces. Nævnet fandt imidlertid, at klagerne ikke havde udsigt til medhold, og nævnet stadfæstede derfor Civilstyrelsens afgørelse i medfør af retsplejelovens § 328, stk. 1, jf. § 328, stk. 2, nr. 2.

Afgørelse af 10. december 2007 (PBN 2007-31-0216) (Civilstyrelsen 07-210-04001)

6.3.3. Retsplejelovens § 328, stk. 1, jf. stk. 2, bagatelafslag

Sagsgenstand bagatelagtig i forhold til forventelige sagsomkostninger

Klager havde anmodet om fri proces til anlæggelse af en sag mod sin tidligere udlejer med påstand om betaling af 1.464,67 kr. vedrørende for meget erlagt husleje. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces, jf. retsplejelovens § 328, stk. 1 og 2,

* Lovforslag nr. 132 af 30. marts 2005 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Sagsomkostninger, retshjælp og fri proces), FT 2004/2005, tillæg A, s. 5563

under henvisning til, at klager ikke havde rimelig grund til at føre proces, da det beløb, som sagen drejede sig om, var bagatelagtigt i forhold til de sagsomkostninger, som sagen kunne medføre. Procesbevillingsnævnet stadfæstede Civilstyrelsens afgørelse.

Afgørelse af 27. august 2007 (PBN 2007-31-0455) (Civilstyrelsen 07-210-05747)

Ikke grundlag for at meddele bagatelafslag til sagsøgt

Klager havde anmodet om fri proces til en sag anlagt af klagers tidligere udlejer med påstand om betaling af 3.144,52 kr. i forbindelse med klagers fraflytning af lejemålet. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces, jf. retsplejelovens § 328, stk. 1 og 2, under henvisning til, at Civilstyrelsen fandt, at klager ikke havde rimelig grund til at føre proces, da sagsgenstanden var bagatelagtig i forhold til de sagsomkostninger, som sagen kunne medføre. Henset til, at klager var sagsøgt, fandt Procesbevillingsnævnet, at der ikke var grundlag for at meddele klager bagatelafslag, jf. retsplejelovens § 328, stk. 2, nr. 3. Nævnet fandt imidlertid, at klager ikke havde udsigt til medhold, og nævnet stadfæstede Civilstyrelsens afgørelse, jf. retsplejelovens § 328, stk. 2, nr. 2.*

Afgørelse af 8. november 2007 (PBN 2007-31-0030) (Civilstyrelsen 07-210-06564)

Ikke grundlag for bagatelafslag hvor den samlede påstand var 16.864,37 kr.

Klager havde anmodet om fri proces til at anlægge en sag mod sin tidligere udlejer med påstand om betaling af 16.864,37 kr. Klager havde hævet lejeaftalen, fordi lejemålet ifølge kommunen var ulovligt. En del af sagen vedrørende 14.414,37 kr. havde været indbragt for huslejenævnet, som havde givet klager medhold. Civilstyrelsen bemærkede, at for så vidt angik den del af sagen, som havde været indbragt for huslejenævnet, var det efter retsplejelovens § 327, stk. 4, retten, der skulle tage stilling til, om betingelserne for at meddele fri proces var opfyldt, og Civilstyrelsen henviste derfor klager til at søge den kompetente ret om fri proces. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces til den resterende påstand på 2.450 kr. vedrørende erstatning for flytteudgifter og ikke udbetalt boligsikring, idet Civilstyrelsen fandt, at klager ikke havde rimelig grund til at føre proces herom, idet dette beløb var bagatelagtigt i forhold til de sagsomkostninger, som sagen kunne

* Betænkning 1436/2004, Reform af den civile retspleje III, s. 373 og 515

medføre. Procesbevillingsnævnet meddelte fri proces til kravet på 2.450 kr. vedrørende erstatning for flytteudgifter og ikke udbetalt boligsikring.

Afgørelse af 21. november 2007 (PBN 2007-31-0273) (Civilstyrelsen 07-210-04149)

6.3.4. Retsplejelovens § 328, stk. 1, jf. stk. 2, strafbart forhold

Afslag på fri proces til sag der udsprang af strafbart forhold

Klager havde anmodet om fri proces til en sag, hvor han var sagsøgt af DSB vedrørende et erstatningskrav på 55.755 kr. som følge af graffitihærværk. Klager kunne erkende erstatningspligten, men han kunne ikke erkende beløbets størrelse. Kravet havde været rejst under en straffesag mod klager. Klager blev ved straffedommen fundet skyldig i den rejste tiltale for hærværk, men retten henviste DSB's erstatningskrav til civilt søgsmål. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces, jf. retsplejelovens § 328, stk. 1, under henvisning til, at ansøgninger om fri proces normalt afslås i sager, der udspringer af et forsætligt strafbart forhold, som ansøgeren er fundet skyldig i, medmindre det krav, som er rejst mod ansøgeren, er åbenbart urimeligt. Civilstyrelsen lagde vægt på, at den foreliggende sag angik et erstatningskrav, som udsprang af en overtrædelse af straffeloven, som klager var dømt for. Procesbevillingsnævnet stadfæstede Civilstyrelsens afgørelse.*

Afgørelse af 26. juni 2007 (PBN 2007-31-0039) (Civilstyrelsen 07-210-03275)

* Lovforslag nr. 132 af 30. marts 2005 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Sagsomkostninger, retshjælp og fri proces), FT 2004/2005, tillæg A, s. 5563

6.3.5. Retsplejelovens § 328, stk. 3

6.3.5.1. Ophævelse/opsigelse af boliglejemål

Fri proces til sag om ophævelse af lejemål som følge af støj

Klager havde anmodet om fri proces til en sag anlagt af klagers udlejer med påstand om, at klager skulle anerkende, at hans lejemål i en almen boligforening var ophævet med rette. Det fremgik af sagen, at klager boede i en udlejningsejendom med fire lejemål. Udlejer havde over en periode på ca. 1 år modtaget seks klager over støj fra klagers lejlighed. Fem af klagerne var fra en og samme af de øvrige lejere. To af disse klager var tiltrådt af yderligere en lejer. Udlejer havde som følge af klagerne fra de øvrige beboere inden ophævelsen af lejemålet sendt klager flere påmindelser og en advarsel, jf. almenlejeloven. Under retssagen ville klager føre nogle af de øvrige beboere som vidner. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces, jf. retsplejelovens § 328, stk. 3, under henvisning til, at der var omstændigheder i sagen, der klart talte imod at give klager fri proces, idet klager ikke havde udsigt til medhold i sagen. Procesbevillingsnævnet fandt, at klagers udsigt til medhold under de oplyste omstændigheder ikke var så ringe, at det klart talte imod at give klager fri proces, og nævnet meddelte klager fri proces til sagen, jf. retsplejelovens § 328, stk. 3.

Afgørelse af 11. juli 2007 (PBN 2007-31-0190) (Civilstyrelsen 07-210-03345)

Afslag på fri proces til sag om ophævelse af lejemål som følge af støj m.v.

Klager havde anmodet om fri proces til en sag anlagt af klagers udlejer med påstand om, at klager tilpligtedes at fraflytte sit lejemål. Det fremgik af sagen, at udlejer flere gange havde ophævet klagers lejemål på grund af klager over støj fra andre lejere. Imidlertid var ophævelserne blevet sat i bero under hensyntagen til, at klager havde lovet at forbedre forholdene. Der blev imidlertid efter yderligere klager, nu over tilsidesættelse af husordenen ved klagers eller hans gæsters ad-

færd, givet en ny advarsel, og endelig blev lejemålet ophævet, subsidiært opsagt som følge af knivstikkeri i klagers lejlighed. Knivstikkeriet var politianmeldt, og klager bestred ikke, at der havde været knivstikkeri i lejligheden. Det var denne sidste ophævelse/opsigelse, der lå til grund for den anlagte sag om udsættelse af lejemålet. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces, jf. retsplejelovens § 328, stk. 3, under henvisning til, at der var omstændigheder i sagen, der klart talte imod at give klager fri proces, idet klager ikke havde udsigt til medhold i sagen. Procesbevillingsnævnet fandt, at klagers udsigt til medhold under de oplyste omstændigheder var så ringe, at det klart talte imod at give klager fri proces, og nævnet stadfæstede Civilstyrelsens afslag.

Afgørelse af 17. september 2007 (PBN 2007-31-0268) (Civilstyrelsen 07-210-04307)

6.3.5.2. Ophævelse/opsigelse af ansættelsesforhold

Sag om godtgørelse for seksuel chikane og racistiske bemærkninger under ansættelsesforholdet ikke omfattet af formodningsreglen i retsplejelovens § 328, stk. 3

Klager, der var af afrikansk oprindelse, havde anmodet om fri proces til en sag mod sin tidligere arbejdsgiver med krav om godtgørelse på 100.000 kr. for overtrædelse af ligebehandlingsloven og forskelsbehandlingsloven som følge af, at hendes arbejdsgiver angiveligt havde udøvet seksuel chikane og fremkommet med racistiske bemærkninger under hendes ansættelse. Det fremgik af sagen, at klager havde henvendt sig til sin fagforening om de nævnte forhold. Efterfølgende var hun blevet sygemeldt, og kort efter blev hun afskediget uden begrundelse. Civilstyrelsen meddelte afslag, jf. retsplejelovens § 328, stk. 1 og 2, under henvisning til, at klager ikke havde udsigt til medhold i sagen. Procesbevillingsnævnet fandt, at kravet om godtgørelse ikke havde en sådan sammenhæng med afskedigelsen af klager, at spørgsmålet om fri proces hertil var omfattet af formodningsreglen i retsplejelovens § 328, stk. 3. Nævnet fandt imidlertid, at der var overvejende sandsynlighed for, at klager ville få medhold i sagen, og nævnet meddelte fri proces, jf. retsplejelovens § 328, stk. 1 og 2.

Afgørelse af 1. november 2007 (PBN 2007-31-0278) (Civilstyrelsen 07-210-02345)

6.3.5.3. Personskader

Klagers udsigt til medhold i sag om årsagssammenhæng ikke så ringe, at det klart talte imod at give klager fri proces

Klager havde anmodet om fri proces til en sag mod Ankestyrelsen med påstand om, at Ankestyrelsen skulle anerkende, at klager havde krav på mén godtgørelse som følge af en arbejdsulykke, der var indtruffet den 17. maj 1999. Arbejdsskadestyrelsen havde den 18. august 2000 truffet afgørelse om, at der ikke var grundlag for udbetaling af mén godtgørelse som følge af ulykken. Til brug for Arbejdsskadestyrelsens afgørelse var der indhentet en lægeerklæring. Denne lægeerklæring omtalte ikke lændesmerter. Klager anmodede i 2005 om genoptagelse af sagen. I den forbindelse indhentede Arbejdsskadestyrelsen flere lægeerklæringer. Disse støttede i et vist omfang, at klager havde yderligere følger af arbejdsskaden end oprindeligt antaget. De yderligere gener bestod af lændesmerter. På baggrund af lægeerklæringerne fandt Arbejdsskadestyrelsen ved afgørelse af 30. marts 2006, at klager havde en méngrad på 8 % som følge af arbejdsulykken. Arbejdsskadestyrelsens afgørelse blev af forsikrings-selskabet indbragt for Ankestyrelsen. Til brug for en førtidspensioneringssag vedrørende klager blev der under Ankestyrelsens behandling af klagen indhentet en lægeerklæring, der blandt andet konkluderede, at der var en klar sammenhæng mellem klagers lave lændesmerter med tendens til udstråling til lår og underben og ulykkestilfældet. Denne lægeerklæring indgik i grundlaget for Ankestyrelsens afgørelse. Den 18. september 2006 omgjorde Ankestyrelsen Arbejdsskadestyrelsens afgørelse og traf afgørelse om, at der ikke var grundlag for at genoptage spørgsmålet om varigt mén. Af afgørelsen fremgik blandt andet, at Ankestyrelsens lægekonsulent havde vejledt om de lægelige spørgsmål i sagen. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces, jf. retsplejelovens § 328, stk. 3, under henvisning til, at der var omstændigheder, der talte klart imod at give klager fri proces, idet klager ikke havde udsigt til medhold i sagen. Civilstyrelsen anførte blandt andet, at man skønnede, at klager ikke kunne bevise, at klagers nuværende lændegener med overvejende sandsynlighed kunne tilskrives arbejdsskaden i 1999. Procesbevillingsnævnet fandt under de anførte omstændigheder, at klagers udsigt til medhold ikke var så ringe, at det klart talte imod at give klager fri proces, og nævnet meddelte klager fri proces til sagen, jf. retsplejelovens § 328, stk. 3.

Afgørelse af 11. december 2007 (PBN 2007-31-0357) (Civilstyrelsen 07-210-02957)

6.3.6. Retsplejelovens § 328, stk. 4

6.3.6.1. Retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1, erhvervsager

Afslag på fri proces til tidligere erhvervsdrivende i sag om et krav opstået i forbindelse med virksomhedens drift

Klager havde anmodet om fri proces til en sag anlagt mod hende vedrørende vareleverancer til en café, som klager tidligere havde drevet. Tvisten vedrørte et krav på 16.444,80 kr. Kravet var opstået under klagers drift af caféen. På ansøgningstidspunktet var klager ophørt med virksomhedsdrift og havde en større gæld. Civilstyrelsen bemærkede, at det fremgår af retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1, at der kun undtagelsesvis kan gives fri proces til sager, der udspringer af ansøgerens virksomhed, og styrelsen meddelte afslag på fri proces under henvisning til, at sagen måtte anses for at være et sædvanligt led i driften af klagers tidligere virksomhed, og der fandtes ikke at foreligge særlige omstændigheder, der kunne medføre, at der burde ses bort fra sagens erhvervmæssige karakter. Procesbevilningsnævnet stadfæstede Civilstyrelsens afgørelse.

Afgørelse af 24. maj 2007 (PBN 2007-31-0065) (Civilstyrelsen 07-210-03512)

Fri proces til tidligere erhvervsdrivende i en sag anlagt af udlejer af de tidligere forretningslokaler

Klager, der tidligere havde drevet en delikatesseforretning, havde anmodet om fri proces til en sag, som var anlagt af udlejer af de tidligere forretningslokaler. Tvisten vedrørte betaling af 25.500 kr. for istandsættelse af lejemålet og omkostninger ved en fogedsag om udsættelse af lejemålet. Endvidere vedrørte tvisten ejendomsretten til visse ikke værdiansatte genstande i forretningslokalerne. Tvisten var opstået i forbindelse med klagers afvikling af virksomheden efter udlejerens ophævelse af lejemålet på grund af misligholdelse med betaling af leje. Civilstyrelsen bemærkede blandt andet, at det fremgår af retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1, at der kun undtagelsesvis kan gives fri proces til sager, der udspringer af ansøgerens virksomhed, og styrelsen meddelte afslag på fri proces under henvisning til, at sagen under de angivne omstændigheder fandtes at være erhvervmæssig, og kravet måtte anses for at være sædvanligt i forbindelse med driften af klagers virksomhed. At klager var ophørt med at drive erhverv kunne ikke føre til en ændret vurdering af sagens erhvervmæssige karakter. Civilstyrelsen fandt, at der ikke forelå særlige omstændigheder, der kunne medføre, at der burde ses bort fra

sagens erhvervmæssige karakter. Procesbevillingsnævnet meddelte fri proces, jf. retsplejelovens § 328.*

Afgørelse af 12. juni 2007 (PBN 2007-31-0066) (Civilstyrelsen 07-210-02095)

Ikke grundlag for erhvervsafslag til passiv investor

Klager havde anmodet om fri proces til en sag om erstatning på 305.428 kr. mod to personer, som havde solgt anparter i et selskab til klager. Klager havde erhvervet 20 % af anparterne i selskabet og var desuden passiv investor. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces, jf. retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1, under henvisning til, at styrelsen fandt, at sagen var af erhvervmæssig karakter, og at der ikke forelå omstændigheder i sagen, der kunne medføre, at der burde ses bort fra sagens erhvervmæssige karakter. Procesbevillingsnævnet kunne ikke tiltræde, at sagen var omfattet af retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1. Nævnet hjemviste derfor sagen til Civilstyrelsen, således at styrelsen kunne tage stilling til, om klager i øvrigt opfyldte betingelserne for fri proces.

Afgørelse af 11. juli 2007 (PBN 2007-31-0191) (Civilstyrelsen 07-210-04220)

Fri proces til erhvervmæssig sag henset til dens principielle karakter

Klager, der drev en bagerforretning, havde anmodet om fri proces til en sag om erstatning i forbindelse med, at forretningens olietank sprang læk. Klager havde tegnet en erhvervsforsikring, men forsikringsselskabet havde afvist dækning under henvisning til, at årsagen til skaden ikke kunne betegnes som pludselig. Klager havde til støtte for anmodningen om fri proces blandt andet henvist til, at sagen var principiel, idet den angik fortolkning af det forsikringsretlige årsagsbegreb. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces, jf. retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1, idet Civilstyrelsen fandt, at der ikke forelå omstændigheder, der kunne medføre, at der burde ses bort fra sagens erhvervmæssige karakter. Civilstyrelsen bemærkede, at det var styrelsens opfattelse, at sagen havde en sådan erhvervmæssig karakter, at der ikke var grundlag for at fravige praksis, uanset om sagen vedrørte et principielt spørgsmål. Styrelsen havde derfor ikke taget stilling til, om sagen kunne anses for principiel. Procesbevillingsnævnet meddelte fri proces i medfør af retsplejelovens § 329.

* Betænkning 1436/2004, Reform af den civile retspleje III, s. 159 og 370 f samt lovforslag nr. 132 af 30. marts 2005 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Sagsomkostninger, retshjælp og fri proces), FT 2004/2005, tillæg A, s. 5535.

Afgørelse af 23. august 2007 (PBN 2007-31-0166) (Civilstyrelsen 07-210-03947)

6.3.6.2. Retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 2, injuriersager

Afslag på fri proces til en injuriersag mod kirkeministeren

Klager havde anmodet om fri proces til en injuriersag mod kirkeministeren med påstand om betaling af 10.000 kr. på baggrund af, at kirkeministeren i en avisartikel var citeret for at have udtalt: ”Det er jo en utrolig sag. Det er jo en galning, der forfølger præsten i Nørre Nebel, og jeg føler med hende.” Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces under henvisning til, at der var tale om en injuriersag, jf. retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 2, hvorefter der kun undtagelsesvis kan gives fri proces til sagsøgeren i sager om ærekrænkelse, medmindre en ærekrænkelse af en vis grovhed er udbredt gennem et massemedium eller i øvrigt til en videre kreds. Civilstyrelsen fandt, at der ikke forelå omstændigheder i sagen, der kunne føre til, at der burde ses bort fra sagens karakter. Procesbevillingsnævnet stadfæstede Civilstyrelsens afgørelse.

Afgørelse af 23. maj 2007 (PBN 2007-31-0094) (Civilstyrelsen 07-210-03513)

6.4. Retsplejelovens § 329

Fri proces bevilling, jf. retsplejelovens § 329 henset til sagens principielle karakter uanset at der var retshjælpsdækning til sagen

Klager havde anmodet om fri proces til en lejesag, som han havde anket til Højesteret, efter at Procesbevillingsnævnet havde meddelt ham 3. instansbevilling. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces, jf. retsplejelovens § 325, stk. 1, under henvisning til, at klager havde en retshjælpsforsikring, der dækkede sagens omkostninger. Civilstyrelsen bemærkede, at styrelsen – uagtet Procesbevillingsnævnets meddelelse af 3. instansbevilling – ikke havde fundet anledning til at tage stilling til, hvorvidt sagen måtte være af principiel karakter, idet sagen efter styrelsens opfattelse var omfattet af forsikringsdækningen. Procesbevillingsnævnet meddelte fri proces, jf. retsplejelovens § 329.

Afgørelse af 1. marts 2007 (PBN 2007-32-0003) (Civilstyrelsen 07-210-02377)

Fri proces, jf. retsplejelovens § 329 til sag om hvorvidt reglerne om starthjælp i lov om aktiv socialpolitik og integrationsloven er i strid med Danmarks internationale forpligtelser

Klager, der havde fået asyl i Danmark, havde anmodet om fri proces til en sag mod kommunen vedrørende spørgsmålet om, hvorvidt reglerne om starthjælp i lov om aktiv socialpolitik og reglerne om introduktionsydelse i integrationsloven er i strid med Danmarks internationale forpligtelser. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces, jf. retsplejelovens § 328, stk. 1 og 2, samt § 329 under henvisning til, at klager ikke havde udsigt til medhold i sagen, og der ikke forelå særlige grunde som nævnt i retsplejelovens § 329, herunder at sagen var af principiel karakter eller af almindelig offentlig interesse, eller har væsentlig betydning for ansøgerens sociale eller erhvervmæssige situation. Procesbevillingsnævnet fandt, at det ikke kunne afvises, at klager kunne få medhold i sagen, men udsigten til medhold var ikke så klar, at der var grundlag for at meddele fri proces, jf. retsplejelovens § 328, stk. 1 og 2. Henset til sagens principielle karakter meddelte nævnet imidlertid klager fri proces, jf. retsplejelovens § 329.

Afgørelse af 12. juli 2007 (PBN 2007-31-0113) (Civilstyrelsen 06-210-01345)

Alene hjemmel til at meddele fri proces i medfør af retsplejelovens § 329 når retshjælpsforsikringsdækning

Klager havde anmodet om fri proces til en ankesag. Klager havde retshjælpsforsikringsdækning til sagen. Efter byretsbehandlingen af sagen var der 11.925 kr. tilbage af retshjælpsdækningen op til forsikringens maksimum. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces under henvisning til, at klager ikke havde udsigt til medhold i ankesagen, jf. retsplejelovens § 328, stk. 1 og 2, samt efter retsplejelovens § 329 idet der ikke fandtes at foreligge de i § 329 nævnte særlige grunde. Procesbevillingsnævnet bemærkede, at efter retsplejelovens § 325, stk. 1, er det en betingelse for at meddele en person fri proces, at ansøgeren ikke har en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, der dækker omkostninger ved den sag, der søges fri proces til i medfør af retsplejelovens § 328. På den baggrund fandt nævnet, at der i den foreliggende sag alene var hjemmel i retsplejelovens § 329 til at meddele fri proces. Efter forarbejderne til retsplejelovens § 329 kan der med hjemmel i bestemmelsen dispenseres fra kravet om, at ansøgeren ikke er dækket af en retshjælpsforsikring, såfremt det er åbenbart, at omkostningerne ved sagen ikke kan holdes inden for forsikringens maksimum, og sagens karakter eller om-

stændighederne i øvrigt kan begrunde denne overskridelse af forsikringens maksimum. I givet fald foretages en sædvanlig vurdering af de øvrige betingelser for fri proces, herunder i givet fald om ansøgeren har rimelig grund til at føre proces. Nævnet fandt, at betingelserne i retsplejelovens § 329 ikke var opfyldt, og stadfæstede Civilstyrelsens afgørelse.

Afgørelse af 11. december 2007 (PBN 2007-32-0088) (Civilstyrelsen 07-210-05906).

7. Litteratur om appeltilladelser

Jens Anker Andersen i Fuldmægtigen 1990, side 83-86: Gælder den nye appelbegrænsning i små sager også for fogedrets-, skifterets- og tinglysningsafgørelser?

Karen Dyekjær-Hansen i Lov&Ret 1992, nr. 2, side 4-6: Ingen ideelle løsninger når det gælder tredje instans bevilling.

Jørgen Jochimsen i Ugeskrift for Retsvæsen 1992 B, side 97-105: De nye regler om appelbegrænsning i civile retssager.

Bernhard Gomard i Lov&Ret 1995, nr. 6, side 18-25: Pragmatik, principper og internationalisering i 1990'ernes procesret.

Eva Smith i Lov&Ret 1995, nr. 8, side 14-17: Ny lov, der stækker Højesteret baseret på urigtige oplysninger.

Bjørn Westh i Lov&Ret 1995, nr. 8, side 17-18: Ikke hold i Eva Smith's kritik, Kommentar.

Jens Anker Andersen i Auktioner, 3. udgave, 1996, side 451-454 og 456-463.

Thomas Rørdam i Lov&Ret 1996, nr. 6, side 29-32: Anke-praksis i strid med Folketingets forudsætning.

Bernhard Gomard m.fl. i Fogedret, 4. udgave, 1997, side 416-417.

Jens Anker Andersen i Tvangsfuldbyrdelse, 3. udgave, 1997, side 314-316 og 319-320.

Kristine Queitsch i Ugeskrift for Retsvæsen 1997 B, side 12-18: Nogle bemærkninger om appelbegrænsning i civile retssager – 10.000 kr.s grænsen.

Ivan Larsen i Ugeskrift for Retsvæsen 1997 B, side 221-223: Ankebegrænsninger i de tidligere statsadvokatsager.

Procesbevillingsnævnets årsberetning 1996, side 23-26, om nævnets praksis i sager om 2. instansbevilling i straffesager, og bilag 8, oversigt over ansøgninger om 3. instansbevilling i forældremyndighedssager, som er realitetsbehandlet i 1996.

Bent Unmack Larsen i Advokaten 1997, nr. 9, side 178-179: Procesbevillingsnævnets praksis.

Steen Bønsing i Ugeskrift for Retsvæsen 1997 B, side 531-535: Procesbevillingsnævnets retlige status – kommentar til UfR 1997.1062 H.

Procesbevillingsnævnets årsberetning 1997, side 90-91, skematisk oversigt over landsretternes afgørelser i de straffesager, som landsretterne har behandlet i 1996 og 1997 efter meddelt 2. instansbevilling.

Procesbevillingsnævnets årsberetning 1998, side 96, skematisk oversigt over landsretternes afgørelser i civile sager, hvori der er meddelt 2. instansbevilling i 1996, 1997 og 1998.

Ole Dybdahl og Hans Kardel, under medvirken af Susanne Gamberg, Hanne Lübeck Johansen og Kristine Queitsch, Procesbevillinger (GadJura), 1998.

Erik Werlauff i Juristen 1999, nr. 8, side 326-332: Anmeldelse af Ole Dybdahl og Hans Kardel, Procesbevillinger.

Torben Jensen i Højesteret og retsplejen (GadJura), 1999, side 43-44, 46, 49-51, 74-75, 104-105, 140-141, 144, 167-188, 191-192, 200-205, 210, 215-221, 228-229, 445-446.

Jonas Christoffersen og Jakob Fink Nielsen i Ugeskrift for Retsvæsen 1999 B, side 387-394: Om kære til Højesteret i civile sager.

Lindencrone og Werlauff i Dansk retspleje, 2. udgave (GadJura), 2000, side 26-28, 296-301, 306-307, 310, 396-397, 542, 547, 629-630.

Bjarne Christensen i Dommeren i det 20. århundrede – Dommerforeningens 100 års jubilæum (Jurist- og Økonomforbundets Forlag), 2000, side 337-338.

Niels Viltoft, Benedikte Holberg og Lone Dahl Frandsen i Ugeskrift for Retsvæsen 2000 B, Den særlige Klageret i 60 år, side 380.

Eva Smith i Civilproces – Grundlæggende regler og principper, 4. udgave (GadJura), 2000, side 240-243.

Mads Østergaard og Jørgen Nørgaard i Ugeskrift for Retsvæsen 2002 B, side 491-501: Procesbevillingsnævnets tilladelse til appel til Højesteret af sagsomkostningsafgørelser i civile sager.

Erik Werlauff i Juristen 2003, nr. 8, side 296-308: At søge procesbevilling.

Jonas Christoffersen i Lov&Ret 2003, nr. 6, side 7ff: Hvem skal lempe retsafgiften?

Ole Dybdahl i Ugeskrift for Retsvæsen 2003 B, side 284-286: Reform af Den Særlige Klageret og Procesbevillingsnævnet.

Kim K. Gabriel i Ugeskrift for Retsvæsen 2004 B, side 314-321: Udlændingelovens § 50 i praksis.

Ejler Bruun, Peter Møgelvang-Hansen og Lars Lindencrone Petersen i Fogedsager, 3. udgave (Forlaget Thomson) 2005, side 549-560 og 716.

Jens Røn i Juristen 2007, nr. 6, side 203-207: En ny småsagsproces.

Bernhard Gomard og Michael Kistrup i Civilprocessen, 6. udgave (Forlaget Thomson) 2007, side 59-60, 76-77, 677-683, 696-699, 724-733, 745-748, 755-764.

Jørgen Jochimsen i Hovedforhandling i straffesager, 1. udgave (Forlaget Thomson) 2007, side 244-245, 349-352.

Eva Smith, Jørgen Jochimsen, Michael Kistrup og Jakob Lund Poulsen i Straffeprocessen, 2. udgave, 2008, side 45-51, 788, 792, 806-807, 827, 846-854, 866-867.

Kommenteret Retsplejelov, 8. udgave (Jurist- og Økonomforbundets Forlag), 2008, Bind I, side 37-47 (kommentar til kapitel 1a. Procesbevillingsnævnet) samt kommentarer til de enkelte hjemler for appektilladelser.

8. Litteratur om fri proces

Holger Kallehauge i Ugeskrift for Retsvæsen 1973 B, side 153-167: Nogle bemærkninger om fri proces.

Frederik Chr. Schydt i Fri proces, 1. udgave, (Jurist- og Økonomforbundets Forlag), 1992, side 243-323.

Jens Røn i Juristen 2006, nr. 5, side 175-185: Nye love – nye regler om sagsomkostninger, retshjælp og fri proces.

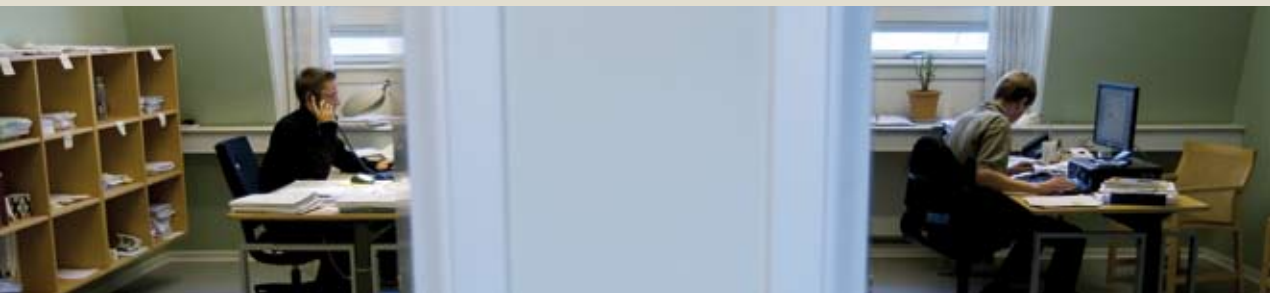
Jens Røn i Juristen 2007, nr. 6, side 203-207: En ny småsagsproces.

Bernhard Gomard og Michael Kistrup i Civilprocessen, 6. udgave (Forlaget Thomson) 2007, side 678-687.

Kommenteret Retsplejelov, 8. udgave (Jurist- og Økonomforbundets Forlag), 2008, Bind I, side 678-707 (kommentar til §§ 325-336).

Bilag

Bilag 1

Retsplejelovens kapitel 1 a. Procesbevillingsnævnet

§ 22 Procesbevillingsnævnet behandler ansøgninger om meddelelse af anden- og tredjeinstansbevilling efter regler i denne lov og anden lovgivning.

Stk. 2. Procesbevillingsnævnet behandler endvidere klager over afslag på fri proces efter regler i denne lov.

§ 23 Nævnet består af 5 medlemmer, en højesteretsdommer (formand), en landsdommer, en byretsdommer, en advokat med møderet for Højesteret og en universitetslærer i retsvidenskab eller en anden jurist med særlig videnskabelig uddannelse. Beskikkelsen af de fire førstnævnte medlemmer sker efter indstilling til justitsministeren fra henholdsvis Højesteret, landsretterne, Den Danske Dommerforening og Advokatrådet. Kongen beskikker efter indstilling fra justitsministeren medlemmerne for en periode på to år. Et medlem har ret til genbeskikkelse for yderligere to år. Herudover kan genbeskikkelse ikke finde sted.

Stk. 2. Ved afgørelse af klager over afslag på fri proces består nævnet af en landsdommer (afdelingsformand), en byretsdommer og en advokat. Beskikkelsen af de 3 medlemmer sker efter indstilling til justitsministeren fra henholdsvis landsretterne, Den Danske Dommerforening og Advokatrådet. Stk. 1, 3.-5. pkt., finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. Der beskikkes en eller flere suppleanter for hvert af nævnets medlemmer. Stk. 1 og 2 finder tilsvarende anvendelse.

§ 24 Nævnets medlemmer kan kun afsættes efter de regler, der gælder for dommere. Et medlem udtræder, når betingelserne for medlemmets beskikkelse bortfalder.

§ 25 Procesbevillingsnævnet fastsætter selv sin forretningsorden.

Stk. 2. Der kan i forretningsordenen fastsættes regler om indhentning og videregivelse af oplysninger til brug ved sagernes behandling. Der kan endvidere bl.a. fastsættes bestemmelser om skriftlig votering og om, at formanden kan træffe visse nærmere bestemte afgørelser på nævnets vegne, eller at sager om meddelelse af anden- og tredjeinstansbevilling kan afgøres af tre af nævnets medlemmer, nemlig en dommer, en advokat og en universitetslærer.

§ 26 Procesbevillingsnævnet offentliggør hvert år en beretning om sin virksomhed.

Stk. 2. Til Procesbevillingsnævnet knyttes et sekretariat.

Stk. 3. Domstolsstyrelsen varetager Procesbevillingsnævnets bevillingsmæssige og administrative forhold.

§ 27 Såfremt en offentlig myndighed i medfør af § 252, stk. 2, er indtrådt i en sag til fordel for en af sagens parter eller agter at gøre dette, kan myndigheden ved skriftlig erklæring støtte partens ansøgning til Procesbevillingsnævnet.

Bilag 2

Bekendtgørelse nr. 151 af 23. februar 2001 af forretningsorden for Procesbevillingsnævnet (Ophævet)

For nævnets virksomhed gælder bestemmelserne i retsplejelovens kapitel 1 a og i nævnets forretningsorden samt i lov om behandling af personoplysninger.

Forberedelse af nævnsbehandlingen

§ 1. Nævnets formand drager omsorg for sagernes forberedelse med bistand fra nævnets sekretariat, der antages af formanden.

§ 2. Ansøgning om procesbevilling skal være skriftlig. I ansøgningen skal angives de grunde, som ansøgeren vil påberåbe sig. Ansøgningen skal ledsages af kopi af den eller de afgørelser, som sagen vedrører, og kopier af dokumenter, der i øvrigt er af betydning for sagens afgørelse.

Stk. 2. Sekretariatet bistår om nødvendigt ansøgeren med udfærdigelse af ansøgningen, hvis ansøgeren ikke er repræsenteret ved advokat.

Stk. 3. Ansøgningen skal være nævnets sekretariat i hænde senest kl. 16.00 den dag, hvor ansøgningsfristen udløber. Beregning af ansøgningsfristen sker i overensstemmelse med retsplejelovens regler om anke- og kærefrister.

§ 3. Sekretariatet underretter ansøgeren om ansøgningens modtagelse.

Stk. 2. Formanden bestemmer, i hvilke tilfælde modparten i sagen skal underrettes om ansøgningen og anmodes om at fremkomme med eventuelle bemærkninger inden en nærmere angiven frist.

§ 4. Formanden afgør, om akterne fra den forudgående domstolsbehandling skal indhentes. Videregivelse af disse akter fra en forvaltningsmyndighed til nævnet kan ske uden samtykke fra ansøgeren.

Nævnsbehandling

§ 5. Nævnets afgørelser træffes ved møder i nævnet. Møderne afholdes almindeligvis en gang ugentlig. Sagerne til behandling på mødet udsendes til medlemmerne ugedagen før. Hastende sager kan dog udsendes med kortere frist. Forhandlingerne foregår mundtligt. Formanden kan dog i særlige tilfælde træffe bestemmelse om en anden behandlingsform.

Stk. 2. Spørgsmål om inhabilitet afgøres efter retsplejelovens regler herom.

§ 6. Nævnets møder er ikke offentlige.

Stk. 2. Sagens parter har ikke adgang til møderne.

Stk. 3. Efter formandens bestemmelse kan møderne overværes af medarbejdere i sekretariatet.

§ 7. Nævnets forhandlinger ledes af formanden.

Stk. 2. I tilfælde af forfald for formanden og dennes suppleant ledes forhandlingerne af landsdommeren og i tilfælde af også dennes forfald af det ældste tilstedeværende medlem af nævnet.

§ 8. Ved nævnets behandling af en sag medvirker 5 medlemmer, jf. dog §§ 9 og 10.

Stk. 2. I tilfælde af et medlems forfald indkaldes om muligt medlemmets suppleant.

Stk. 3. Har et eller flere medlemmer og disses suppleanter forfald, kan nævnet træffe beslutning, hvis 3 medlemmer er til stede.

Stk. 4. Beslutninger træffes af nævnet ved almindelig stemmeflerhed. I tilfælde af stemmelighed er formandens stemme afgørende.

Stk. 5. Ethvert tilstedeværende medlem kan kræve behandlingen af en sag udsat, hvis nævnet ikke er fuldtalligt.

§ 9. I henhold til skriftlige retningslinier, fastsat af nævnet ved enstemmig beslutning, kan afgørelse i særlige grupper af tilfælde træffes af 3 af nævnets medlemmer, nemlig en dommer, en advokat og en universitetslærer. Hvert af de i sagens behandling deltagende medlemmer kan dog i disse tilfælde kræve en sag behandlet i det samlede nævn.

§ 10. Formanden kan uden forelæggelse for nævnet tage stilling til behandlingen af ansøgninger, som falder uden for nævnets kompetence.

Stk. 2. Formanden kan herudover i særlige grupper af tilfælde i henhold til skriftlige retningslinier fastsat af nævnet ved enstemmig beslutning træffe afgørelse på nævnets vegne uden forelæggelse for nævnet.

§ 11. Nævnet kan på begæring omgøre en afgørelse, såfremt der foreligger væsentlige nye oplysninger.

§ 12. Nævnets beslutninger indføres i en særlig protokol.

Stk. 2. Ethvert medlem kan kræve at få tilført protokollen en kort begrundelse for sin stemmegivning.

Underretning og aktindsigt

§ 13. Nævnets afgørelse meddeles ansøgeren uden angivelse af, hvilke medlemmer der har deltaget i sagens behandling, og hvorledes de har stemt.

Stk. 2. I meddelelsen om nævnets afgørelse begrundes afgørelsen med henvisning til indholdet af de bestemmelser, der giver hjemmel for meddelelse af bevilling.

Stk. 3. Meddelelse om afgørelsen underskrives af formanden eller den, som denne bemyndiger hertil.

Stk. 4. Såfremt modparten i sagen er underrettet eller hørt i anledning af ansøgningen, gives der meddelelse til denne.

Stk. 5. Der gives tillige underretning til den eller de retter, som har truffet afgørelse i sagen.

§ 14. Aktindsigt meddeles af formanden i overensstemmelse med bestemmelserne i retsplejelovens §§ 41 og 41 a med de fornødne tillempninger.

Stk. 2. Begæringer om indsigtsret fra den registrerede i medfør af lov om behandling af personoplysninger behandles efter reglerne i lovens §§ 31-34.

Ændringer

§ 15. Ændringer i nævnets forretningsorden forudsætter enstemmighed.

Ikrafttræden

§ 16. Denne bekendtgørelse træder i kraft den 1. april 2001.

Stk. 2. Samtidig bortfalder bekendtgørelse nr. 531 af 7. juni 1996.

Vedtaget på Procesbevillingsnævnets møde den 23. februar 2001.

Bilag 3

Bekendtgørelse nr. 1338 af 3. december 2007 om forretningsordenen for Procesbevillingsnævnet

I medfør af § 25 i lovbekendtgørelse nr. 1261 af 23. oktober 2007 om rettens pleje fastsættes: For nævnets virksomhed gælder bestemmelserne i retsplejelovens kapitel 1 a og i nævnets forretningsorden samt i lov om behandling af personoplysninger.

Procesbevillingsnævnet

§ 1. Procesbevillingsnævnet behandler ansøgninger om meddelelse af anden- og tredjeinstansbevilling (appeltilladelse), jf. retsplejelovens § 22, stk. 1. Ved behandling af ansøgninger om meddelelse af appeltilladelse består nævnet af 5 medlemmer under ledelse af nævnets formand, jf. dog §§ 10-12.

Stk. 2. Procesbevillingsnævnet behandler endvidere klager over afslag på fri proces, jf. retsplejelovens § 22, stk. 2. Ved behandling af klager over afslag på fri proces består nævnet af 3 medlemmer under ledelse af nævnets afdelingsformand, jf. dog §§ 13-14.

Stk. 3. Ledelsen af nævnets administrative funktioner varetages af nævnets formand med bistand af et sekretariat, som denne antager.

Forberedelse af nævnsbehandlingen

§ 2. Nævnets formand og afdelingsformand drager omsorg for sagernes forberedelse med bistand fra nævnets sekretariat.

§ 3. Ansøgning om appeltilladelse og klage over afslag på fri proces skal være skriftlig og angive de grunde, som ansøgeren eller klageren vil påberåbe sig. Henvendelsen skal ledsages af kopi af den eller de afgørelser, der er truffet vedrørende sagen, samt kopier af dokumenter, der i øvrigt er af betydning for sagens afgørelse. Procesbevillingsnævnet kan pålægge ansøgeren eller klageren at tilvejebringe yderligere oplysninger til brug for sagens behandling.

Stk. 2. Sekretariatet bistår om nødvendigt en ansøger eller en klager, som ikke er repræsenteret ved advokat, med udfærdigelse af ansøgningen eller klagen.

Stk. 3. Ansøgningen eller klagen skal være nævnets sekretariat i hænde senest kl. 15.00 den dag, hvor ansøgnings- eller klagefristen udløber. Beregning af ansøgnings- eller klagefristen sker i overensstemmelse med retsplejelovens regler om anke- og kærefriste. Nævnet kan i en appeltilladelsessag bortse fra en fristoverskridelse, hvis retsplejelovens betingelser herfor er opfyldt. Ved en klage over et afslag på fri proces kan nævnet bortse fra en fristoverskridelse, hvis denne er undskyldelig.

§ 4. Sekretariatet anerkender modtagelsen af ansøgningen eller klagen.

Stk. 2. Modparten underrettes om ansøgningen eller klagen. Formanden eller afdelingsformanden bestemmer, i hvilke tilfælde en modpart skal anmodes om at fremkomme med eventuelle bemærkninger inden en nærmere angiven frist.

Stk. 3. Nævnet kan indhente en udtalelse fra Civilstyrelsen i anledning af en klagesag.

§ 5. Formanden eller afdelingsformanden afgør, om akterne fra den forudgående behandling af sagen skal indhentes. Videregivelse af akter fra en anden myndighed til nævnet kan ske uden samtykke fra ansøgeren eller klageren.

Stk. 2. Nævnet kan til brug for behandling af en sag anvende akter fra tidligere sager ved nævnet vedrørende samme retstvist, uanset om akterne vedrører en ansøgningssag eller en klagesag.

Nævnsbehandling – fælles bestemmelser

§ 6. Nævnets afgørelser træffes ved møder i nævnet. Møderne afholdes almindeligvis en gang ugentlig. Sagerne til behandling på mødet udsendes til medlemmerne ugedagen før. Hastende sager kan dog udsendes med kortere frist. Forhandlingerne foregår mundtligt. Formanden eller afdelingsformanden kan dog i særlige tilfælde træffe bestemmelse om en anden behandlingsform.

Stk. 2. Spørgsmål om inhabilitet afgøres efter retsplejelovens regler herom.

§ 7. Nævnets møder er ikke offentlige.

Stk. 2. Sagens parter har ikke adgang til møderne.

Stk. 3. Efter formandens eller afdelingsformandens bestemmelse kan møderne overværes af medarbejdere i sekretariatet.

§ 8. Formanden og afdelingsformanden kan uden forelæggelse for nævnet tage stilling til behandlingen af henvendelser, som falder uden for nævnets kompetence.

Stk. 2. Formanden og afdelingsformanden kan herudover i særlige grupper af tilfælde i henhold til skriftlige retningslinjer, fastsat af nævnet ved enstemmig beslutning, træffe afgørelse på nævnets vegne uden forelæggelse for nævnet.

§ 9. I tilfælde af et medlems forfald indkaldes om muligt medlemmets suppleant.

Behandling af ansøgninger om appeltilladelse

§ 10. I tilfælde af forfald for formanden og dennes suppleant ledes forhandlingerne af landsdommeren og i tilfælde af også dennes forfald af det ældste tilstedeværende medlem af nævnet.

§ 11. Har medlemmer og suppleanter forfald, kan nævnet træffe beslutning, hvis 3 medlemmer er til stede.

Stk. 2. Beslutninger træffes af nævnet ved almindelig stemmeflerhed. I tilfælde af stemmelighed er formandens stemme afgørende.

Stk. 3. Ethvert tilstedeværende medlem kan kræve behandlingen af en sag udsat, hvis nævnet ikke er fuldtalligt.

§ 12. I henhold til skriftlige retningslinjer, fastsat af nævnet ved enstemmig beslutning, kan afgørelse i særlige grupper af tilfælde træffes af 3 af nævnets medlemmer, nemlig en dommer, en advokat og en universitetslærer. Hvert af de i sagens behandling deltagende medlemmer kan dog i disse tilfælde kræve en sag behandlet i det samlede nævn.

Behandling af klager over afslag på fri proces

§ 13. I tilfælde af forfald for afdelingsformanden og dennes suppleant ledes forhandlingerne af byretsdommeren.

§ 14. Har medlemmer og suppleanter forfald, kan nævnet træffe beslutning, hvis 2 medlemmer er til stede.

Stk. 2. Beslutninger træffes af nævnet ved almindelig stemmeflerhed. Hvis afgørelsen træffes af 2 medlemmer, kræves enighed.

Stk. 3. Ethvert tilstedeværende medlem kan kræve behandlingen af en sag udsat, hvis nævnet ikke er fuldtalligt.

Genoptagelse og protokollering

§ 15. Nævnet kan på begæring omgøre en afgørelse, såfremt der foreligger væsentlige nye oplysninger.

§ 16. Nævnets beslutninger indføres i en særlig protokol.

Stk. 2. Ethvert medlem kan kræve at få tilført protokollen en kort begrundelse for sin stemmeafgivning.

Underretning og aktindsigt

§ 17. Nævnets afgørelse meddeles ansøgeren eller klageren uden angivelse af, hvilke medlemmer der har deltaget i sagens behandling, og hvorledes de har stemt.

Stk. 2. I meddelelsen om nævnets afgørelse begrundes afgørelsen med henvisning til indholdet af de bestemmelser, der giver hjemmel for meddelelse af appelltilladelse eller fri proces.

Stk. 3. Meddelelse om afgørelsen underskrives af formanden eller afdelingsformanden eller af den, som disse bemyndiger hertil.

Stk. 4. Der gives underretning om afgørelsen til en modpart i sagen, der er underrettet eller hørt i anledning af ansøgningen eller klagen.

Stk. 5. Der gives i sager vedrørende appeltilladelse tillige underretning til den eller de retter, som har truffet afgørelse i sagen.

Stk. 6. Der gives i sager vedrørende fri proces tillige underretning til Civilstyrelsen.

§ 18. Aktindsigt meddeles af formanden eller afdelingsformanden i overensstemmelse med bestemmelserne i retsplejelovens §§ 41-41 g, 255 a og 729 a-729 d med de fornødne tillempninger.

Stk. 2. Begæring om indsigtsret fra den registrerede i medfør af lov om behandling af personoplysninger behandles efter reglerne i lovens §§ 31-34.

Ændringer

§ 19. Ændringer i nævnets forretningsorden forudsætter enstemmighed.

Ikrafttræden

§ 20. Denne bekendtgørelse træder i kraft den 1. januar 2008.

Stk. 2. Samtidig ophæves bekendtgørelse nr. 151 af 23. februar 2001.

Vedtaget på Procesbevillingsnævnets møde den 20. april 2007.

Bilag 4

Oversigt over bestemmelser i retsplejeloven om meddelelse af appeltilladelse

Kapitel 36. Anke

§ 368 Domme afsagt af en byret kan af parterne ankes til den landsret, i hvis kreds byretten ligger. Angår sagen krav, der efter påstanden har en økonomisk værdi af højst 10.000 kr., kan dommen kun ankes med Procesbevillingsnævnets tilladelse, jf. stk. 2.

Stk. 2. Procesbevillingsnævnet kan meddele tilladelse til anke af domme, der er omfattet af stk. 1, 2. pkt., hvis sagen er af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler derfor. Ansøgning om tilladelse skal indgives til nævnet inden 4 uger efter dommens afsigelse. Nævnet kan dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter afsigelsen.

Stk. 3. Domme, der er afsagt af en landsret som 1. instans og af SØ- og Handelsretten, kan af parterne ankes til Højesteret, for så vidt ikke andet er bestemt ved lov.

Stk. 4. Anken kan omfatte afgørelser, der er truffet under sagen, for så vidt ikke andet er bestemt ved lov.

Stk. 5. Bestemmelser om sagsomkostninger i domme, som er afsagt af en landsret eller af SØ- og Handelsretten, kan kun ankes særskilt til Højesteret med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet. Bestemmelserne i § 371 finder tilsvarende anvendelse.

§ 371 Domme, der er afsagt af en landsret som 2. instans, kan ikke ankes. Procesbevillingsnævnet kan dog meddele tilladelse til prøvelse i 3. instans, hvis sagen er af principiel karakter.

Stk. 2. Ansøgning om tilladelse efter stk. 1, 2. pkt., skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 8 uger efter dommens afsigelse. Nævnet kan dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter afsigelsen.

§ 372 Ankefristen er 4 uger ved anke fra byret til landsret og 8 uger ved anke fra landsret og fra SØ- og Handelsretten til Højesteret. Fristen regnes fra dommens afsigelse.

Stk. 2. Anke sker ved indlevering af ankestævning på ankeinstansens kontor. Indlevering skal ske inden ankefristens udløb eller, hvis der er meddelt tilladelse efter § 368, stk. 2, eller § 371, inden 4 uger efter, at tilladelsen er meddelt ansøgeren. Indleveres stævningen senere, afvises anken. Ankeinstansen kan dog undtagelsesvis tillade anke indtil 1 år efter dommens afsigelse. Stævningen skal i så fald indleveres inden 4 uger efter tilladelsens meddelelse. Bestemmelserne i § 398 finder tilsvarende anvendelse ved behandlingen af ansøg-

ning om tilladelse til anke efter fristens udløb. Landsrettens afgørelse kan kun indbringes for Højesteret efter reglerne i § 392, stk. 2.

Stk. 3. En anke, der hæves eller afvises af anden grund end overskridelse af fristen efter stk. 2, kan med rettens tilladelse på ny tages under behandling, såfremt ny ankestævning indleveres på rettens kontor inden 2 uger efter, at sagen blev hævet eller afvist.

Kapitel 37. Kære

§ 389 Kendelser og beslutninger, der er afsagt af en byret, kan, medmindre andet er bestemt i loven, kæres til den landsret, i hvis kreds byretten ligger.

Stk. 2. Kendelser og beslutninger om sagsomkostninger, der er fastsat til højst 10.000 kr., kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog give tilladelse til kære, hvis særlige grunde taler derfor.

Stk. 3. Ansøgning om kærertiladelse efter stk. 2 skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 2 uger efter, at afgørelsen er truffet. Nævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse, hvis ansøgningen indgives senere, men inden 6 måneder efter, at afgørelsen er truffet.

§ 391 Bestemmelser i domme afsagt af en byret om sagsomkostninger, der er fastsat til mere end 10.000 kr., kan indbringes særskilt for landsret ved kære.

Stk. 2. Procesbevillingsnævnet kan give tilladelse til kære af bestemmelser i domme om sagsomkostninger, der efter stk. 1 ikke kan påkæres, hvis særlige grunde taler derfor. Bestemmelserne i § 389, stk. 3, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. Domme, hvorved retten afviser sagen, fordi den ikke er indbragt for rette domstol eller ikke rettidigt er indbragt for domstolene eller ankeretten, kan indbringes for højere ret ved kære. Hvis dommen er afsagt af en landsret som ankeinstans, kan kære kun ske med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Sådantilladelse kan gives, hvis kæren vedrører spørgsmål af principiel karakter. Ansøgning om kærertiladelse skal indgives til nævnet inden 2 uger efter, at afgørelsen er truffet. Procesbevillingsnævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 6 måneder efter, at afgørelsen er truffet.

§ 392 Kendelser og beslutninger, der afsiges af en landsret eller af Sø- og Handelsretten efter reglerne i § 253 i en sag, der behandles af retten som 1. instans, kan kæres til Højesteret, såfremt Højesteret tillader det, jf. § 253, stk. 4.

Stk. 2. I andre tilfælde kan landsrettens eller Sø- og Handelsrettens kendelser og beslutninger kæres til Højesteret med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Sådantilladelse kan gives, hvis kæren vedrører spørgsmål af principiel karakter. Ansøgning om kærertiladelse skal indgives til nævnet inden 2 uger efter, at afgørelsen er truffet. Procesbevillingsnævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 6 måneder efter, at afgørelsen er truffet.

Kapitel 43 a. Prøvelse af administrativt bestemt frihedsberøvelse

§ 475 Anke sker ved meddelelse til dommeren. Ankefristen er 4 uger fra dommens afsigelse. Byretten sender meddelelsen om anken samt sagens akter til landsretten, der berammer mundtlig forhandling af sagen i et retsmøde, til hvilket parterne indkaldes af retten med et af denne bestemt varsel. Bestemmelserne i § 372, stk. 2, 3.-7. pkt., finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Om sagens behandling i landsretten gælder tilsvarende regler som fastsat for byretsbehandlingen.

Stk. 3. Landsrettens dom kan ikke ankes til Højesteret. Bestemmelserne i § 371, stk. 1, 2. pkt., og stk. 2, finder dog tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. Anke har kun opsættende virkning, når det bestemmes af den ret, hvis afgørelse på-ankes, eller af den ret, til hvilken anke sker.

Kapitel 43 b. Prøvelse af beslutning om adoption uden samtykke

§ 475 i Ankefristen er 4 uger ved anke til landsret og 8 uger ved anke til Højesteret. Der kan ikke i medfør af § 372, stk. 2, meddeles tilladelse til at anke dommen efter ankefristens udløb.

Stk. 2. Anke til landsret sker ved meddelelse til byretten. Meddelelsen kan ske mundtligt til retsbogen. Retten sender meddelelsen og sagens akter til landsretten.

Stk. 3. Landsrettens dom kan ikke ankes til Højesteret. Bestemmelserne i § 371, stk. 1, 2. pkt., og stk. 2, finder dog tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. Om kære gælder reglerne i kapitel 37. Der kan dog ikke i medfør af § 394, stk. 2, meddeles tilladelse til at kære de i § 475 b, stk. 4, nævnte kendelser efter kærefristens udløb.

Stk. 5. Om sagens behandling i landsretten og Højesteret gælder tilsvarende regler som fastsat for byretsbehandlingen.

Kapitel 53. Appel af fogedrettens afgørelser

§ 584 Afgørelser, der er truffet af en fogedret, kan, medmindre andet er bestemt i loven, kæres til den landsret, i hvis kreds fogedretten ligger.

Stk. 2. Afgørelser om udlæg for krav, der har en økonomisk værdi af højst 10.000 kr., kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog give tilladelse til kære, hvis særlige grunde taler derfor.

Stk. 3. Ansøgning om kærertiladelse skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 4 uger efter afgørelsen. Nævnet kan dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter afgørelsen.

Stk. 4. Fogedrettens afgørelse efter § 561, stk. 2-4, § 562, stk. 1-3, § 563, § 566, stk. 3, 3. pkt., § 569, stk. 1, 4. pkt., § 570, stk. 2, 3. pkt., og stk. 3, § 571, stk. 1, § 576, stk. 2, og § 577, stk. 2, kan ikke kæres.

§ 584 a Fogedrettens afgørelser om omkostninger, der er fastsat til mere end 10.000 kr., kan særskilt kæres.

Stk. 2. Procesbevillingsnævnet kan meddele tilladelse til kære af fogedrettens afgørelse om omkostninger, der efter stk. 1 ikke kan påkæres, hvis særlige grunde taler derfor.

Stk. 3. Ansøgning om kære tilladelse skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 2 uger efter afgørelsen. Nævnet kan dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgningen indgives senere, men inden 6 måneder efter afgørelsen.

§ 585 Landsrettens afgørelse i en kæresag kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog meddele tilladelse til kære, hvis kæren vedrører spørgsmål af principiel karakter.

Stk. 2. Ansøgning om kære tilladelse skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 8 uger, i auktionssager dog inden 4 uger, efter afgørelsen. I andre sager end auktionssager kan nævnet dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter afgørelsen.

Kapitel 58. Skifte af fællesbo mv.

§ 664 Anke foregår i overensstemmelse med de om anke fra byret til landsret i andet afsnit givne regler med de lempelser, som følger af forholdets natur.

Stk. 2. Ankestævningen forkyndes såvel for den ankendes modpart som for skifteretten, der på boets bekostning har at drage omsorg for, at der i fornødent fald tages til genmæle.

Stk. 3. Den for skifteretten stedfundne procedure er ikke bindende, og der er endog intet til hinder for, at tillæg til og rettelser i de tidligere påstande fremsættes. Dog kan parterne ikke tilbagekalde de af dem for skifteretten afgivne, skiftebogen tilførte, erklæringer med hensyn til sagens sammenhæng.

Stk. 4. Kære foregår med de lempelser, som følger af ovenstående bestemmelser, efter samme regler som kære til landsret over byrettens afgørelser.

§ 665 Når en i henhold til § 662 iværksat anke har fundet sin afgørelse ved landsret, kan der i reglen ikke ske yderligere anke til Højesteret. Procesbevillingsnævnet kan dog meddele tilladelse til anke. Bestemmelserne i § 371, stk. 1, 2. pkt., og stk. 2, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Om anke til Højesteret gælder de almindelige regler i kap. 36.

Stk. 3. Landsrettens afgørelse i en kæresag kan ikke kæres. Bestemmelserne i § 392, stk. 2, finder dog tilsvarende anvendelse.

Kapitel 82. Anke til landsretten

§ 903 Procesbevillingsnævnet kan tillade anke af domme, der ikke kan ankes efter § 902, stk. 1-3, hvis sagen er af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler for det.

Stk. 2. Ansøgning om tilladelse til anke skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 14 dage efter dommens afsigelse. Hvis det er tiltalte, der vil anke, beregnes fristen som i § 904, stk. 2 og 3. Procesbevillingsnævnet kan undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter dommens afsigelse. Hvis det er anklagemyndigheden, der ønsker at anke, skal den samtidig med ansøgningen til Procesbevillingsnævnet sende underretning om ansøgningen til tiltalte. Manglende underretning medfører ikke, at sagen kan afvises.

Stk. 3. Reglerne i stk. 1 og 2 finder tilsvarende anvendelse på tilladelse til anke af de afgørelser, der er nævnt i § 902, stk. 4.

Stk. 4. Hvis Procesbevillingsnævnet meddeler tiltalte eller anklagemyndigheden tilladelse til anke efter stk. 1 eller 3, indbringer anklagemyndigheden sagen for landsretten. Sagen skal indbringes inden 14 dage efter, at Procesbevillingsnævnet har underrettet anklagemyndigheden om tilladelsen. Hvis det er anklagemyndigheden, der har fået tilladelse til anke, skal anklagemyndigheden forkynde en meddelelse om anke for tiltalte, jf. § 907, stk. 2, inden udløb af den frist, der er anført i 2. pkt.

Kapitel 83. Anke til Højesteret

§ 932 Landsrettens domme i straffesager kan kun ankes med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Sådan tilladelse kan meddeles, hvis sagen er af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler derfor.

Stk. 2. Ansøgning om tilladelse til anke skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 14 dage efter dommens afsigelse. Hvis det er tiltalte, der vil anke, beregnes fristen efter reglerne i § 904, stk. 2 og 3. Procesbevillingsnævnet kan undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter dommens afsigelse. Hvis det er anklagemyndigheden, der vil anke, skal den samtidig med ansøgningen til Procesbevillingsnævnet underrette tiltalte om ansøgningen. Manglende underretning medfører ikke, at sagen kan afvises.

Stk. 3. Når ansøgning om tilladelse til anke er indgivet, kan Højesteret beslutte, at fuldbyrdelse af dommen skal udsættes eller standses. Dette sker i hvert fald, når anke tillades.

Kapitel 85. Kære til højere ret

§ 968 a Kendelser og andre beslutninger, der er afsagt af landsretten under behandling af en ankesag, kan kun kæres til Højesteret af sagens parter eller de personer, der er nævnt i § 968, stk. 2, under tilsvarende betingelser som anført i § 968 og med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Sådan tilladelse kan meddeles, hvis kæremålet angår spørgsmål af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler derfor.

Stk. 2. Ansøgning om tilladelse til kære skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 14 dage efter kendelsens eller beslutningens afsigelse. Er det tiltalte, der vil kære, og har

tiltalte ikke været til stede ved afsigelsen, regnes ansøgningsfristen fra forkyndelsen af afgørelsen. Procesbevillingsnævnet kan undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter kendelsens eller beslutningens afsigelse. Hvis det er anklagemyndigheden, der vil kære, skal den samtidig med ansøgningen til Procesbevillingsnævnet give underretning om ansøgningen til den, som kendelsen eller beslutningen vedrører. Manglende underretning medfører ikke, at sagen kan afvises.

Stk. 3. Hvis Procesbevillingsnævnet meddeler tiltalte eller anklagemyndigheden tilladelse til kære efter stk. 1, indbringer anklagemyndigheden sagen for Højesteret. Sagen skal indbringes inden 14 dage efter, at Procesbevillingsnævnet har underrettet anklagemyndigheden om tilladelsen.

Stk. 4. Kendelser og andre beslutninger, der er afsagt af landsretten under behandling af en ankesag, og som retter sig mod nogen, der ikke er part i sagen, kan kæres til Højesteret under tilsvarende betingelser som anført i § 968 uden tilladelse efter stk. 1, jf. dog § 1013, stk. 3.

§ 973 Landsrettens afgørelse i en kæresag kan kun kæres til Højesteret med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Sådant tilladelse kan meddeles, hvis kæremålet angår spørgsmål af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler derfor. Reglerne i § 968 a, stk. 2 og 3, finder tilsvarende anvendelse.

Kapitel 91. Sagsomkostninger

§ 1013 Når en dom er påanket, prøver den overordnede ret omkostningsspørgsmålet, for så vidt dettes afgørelse afhænger af ankens udfald, eller det særlig er inddraget under anken. En tilsvarende regel gælder, når kæremål rejses mod en kendelse, der har pålagt erstatning af omkostninger i forbindelse med straf eller lignende følger. I andre tilfælde kan kæremål rejses mod rettens afgørelse af omkostningsspørgsmålet, når afgørelsen er uafhængig af sagens udfald, og de pålagte omkostningers beløb kan antages at ville overstige 40 kr.

Stk. 2. Foranstående regler gælder også med hensyn til fastsættelse af vederlag til offentlige anklagere, hvor derom bliver spørgsmål, og til forsvarere.

Stk. 3. Landsrettens afgørelser om vederlag til forsvarere kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog meddele tilladelse til, at afgørelsen kæres til Højesteret, hvis kæremålet angår spørgsmål af principiel karakter eller andre særlige grunde i øvrigt taler for det. Reglerne i § 968 a, stk. 2 og 3, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. Pålagte omkostninger kan af restanceinndrivelsesmyndigheden inddrives efter reglerne i § 90, stk. 2-4, § 91, stk. 2-5, og § 92 i lov om fuldbyrdelse af straf m.v.

Bilag 5

Oversigt over bestemmelser i retsplejeloven om fri proces

§ 325 Der kan efter ansøgning meddeles en person, der opfylder de økonomiske betingelser efter stk. 2-5, og som ikke har en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, der dækker omkostninger ved sagen, fri proces efter reglerne i §§ 327 og 328.

Stk. 2. Personer, hvis indtægtsgrundlag ikke overstiger de i stk. 3-5 nævnte beløb, opfylder de økonomiske betingelser for at få fri proces, medmindre omkostningerne ved sagen må antages at blive uvæsentlige i forhold til ansøgerens indtægtsgrundlag. Justitsministeren fastsætter regler om opgørelse af indtægtsgrundlaget.

Stk. 3. Indtægtsgrænsen udgør 236.000 kr. (2005-niveau) for enlige.

Stk. 4. For samlevende anvendes parrets samlede indtægtsgrundlag, og indtægtsgrænsen udgør 300.000 kr. (2005-niveau). Hvis parret har modstående interesser i sagen, anvendes dog ansøgerens eget indtægtsgrundlag og indtægtsgrænsen for enlige.

Stk. 5. Indtægtsgrænsen forhøjes med 41.000 kr. (2005-niveau) for hvert barn under 18 år, herunder stedbørn eller plejebørn, som enten bor hos ansøgeren eller i overvejende grad forsørges af denne.

§ 326 De i § 323, stk. 6, og § 325, stk. 3-5, angivne beløb reguleres hvert år pr. 1. januar med 2,0 pct. tillagt eller fratrukket tilpasningsprocenten for det pågældende finansår, jf. lov om en satsreguleringsprocent. De regulerede beløb efter § 323, stk. 6, afrundes til det nærmeste hele kronebeløb, der kan deles med 10. De regulerede beløb efter § 325, stk. 3-5, afrundes til det nærmeste hele kronebeløb, der kan deles med 1.000. Reguleringen sker på grundlag af de på reguleringstidspunktet gældende beløb før afrunding. Justitsministeren bekendtgør hvert år, hvilke reguleringer der skal finde sted.

§ 327 Fri proces kan, jf. § 325, gives til en sag i 1. instans

1. i de i § 139, stk. 1, § 147 e og kapitel 42 omhandlede sager, dog ikke til sagsøgeren i sager om ændring af en aftale eller dom efter forældreansvarslovens § 14 eller § 17, stk. 2,
2. til forbrugeren i sager om tilbagebetaling af pengeydelse, som er omfattet af et påbud efter markedsføringsloven nedlagt af retten eller meddelt af Forbrugerombudsmanden, og
3. når ansøgeren helt eller delvis har fået medhold i
 - a. Advokatnævnet, jf. § 146,
 - b. et huslejenævn eller et beboerklagenævn,
 - c. et centralt statsligt klagenævn eller
 - d. et privat klage- eller ankenævn, der er godkendt af ministeren for familie- og forbrugeranliggender,

og sagen er indbragt af ansøgeren til opfyldelse af nævnets afgørelse eller et forlig indgået for nævnet eller af modparten til ændring af nævnets afgørelse eller et forlig indgået for nævnet.

Stk. 2. Fri proces kan, jf. § 325, gives til en appelsag, når ansøgeren helt eller delvis har fået medhold i den foregående instans, og sagen er appelleret af modparten.

Stk. 3. Fri proces efter stk. 1 og 2 kan ikke gives, hvis det er åbenbart, at ansøgeren ikke vil få medhold i sagen.

Stk. 4. Fri proces efter stk. 1 og 2 meddeles af den ret, som sagen er indbragt for eller kan indbringes for. Afslås fri proces, træffes afgørelsen ved kendelse. Uanset § 392, stk. 2, kan afslag på fri proces til en sag, der behandles af Sø- og Handelsretten eller af landsretten som 1. instans, kæres uden særlig tilladelse.

§ 328 Uden for de tilfælde, der er nævnt i § 327, kan fri proces, jf. § 325, gives, hvis ansøgeren skønnes at have rimelig grund til at føre proces.

Stk. 2. I vurderingen af, om ansøgeren har rimelig grund til at føre proces, indgår blandt andet

1. sagens betydning for ansøgeren,
2. udsigten til, at ansøgeren vil få medhold i sagen,
3. sagsgenstandens størrelse,
4. størrelsen af de forventede omkostninger og
5. muligheden for at få sagen afgjort ved et administrativt nævn eller et privat klage- eller ankenævn, der er godkendt af ministeren for familie- og forbrugeranliggender.

Stk. 3. I sager i 1. instans om opsigelse eller ophævelse af boliglejemål eller ansættelsesforhold eller om personskade anses henholdsvis lejerens, arbejdstagerens og skadelidtes for at have rimelig grund til at føre proces, medmindre forhold som nævnt i stk. 2, nr. 2-5, klart taler herimod.

Stk. 4. Fri proces efter stk. 1-3 kan kun undtagelsesvis gives til sager, der udspringer af ansøgerens erhvervsvirksomhed, eller sagsøgeren i sager om ærekrænkelser, medmindre en ærekrænkelser af en vis grovhed er udbredt gennem et massemedium eller i øvrigt til en videre kreds.

Stk. 5. Fri proces efter stk. 1-3 meddeles af justitsministeren. Afslås fri proces, kan afslaget påklages til Procesbevillingsnævnet inden 4 uger efter, at ansøgeren har fået meddelelse om afslaget.

§ 329 Uden for de tilfælde, der er nævnt i § 325, jf. §§ 327 og 328, kan justitsministeren efter ansøgning meddele en part fri proces, når særlige grunde taler for det. Dette gælder navnlig i sager, som er af principiel karakter eller af almindelig offentlig interesse, eller som har væsentlig betydning for ansøgerens sociale eller erhvervmæssige situation. Afslås fri proces, kan afslaget påklages til Procesbevillingsnævnet inden 4 uger efter, at ansøgeren har fået meddelelse om afslaget.

§ 330 Justitsministeren kan fastsætte regler om indholdet af en ansøgning om fri proces og om de oplysninger, som ansøgeren skal meddele.

§ 331 Fri proces medfører for vedkommende part

1. fritagelse for afgifter efter lov om retsafgifter,
2. beskikkelse af en advokat til at udføre sagen mod vederlag af statskassen, jf. § 334,
3. godtgørelse fra statskassen for udgifter, som med føje er afholdt i forbindelse med sagen,
4. fritagelse for at erstatte modparten sagens omkostninger og
5. i skiftesager fritagelse for sikkerhedsstillelse for skifteomkostninger og, for så vidt udgifterne ikke kan dækkes af boets midler, fritagelse for betaling af vederlag til eventuel medhjælper i boet og andre udgifter ved foranstaltninger, der iværksættes med skifterettens godkendelse.

Stk. 2. Fri proces kan i bevillingen begrænses til enkelte af de i stk. 1 nævnte begunstigelser.

Stk. 3. Virkningerne af fri proces omfatter hele sagen i den pågældende instans, herunder den procedure, der er nødvendig for at opnå en ny foretagelse af sagen for samme ret, samt fuldbyrdelse af afgørelsen. Virkningerne omfatter tillige de foranstaltninger, som af hensyn til forberedelsen af sagsanlægget med føje er foretaget inden meddelelse af fri proces.

Stk. 4. Virkningerne af fri proces omfatter også behandlingen af sagen i 2. eller 3. instans, såfremt sagen er indbragt for højere ret af modparten og den part, der har fri proces, helt eller delvis har fået medhold i den foregående instans.

Stk. 5. Virkningerne af fri proces ophører ikke ved en parts død.

Stk. 6. Bevillingen kan tilbagekaldes, når de forudsætninger, under hvilke den er meddelt, viser sig ikke at være til stede eller at være bortfaldet. Når bevillingen tilbagekaldes, ophører virkningerne af fri proces.

§ 332 Retten træffer afgørelse om betaling af sagsomkostninger, som om der ikke var givet fri proces, herunder et skønsmæssigt fastsat beløb svarende til de afgifter, der efter sagsgenstandens værdi skulle have været betalt, jf. § 331, stk. 1, nr. 1. I det omfang en part er fritaget for betaling af sagsomkostninger til modparten, jf. § 331, stk. 1, nr. 4, betales sagsomkostningerne af statskassen. Pålægges modparten at betale sagsomkostninger, tilfalder beløbet statskassen. Har den part, der har fri proces, selv afholdt udgifter i anledning af sagen, fordeles retten dog beløbet mellem statskassen og parten.

Stk. 2. Retten kan pålægge en part, der har fri proces, helt eller delvis at erstatte statskassens udgifter ved den fri proces, i det omfang udgifterne ikke pålægges modparten, når parternes forhold, herunder som disse er efter sagens udfald, taler for det.

§ 333 For hver ret antager justitsministeren et passende antal advokater til at udføre sager for parter, der har fri proces, eller for hvem der i øvrigt beskikkes en advokat efter reglerne i denne lov. Justitsministeren kan ved antagelse af en advokat ved en byret bestemme, at der ikke skal tilkomme den pågældende godtgørelse for rejseudgifter ved møde inden for retskredsen.

Stk. 2. I ankesager kan den advokat, der har været beskikket under behandlingen i den foregående instans, beskikkes til også at føre sagen for den overordnede ret, såfremt advokaten er mødeberettiget for denne ret.

Stk. 3. Efter partens anmodning kan en advokat, der ikke er antaget ved vedkommende ret, beskikkes, såfremt det findes forsvarligt og advokaten er mødeberettiget for retten og villig til at lade sig beskikke.

Stk. 4. En autoriseret advokatfuldmægtig eller en advokat, der ikke har møderet for landsret, kan beskikkes i en sag, der anmeldes som prøvesag, hvis det findes forsvarligt. Det er dog en betingelse, at sagen ikke på forhånd skønnes uegnet som prøvesag, og at parten meddeler samtykke hertil.

Stk. 5. De i stk. 1 nævnte advokater skal yde retshjælp efter § 323, stk. 1, 2. pkt. Advokater, der ikke er omfattet af stk. 1, kan ved anmeldelse til den myndighed, som justitsministeren bestemmer, påtage sig en tilsvarende forpligtelse.

§ 334 Beskikkelse af advokat meddeles af rettens præsident (på Bornholm af dommeren). Beskikkelsen omfatter også retshandlinger ved anden ret.

Stk. 2. Der tilkommer den beskikkede advokat et passende salær samt godtgørelse for udlæg, herunder rejseudgifter, som advokaten med føje har haft i forbindelse med hvervet, jf. dog § 333, stk. 1, 2. pkt.

Stk. 3. Anmoder parten om beskikkelse af en bestemt advokat, kan retten betinge beskikkelsen af, at advokaten helt eller delvis frafalder krav mod statskassen om godtgørelse for rejseudgifter.

Stk. 4. Salær og godtgørelse fastsættes af den ret, der har foretaget beskikkelsen. Fastsættelsen sker ved særskilt beslutning samtidig med sagens eller retshandlingens afslutning.

Stk. 5. Den beskikkede advokat må ikke modtage salær eller godtgørelse ud over de beløb, der er fastsat af retten. I de i stk. 3 nævnte tilfælde og i tilfælde, hvor den beskikkede advokat giver møde ved en anden ret, jf. stk. 1, 2. pkt., kan der dog træffes aftale mellem parten og advokaten om, at parten skal betale rejseudgifter, der ikke dækkes af statskassen. Reglen i 1. pkt. gælder ikke, såfremt der er truffet særlig aftale mellem parten og advokaten om vederlaget og advokaten frafalder krav på vederlag af statskassen.

Stk. 6. Såfremt omkostninger ved sagen er dækket af en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, skal salær og godtgørelse til den beskikkede advokat i første række betales af forsikringen.

§ 335 Såfremt omkostninger ved sagen er dækket af en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, indtræder statskassen i sikredes krav mod forsikringsselskabet, i det omfang statskassen har ydet dækning efter reglerne om retshjælp og fri proces. Dette gælder dog ikke dækning i form af fritagelse for afgifter efter § 331, stk. 1, nr. 1.

§ 336 Der kan efter ansøgning ydes en part, som har en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, der dækker omkostninger ved sagen, godtgørelse fra statskassen af den del af omkostningerne, der overstiger forsikringens maksimum, såfremt sagens karakter eller omstændighederne i øvrigt kan begrunde, at omkostningerne ikke har kunnet afholdes inden for forsikringens maksimum. Bestemmelserne i §§ 325-328 finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Omkostninger ved sagen dækkes efter stk. 1, i det omfang statskassen, hvis der havde været meddelt fri proces, ville have ydet dækning efter §§ 331, 332 og 334.

Stk. 3. Når retten i medfør af § 327, stk. 4, har truffet afgørelse om, at betingelserne i stk. 1 for dækning af den del af omkostningerne, der overstiger forsikringens maksimum, er opfyldt, fastsætter retten samtidig, hvilket beløb der kan dækkes, jf. stk. 2.

Stk. 4. Når justitsministeren eller Procesbevillingsnævnet i medfør af § 328, stk. 5, har truffet afgørelse om, at betingelserne i stk. 1 for dækning af den del af omkostningerne, der overstiger forsikringens maksimum, er opfyldt, kan justitsministeren træffe afgørelse om udbetaling af det ansøgte beløb, såfremt dette kan godkendes, jf. stk. 2. Kan justitsministeren ikke godkende det ansøgte beløb, sender justitsministeren sagen til den ret, der behandler eller senest har behandlet sagen, hvorefter retten fastsætter, hvilket beløb der kan dækkes, jf. stk. 2.

§ 500 Fogedretten vejleder i fornødent omfang den, der ikke møder med advokat, om hans retsstilling.

Stk. 2. Retten kan give en person, der opfylder de økonomiske betingelser efter § 325, fri proces, hvis den pågældende har behov for advokatbistand for fogedretten.

Bilag 6

Bekendtgørelse nr. 1295 af 8. december 2006 om fri proces

I medfør af § 325, stk. 2, og §§ 326 og 330 i lov om rettens pleje, jf. lovbekendtgørelse nr. 1001 af 5. oktober 2006, fastsættes:

§ 1. Ved afgørelser om fri proces benyttes som indtægtsgrundlag summen af

- 1) den personlige indkomst efter personskattelovens § 3 og
- 2) kapitalindkomsten efter personskattelovens § 4 med tillæg af aktieindkomsten efter personskattelovens § 4 a og CFC-indkomsten efter personskattelovens § 4 b .

Stk. 2. Ved beregninger efter stk. 1 anvendes de indkomster, der fremgår af årsopgørelsen for det forrige kalenderår. Hvis summen af kapitalindkomsten, aktieindkomsten og CFC-indkomsten er negativ, ses der bort fra den. For samlevende gælder dette kun, hvis parret samlet set har negativ indkomst af de nævnte arter.

Stk. 3. Fri proces efter retsplejelovens §§ 327 og 328 kan meddeles, hvis ansøgerens indtægtsgrundlag opgjort efter stk. 1 er 248.000 kr. eller mindre. Lever ansøgeren i et samlivsforhold, kan fri proces meddeles, hvis summen af parrets indtægtsgrundlag er 315.000 kr. eller mindre. Hvis parret har modstående interesser i sagen, anvendes dog ansøgerens eget indtægtsgrundlag og indtægtsgrænsen for enlige.

Stk. 4. Beløbene i stk. 3 forhøjes med 43.000 kr. for hvert barn, herunder stedbørn og plejebørn, under 18 år, som enten bor hos ansøgeren eller i overvejende grad forsørges af denne.

§ 2. Afviger ansøgerens aktuelle indkomstforhold ifølge de foreliggende oplysninger væsentligt fra det, der er lagt til grund ved opgørelsen af indtægtsgrundlaget efter § 1, stk. 1, lægges de tilsvarende aktuelle indkomstforhold til grund. Det samme gælder, hvis der ikke er opgjort et indtægtsgrundlag for ansøgeren.

§ 3. Er ansøgeren under 18 år, kan der tillige tages hensyn til forældrenes økonomiske forhold.

§ 4. Ansøgeren skal vedlægge årsopgørelse fra skattemyndighederne for 2005. Indgives ansøgningen i december 2007 vedlægges tillige årsopgørelsen for 2006. Lever ansøgeren i et samlivsforhold, skal samleverens årsopgørelse tillige vedlægges. Dette gælder dog ikke, hvis parret har modstående interesser i sagen.

Stk. 2. Ansøgeren skal oplyse antallet af børn, herunder stedbørn og plejebørn, under 18 år, som enten bor hos ansøgeren eller i overvejende grad forsørges af denne.

Stk. 3. Ansøgeren skal oplyse, om der er en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, der dækker omkostningerne ved sagen.

Stk. 4. Civilstyrelsen kan pålægge ansøgeren at tilvejebringe yderligere oplysninger til brug for sagens behandling.

§ 5. Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. januar 2007 .

Stk. 2. Bekendtgørelsen finder anvendelse på ansøgninger, der behandles den 1. januar 2007 eller senere, medmindre den retssag, hvortil der ansøges om fri proces, er afsluttet før denne dato.

Stk. 3. Bekendtgørelse nr. 1097 af 16. november 2005 om fri proces ophæves. Bekendtgørelsen finder dog fortsat anvendelse på ansøgninger om fri proces i retssager, der er afsluttet før den 1. januar 2007.

Procesbevillingsnævnet

Rådhuspladsen 45-47, 4. sal

1550 København V

Telefon 33 12 13 20

Telefax 33 12 10 77

www.procesbevillingsnaevnet.dk

